

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA:

Ministeri Gripebergin raportti
Madrid

10/2 1927

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/360 Ae. D. 13 27		
19/2 27	2	LII.
		ASIA
5.	Cg.	

Herra Ministeri,

Espanjan sisäpoliittinen tilanne.

Lähetystön kiireellisten juoksevain asiain hoidon sekä eri kansliatehtävien suorittamisen aiheuttaman työn johdosta minulla ei aikaisemmin ole ollut tilaisuutta eikä aikaa tiedoittaa mitään Espanjan tällä hetkellä muuten hyvin rauhalliselta näyttävän poliittisen elämän ilmiöistä. Portugalissa sitä vastoin tuntuu poliittinen tilanne erinomaisen huolestuttavalta, siellä kun taas on puhjennut edellisiä paljon vakavampi ja ilmenemismuodoissaan julmempi kapinaliike, mutta luotettavien tietojen puutteessa on toistaiseksi täältä käsin mahdotonta muodostaa mitään täydellisempää käsitystä siitä, mitä siinä maassa oikeastaan on tapahtunut. Toivon voivani lähitulevaisuudessa ~~voivani~~ toimittaa Teille, Herra Ministeri, tarkempia tietoja Portugalin tapahtumista; tällä kertaa tyydyn luomaan lyhyen yleiskatsauksen Espanjan nykyiseen sisäpoliittiseen tilanteeseen sekä sen ulkopoliittikan viimeisiin vaiheisiin.

Kuten aikaisemmissa raporteissani monasti olen Ulkoasiainministeriölle tiedoittanut, ilmoitti Primo de Rivera jon. vuosi sitten aikovansa kutsua kokoon uuden

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

eduskunnan, n. s. Kansalliskokouksen (Asamblea Nacional), joka kokoonpanoonsa ja tehtäviinsä nähden mitä suurimmassa määrin eroaisi Espanjan entisestä syyskuussa 1923 hajoitettusta parlamentista. Uuden Kansalliskokouksen tehtävät supistuisivat neuvoa-antavan elimen toimintaan ja hallitus tulisikin itse määräämään ne yhteiskunnalliset korporationit, jotka tulisivat edustetuiksi uudessa parlamentissa sekä niiden edustajien lukumäärän. Selvä oli, että nämä Primo de Riveran suunnitelmat olivat mitä suurimmassa määrin omiaan huolestuttamaan vanhan suunnan, Primo de Riveran vallankaappauksen kautta syrjäytettyjä politikkoja. Jos näet tämä uusi eduskunta olisi päässyt koontumaan, olisi se luultavasti toiminut yhtä hyvin ja yhtä tyydyttävästi kuin Espanjan entinen turmeltunut parlamentti eikä vanhoilla parlamentaarisisilla politikoilla sen jälkeen enään olisi saattanut olla mitään suurempia toiveita päästä takaisin entiseen asemaansa Espanjan poliittisessa elämässä. Tätä Primo de Riveran koko politiikka juuri tarkoittikin ja vanhat politikot olivat täysin selvillä siitä. Ajan kuluessa ilmeni kuitenkin, että oli olemassa ainakin yksi suuri kompastuskivi, jota Primo de Rivera kaikesta päättäen ei ollut ottanut laskelmissaan huomioon taikka jonka hän oli arvostellut liian vähäpätöiseksi: Kuningas. Alfonso XIII on "Rey de España por la Gracia de Dios y de la Constitución", valtaaanastuessaan on hän juhlallisesti vannonut ylläpitävänsä perustuslaillista valtiomuotoa ja tunnettua onkin, että usein Primo de Riveran uudistussuunnitelmien edessä on tuonut esiin omantuntonsa epäilykset. Minulle on luotettavalta taholta kerrottu, että Kuningas joustavasti, mutta itse asiassa jyrkästi vastustaa Primo de Riveran suunnitelmia uuden eduskunnan kokoonkutsumisiksi ja ehkä juuri tässä Kuninkaan kannanotossa piilee yksi, kenties suurin syy siihen Primo de Riveran ja Kuninkaan välien kärjistymiseen, josta Madridissa kuiskataan. Kuningas on kyllä taipunut

siihen, että valtiomuoto ja niin sanotut "perustuslailliset takeet" faktillisesti on kumottu - onhan se monasti aikaisemminkin "vapaamielisten" hallitusten ollessa vallassa, tapahtunut - mutta Primo de Riveran hahmotteleman uuden eduskunnan kokoonkutsuminen merkitsisi valtiomuodon muodollista ja lopullista kumoamista. Sen jälkeen olisi mahdotonta pitää yllä enään fiktionia, että Primo de Riveran vallankaappausta ja toimintaa on katsottava vain episodiksi Espanjan historiassa. Vanhat politikot ovatkin tehneet voitavansa vahvistaakseen Kuningaan vastustusta. Niinpä lienee eräs vanhoillisten johtaja Sr. Sanchez Guerra Kuningalle ilmoittanut, että jos uusi eduskunta todellakin kokoontuu, lähtee hän ulkomaille ryhtyäkseen sieltäkäsinkin ankaraan taisteluun sekä Primo de Riveraa, Kuningasta että monarkiaa vastaan.

Yllämainituista seikoista on epäilemättä haettava tärkeimmät syyt siihen, ettei Primo de Riveran suunnitelmista vielä ole tullut mitään. Mutta sitä paitsi on otaksuttavissa kenraalin vielä epäilevän, minkälainen kokoonpano lopullisesti olisi Kansalliskokoukselle annettava. Kenties Primo de Rivera itse ymmärtää - siihen joka tapauksessa merkit viittaavat - että hän "har tagit vatten öfver hufvud", ja kuulemma olisi vielä paljon työtä tehtävä ennen kuin Hallituksen suunnitelmat saattaisivat saada lopullisen muodon. Primo de Rivera on sallinut sanomalehdistön keskustella asiasta ja vastustajat ovatkin - vaikka tietysti varovaisessa muodossa - kiinnittäneet hallituksen ja yleisön huomion niihin lukuisiin käytännöllisiin vaikeuksiin, jotka suunnitelmien toteuttaminen saattaisi aiheuttaa. On muuten ollut mielenkiintoista todeta, että yhteiskunnan radikaalisemmat ai-nekset - esim. sosialistit - nyttemmin yleensä kannattavat Primo de Riveran politiikkaa tässäkin suhteessa, samalla kuin vanhoilliset ja oikeistolaiset liberaalit (vanha "vapaamielinen" kreivi Romanones etunenässä) sitä vastustavat. Mutta

Primo de Rivera on - kuten usein tapahtuu itsenäisille valtiomiehille - saanut kokea sen, että ne, joita hän vallankaappauksensa tehdessään piti parhaimpina ystävinään (suurin osa armeijan upseeristoa, aristokratia, suuret maanomistajat), ovat asettuneet hänelle vihamieliselle kannalle, jota vastoin hänen aikaisemmat vastustajansa nyttemmin melkein kannattavat hänen politiikkaansa. Tätä arvosteltaessa täytyy kuitenkin aina muistaa, että Espanjan suurelle yleisölle kaikki suurpoliittiset kysymykset ovat täydellisesti yhdentekeviä. "The man in the street" ei välitä rahtuakaan mahdollisesti tulevan eduskunnan kokoonpanosta ja tehtävistä. Kun Primo de Rivera näin päivinä on ilmoittanut, ettei sitä vielä kutsuta kokoon - vaikka sen kokoontumispäivä määrättiin jo viime syksynä - niin yleisö samaten kuin sanomalehdistökin on suhtautunut aivan kylmäkiskoisesti tähän uuteen lykkäykseen. Onhan tästä asiasta jo niin paljon puhuttu ja kirjoitettu ja onhan eduskunnan kokoonkutsuminen jo niin monta kertaa lykätty, ettei tämä kysymys enään saata herättää mitään suurempaa harastusta. Sitä paitsi on kenraali mielipitteenään lausunut, että vaikka uuden parlamentin luominen on mitä tärkein ja vieläpä aivan välttämätön asia, niin ei kuitenkaan ole mitään syytä kiirehtiä. Tämähän ei ole muuta kuin toinen tapa sanoa että pihlajanmarjat olivat kovin happamia: se merkitsee, että Primo de Riveran on ollut pakko toistaiseksi taipua Kuninkaan ja vanhojen politikkojen vastustuksen edessä, mutta myöskin, että hän varmasti uskoo vielä kauan pysyvänsä vallassa.

Madridissa, helmikuun 10 p:nä 1927. N:o 55/7/27 U.M.

JASAINNIN SIIRTO		
1/360 lre. D. 19 27		
9/2-27	RE	LIT.
	OSASTO	ABA

Tangerin kysymys.

Viime lokakuun lopussa lausui Primo de Rivera Barcelonan sanomalehtimiehille, että "Tangerin politiikassa oli syntynyt väliaika." Nytemmin on kuitenkin taas ryhdytty neuvotteluihin tästä sitkeästä asiasta, jonka johdosta Europan eri kabinetit jo ovat tuhlanneet niin paljon mustetta. Epävarmuus Tangerin tulevaisuuteen nähden on tietenkin ollut mitä haitallisimpia kaupungin taloudelliselle elämälle, mutta ei liene suurempia toiveita siitä, että kysymys pian ja lopullisesti ratkaistaisiin.

Aikaisemmissa raporteissani olen monasti tehnyt selkoa Tangerin nykyisestä asemasta ja n.s. Tangerin-kysymyksen periaatteellisesta ja käytännöllisestä merkityksestä. Asia on lyhyesti sanoen seuraava: Vuonna 1923 Parisissa solmittua Tangerin hallintoa koskevaa englantilais-espanjalais-ranskalaista sopimusta ovat sekä Italia että Pohjois-Amerikan Yhdysvallat kieltäytyneet hyväksymästä. Italia koetti saada ottaa osaa tähän sopimukseen johtaneihin neuvotteluihin, mutta siihen eivät muut vallat suostuneet. Seurauksena olikin, että Italia jyrkästi kieltäytyi tunnustamasta mainitun sopimuksen edellyttämää kaupungin uutta hallintoa, jota siis ei voitukaan toteuttaa. Koska Tangerissa asuvien italialaisten lukumäärä on sängen suuri ja heidän taloudelliset intressinsä hyvin huomattavat, vaikutti Italian kannanotto erinomaisen haitallisesti kaupungin julkiseen ja

taloudelliseen elämään. Yhdysvaltojen negatiivinen kanta sitä vastoin ei käytännössä merkinnyt niin paljoa, niiden intressit kaupungissa kun ovat verraten vähäpätöiset. Primo de Riveran hallitus oli kyllä puolestaan ratifioinut 1923 vuoden sopimuksen, mutta viime vuonna esitti kenraali - epäilemättä Italian politiikan vaikutusvallan alaisena; että Tangerin alue olisi liitettävä Espanjan Marokon-vyöhykkeeseen. Tämä johtui, (katso raporttejani 72/26 ja 77/26) - kuten aikaisemmin kunnioittaen olen Ministeriölle ilmoittanut - etupäässä sisäpoliittisista syistä: armeijan, etupäässä tykistön upseeriston uhkaavan, Primo de Riveralle vihamielisen kannanoton johdosta katsoi kenraali oman asemansa vahvistamiseksi tärkeäksi voittoa ulkopolitiikassa menestystä. Hänen ohjelmassaan oli kaksi kohtaa: joko saavuttaa pysyväinen paikka Kansainliiton Neuvostossa taikka saada Tanger liitetyksi Espanjan vyöhykkeeseen. Kun vallat eivät voineet suostua hänen ensimmäiseen vaatimukseensa, jonka johdosta Espanja erosikin Kansainliitosta, lienevät ne kuitenkin - jo ajankin voittamiseksi - ilmoittaneet hänelle olevansa valmiita myöhemmin uudestaan keskustelemaan Tangerin statuksesta, semminkin kun Primo de Rivera luultavasti oli viittallut siihen, että Espanja kenties saattaisi tyytyä pienempiinkin myönnytyksiin, kuin mitä hänen viralliseen ohjelmaansa sisältyi. Tämä oli sitäkin luonnollisempaa, kun Tangerin kysymyksen jo Italian vastustuksen ja saboteerauksen johdosta so wie so täytyi juotua kansainvälisen keskustelun alaiseksi. Tilanteen kehityttyä näin pitkälle teki Suur-Britannian diplomatia epäilemättä hyvin taitavan siirron, kun se suggeroi Primo de Riveralle, että Tangerin statukseen mahdollisesti tehtävistä muutoksista ensin olisi keskusteltava Espanjan ja Ranskan välillä Suur-Britannian pyydessä syrjässä. Ranskan hallituksen oli tietenkin vaikea kieltäytyä suostumasta siihen - Suur-Britannialla kun itse Marokossa ei ole mitään varsinaisia intressejä - ja siten

oli "Foreign Office" onnistunut työntämään Ranskan esiin ottamaan vastaan "ensimmäisen iskun". Kuinka Ranska koskaan voisi hyväksyä Espanjan hallituksen ohjelmaa, on käsittämätöntä ja Primo de Rivera on tietysti tietoinen asian mahdottomuudesta. Sen takia onkin hän sallinut espanjalaisen "Liga Africanista"-nimisen imperialistisen liiton näinä päivinä sanomalehdissä julkaista ohjelman, joka olisi toteutettava siinä tapuksessa, että näyttäytyisi mahdottomaksi saada muut vallat suostumaan Tangerin liittämiseen Espanjan vyöhykkeeseen. Tämän ohjelman mukaan säilytettäisiin ~~kyllä~~ Sulttaanin nimellinen suvereenisuus Tangerin alueella, mutta Espanjan vyöhykkeen Khalifa, joka toimii Sulttaanin edustajana, oikeutettaisiin nimittämään Sulttaanin edustaja Tangerissa eli n.s. Mendoub, jonka edellämainittu tällä hetkellä voimassa olevan järjestelmän mukaan itse suoraan nimittää. Sitä paitsi lakkautettaisiin nykyinen kansainvälinen Comité de Contrôle, ensimmäisen hallintomiehen ("administrateur") toimi, jonka sijaan nimitettäisiin espanjalainen "kontrollööri", lakiasäätävä kokous tulisi toimimaan ainoastaan kansainvälisenä kunnalliskokouksena, kansainvälinen vyöhyke rajoitettaisiin käsittämään vain kaupungin varsinainen alue, poliisivalvonta uskottaisiin kokonaan espanjalaisille j.n.e. - sanalla sanoen Espanja saisi, joskaan ei muodollisesti, täydellisen yliherruuden Tangerissa. Mitä mahdollisuuksia Espanjalla on ajaa läpi ohjelmansa, mitä valtteja on Espanjan diplomatialla käytettävissään? On näet aivan selvää, etteivät muut vallat koskaan tule suostumaan Espanjan pyrkimyksiin ainoastaan "pour les beaux yeux de Primo de Rivera", vaan kovasta pakosta. Koska Espanjalla faktillisesti ei ole mitään keinoja pakottaa valtoja hyväksymään vaatimuksensa, niin ilmeisesti sen täytyy luottaa Italian apuun. Ja tämä seikka, joka asettaa Tangerin-kysymyksen oikeaan ulkopoliittiseen perspektiiviin, valaisee

myöskin niitä erinomaisen suuria vaikeuksia, jotka Tangerin-
kysymyksen tyydyttävän ratkaisun löytäminen tuottaa. Puhumat-
takaan Tangerin ranskalaisen kolonian ja Ranskan Marokon
jyrkästä vastustuksesta Espanjan ulkopolitiikan suunnitelmia
vastaan, puhumattakaan Suur-Britannian intressistä siitä, et-
teivät Tangerin alueen pysyvällisen neutralisuuden takeet hei-
konnu, saattaa kysyä, kuinka olisi ajateltavissa, että Ranska
tällä hetkellä, ranskalais-italialaisten välien yhä enemmän
kärjistyessä, olisi valmis suostumaan järjestelmään, joka ken-
ties saattaisi Ranskan yhteydet Pohjois-Afrikan siirtomait-
tensa kanssa vaaranalaisiksi? Se seikka, että Espanjan halli-
tus jo ennen varsinaisten neuvottelujen alkua on antanut ym-
märtää, mikä sen ohjelma on siinä tapauksessa, ettei suotuta
Tangerin liittämiseen Espanjan vyöhykkeeseen - vaatimus, joka
epäilemättä on esitetty ainoastaan "pour la gallerie" (Espan-
jassa!) - osoittaa, että Primo de Rivera on valmis kaupitte-
lemaan ja kenties huomattavassa määrin modifioimaan politiik-
kaansa. Mitä Italia siinä tapauksessa tulee tekemään, on tie-
tenkin toinen kysymys, josta täältä käsin on vaikea mitään
ennustaa.

Espanjan edustajat nyt alkaneissa
neuvotteluissa Ranskan kanssa ovat sen Parisin ambassadööri
Señor Quiñones de Leon, ministeri Aguirre de Carcer ja lähe-
tystösihteeri Señor Espinós.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Spindler*.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid

16/2 1927

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

2/360 Sal. D. 27

24/2-27	le	LII.
	OSASTO	ASIA
5.	Cg	

Herra Ministeri,

Tapahtumat Portugalissa.

Ulkomailla on jo kauan aikaa ollut tapana ottaa Portugalin ainaiset vallankumoukset pikemmin leikkiseltä kannalta, ja niitä katutaisteluita, jotka säännöllisesti pari kertaa vuodessa Lissabonissa käydään vallassa olevan hallituksen ja sen vastustajien välillä sanotaan useimmiten Europan sanomalehdistössä vain operettikujeiksi. Totta onkin, että ne kuuluvat miltei päiväjärjestykseen Portugalissa - Lissabonissa oleskellessaan saa ulkomaalainenkin joka päivä kuulla kaikenlaisia huhuja parailaan käynnissä olevista vallankumouspuuhista - ja portugalilaiset itse ovat niin tottuneet näihin vallankumoushuhuihin, etteivät he suuremmassa määrin kiinnitä niihin huomiotaan. Siitä tavasta, jolla Portugalissa suhtaudutaan alituisiin vallankumousyrytyksiin mainittakoon pieni huvittava seikka. Viime helmikuussa onnistuivat muutamat ammattivallankumoukselliset (sellaisiakin on Portugalissa!) sekä jotkut nuoremmat upseerit saamaan erään tykistörykmentin puolelleen ja menemään Tagus-joen yli, jonka toiselta puolen he alkoivat pommittaa kaupungin eri osia. Hallitukselle lähetettiin tavallinen ultimattumi, jossa sitä kehoitettiin viipymättä eroamaan j.n.e.

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

Yritys oli itse asiassa aivan mieletön eikä sen alkuunpanijoilla liene ollut mitään harkittua ohjelmaa ja hallitus kukistikin sen parin tunnin kuluttua. Kun sen jälkeen vallankumousyrityksen johtajat hallituksen toimesta karkoitettiin Azorien saarille, kääntyivät muutamat kansanedustajat Presidentin puoleen valittaen hallituksen toimenpiteiden "osoittavan vainoamishalua". Syylliset armahdettiin lyhyen ajan kuluttua. Selvää on että maaperä tällaisesta mielipiteiden vallitessa Portugalissa on ollut erinomaisen hedelmällinen vallankaappaus- ja vallankumousyrityksille. Tasavallan perustamisesta lähtien vuonna 1910 on Portugalissa tapahtunut 19 aseellista kapinaa; neljäkymmentä ministeristöä on kukistettu; enemmän kuin neljäsataa kansalaista on toiminut ^{hallituksen} jäsenenä ja lakkojen, pommihyökkäyksien, taloudellisten skandaalien ja eri puolueiden julkaisemien uudistusohjelmien lukumäärällä ei ole ollut rajoja. Kaikenlaiset salaiset poliittiset yhtymät ovat innokkaasti toimineet omien hämäräperäisten pyrkimyksiensä toteuttamiseksi ja valtion varoista on maksettu eläkkeitä ammattivallankumouksellisille, n. s. "tasavallan puolustajille" (os Defensores da Republica). Niin on joka tapauksessa luotettava, puolueettomalta taholta, m. m. Suur-Britannian Ambassadissa, minulle kerrottu. Portugalin poliittista elämää seuranneet ovat turhaan koettaneet löytää jotain johtavaa, idealistista periaatetta eri poliittisten puolueiden ja niiden johtohenkilöiden välisestä sekavasta sisäisestä taistelusta. He ovat joutuneet lukemaan lukemattomia deklamatoorisia ja useimmissa tapauksissa aivan sisällyksettömiä sanomalehtikirjoituksia, heidän korvissaan ovat kaikuneet kaunopuheisten johtajien yksitoikkoiset fraasit mutta he eivät voi torjua ajatusta, että Portugalissa paljon suuremmassa määrin kuin missään muualla poliittinen toiminta supistuu taisteluun valtion lihapadoista ja että kaikkien poliittisten puolueiden tunnussanana on ollut tuo vanha ohjelma "Ôtez-vous en que je m'y mette". Portugalilainen

on vastansanomattomasti romantikko. Sen huomaa niin selvästi keskusteltaessa esim. jonkun monarkistisen johtajan kanssa. Arvostelukykyiseltä ja luotettavalta taholta on minulle huomautettu Portugalin kansan valtavan enemmistön olevan kuningasmielisen, eikä minulla ole syytä sitä epäillä. Mutta on niin kuvaavaa, että monarkisteilla, jotka sivu menneen sanoen eivät voi keskenään sopia (Portugalissa on ainakin kolme monarkistista puoluetta: "os Manuelistas", "os Miguelistas" ja "os Absolutistas"), ei ole mitään harkittua ohjelmaa; heidän toimintansa ei seuraa mitään johdonmukaisia, määrättyjä suuntaviivoja, he uneksivat vain kuningasvallan palauttamisesta suunnilleen samalla tavoin kuin romantikot uneksivat "sinisestä kuksesta"; he uneksivat hoviloistosta, kamariherraunivormuista, hoviviroista, sointuvista arvonimistä Heidän pyrkimyksensä, joista he muuten etupäässä puhuvat, mutta joita he eivät koeta enään todellisuudessa toteuttaa, merkitsevät vain tavaltaan "pakoa todellisuudesta".

Joskin Portugalin kansan enemmistö on kuningasmielinen, niin toiselta puolen on aivan varmaa, että pääkaupungin ja Oporton väestö jyrkästi kannattaa tasavaltalaista valtiomuotoa. Mutta radikaaliset, tasavaltalaiset ainekset ovat nekin yhtä hyvin romantikkoja kuin kuningasmielisetkin. Raskaasta, käytännöllisestä työstä he eivät pidä, mutta sitä enemmän myrskyisistä kahvilakeskusteluista, prameilevista sanomalehtikirjoituksista ("As armas, ciudadanos!" - aseihin, kansalaiset!), poliittisista intriigeistä, salaperäisistä seikkailuista, salaliitoista, pomminheittoharjoituksista, ja last, mutta todellakin ei least - rahasta.

Joskin, kuten yllä huomautettiin, ulkomaalaiset ja jopa itse portugalilaisetkin ovat tottuneet ottamaan vallankumousyritykset pikemmin leikilliseltä kannalta, niin toiselta puolen ei ole kiellettävissä, että Nemesis nyt näyttää tulleen. Se kapinaliike, joka puhkesi Oportossa

t.k. 2 p:nä ja joka hallituksen onnistui vasta ankarien taistelujen jälkeen t.k. 10 p:nä kukistaa, on maksanut niin paljon verta ja rahaa, että mitä romanttisimmankin vallankumouksellisen olisi pitänyt menettää innostuksensa. Madridiin saapuneiden tietojen mukaan on nämä kapinan tuloksena yksinomaan Lissabonissa ainakin 250 kaatunutta, 1,000 haavoittunutta ja miljooniin escudoihin nousevat tappiot. Edellisen lisäksi tulevat vielä Oportossa kaatuneet ja haavoittuneet.

Kapinan puhkeamista oli jo kauan aikaa odotettu. Jo viime marraskuussa Lissabonissa ollessani väitettiin minulle kapinallisia lähellä olevalta taholta, että uusi vallankumous oli tulossa. Muistan asiasta keskustelleeni erään hyvin radikaalisen tuttavani kanssa ja kysyneeni miksi hän taas tahtoi saada vallankumouksen aikaan (edellinen tapahtui kesäkuun alussa) ja että luuliko hän todellakin, että yleiset olot Portugalissa sen kautta paranisivat. Vastaukseksi hän sanoi tahtovansa - kuten poliittiset ystävänsäkin - saada hallitukseen "kunnon miehiä" (des gens honnêtes), koska sen nykyiset jäsenet eivät olleet muuta kuin Portugalin hallitusmuodon kumonneita "rikoksentekeijöitä". Tavallaan hän oli oikeassa, vaikka tietenkään ei voida sovelluttaa hänen käyttämänsä nimitystä hallituksen jäseniin. Korkeintaan saattaisi sanoa, että yksi ministeri - valtiovarainministeri, kenraali Sinel de Cordes - oli luotettavien tietojen mukaan tehnyt itsensä syyppäksi Portugalin hallinnollisessa maailmassa hyvin tavalliseen rikkomukseen: lahjuksien ottoon.

Että valtiomuoto oli kumottu, on totta. Kuten Te, Herra Ministeri, muistanette, toimeenpani kenraali Gomes da Costa - Portugalin sotajoukkojen ylipäällikkö maailmansodassa - vallankaappauksen viime toukokuun ^{lopun} alussa, jolloin hra Antonio Maria da Silvan hallitus kukistettiin ja Tasaval-
lan presidentti Bernadino Machado pakotettiin eroamaan korkeas-
virastaan, eduskunta hajoitettiin ja uusi sotilashallitus otti

korkeimman vallan käsiinsä. Kenraali Gomez da Costa, joka ei liene yhtä lujatahtoinen kuin hän on komea ja tietoinen omasta miehekkäästään kauneudestaan, karkoitettiin kuitenkin ennempitkään Madeiran saarelle, jossa hänet myöhemmin nimitettiin Portugalin marsalkaksi, kenraali Carmona tuli hänen sijaansa ja julistettiin marraskuun lopussa Tasavallan väliaikaiseksi presidentiksi.

Uuden hallituksen - itse asiassa sotilasdirektorion à la Primo de Rivera - valtaanastuminen sekä ne poliittiset ja hallinnolliset toimenpiteet joihin se ryhtyi, herättivät tietenkin entisten parlamenttaaristen politikojen keskuudessa mitä suurinta mielipahaa, vaikka on otaksuttavissa, että kansan suuri enemmistö, joka oli tuiki kyllästynyt tähänastisen parlamentaarisen valtiojärjestyksen hedelmättömiin keskusteluihin, riitaisuuksiin, mielenosoituksiin ja skandaaleihin, kannatti hallitusta - sikäli kuin se yleensä ollenkaan harrastaa valtiollisia asioita. Tämä onkin hyvin ymmärrettävissä. Esim. eduskuntavaalit olivat kehittyneet pelkäksi narripeliksi. Eduskuntakamarin jäsenmäärä oli 164, joista n. 90 kuului n. s. demokraattiseen puolueeseen, joka vuodesta 1910 lähtien on ollut vallassa, johtuen tämä siitä, että hallituspuolue eduskuntavaaleissa aina sai enemmistön. Hallitus "järjesti" aina vaalit: se piti kyllä huolta siitä, että oppositionipuolueet saivat jäseniä parlamenttiin, mutta myöskin siitä, että ne aina olivat vähemmistönä (hallituksen vastustajien nimet pyyhittiin pois vaaliluetteloista, heidät merkittiin pois muuttaneiksi, lukutaidottomiksi j. n. e.). Eduskunnan työkyky olikin hyvin pieni. Kuvaavaa on, ettei se moneen vuoteen ollut vahvistanut ainoatakaan budjettia, koska siihen sille ei ollut riittänyt aikaa, mielenosoitukset, välikysymykset, luottamus- ja epäluottamuslauseiden laatiminen, keskustelut ja äänestykset kun veivät kaiken ajan. Miltei joka päivä sattui myrskyisiä, skandaalimaisia kohtauksia edustajien pitäessä

sellaista melua huutaen, röhisten ja pulpetinkansia lyöden, että puhemiehen oli keskeytettävä istunto.

Näillä politikoinneilla, joiden joukossa tietysti löytyi myös aivan kunnollisia, rehellisiä miehiä, oli vain yksi päämäärä: kaikin keinoin saavuttaa taloudellisia etuja. Tästä tilanteesta oli uusi hallitus päättänyt tehdä lopun, vaikka - kuten sanottu - uusi valtiovarainministeri kaikesta päättäen valitettavasti seurasi edeltäjänsä asettamia esimerkkejä. Ja sen takia olivat sen vastustajat päättäneet, että sotilasdirektorio olisi coûte que coûte kukistettava.

Minun on tietenkin täältä käsin vaikea muodostaa mitään seikkaperäisempää käsitystä kapinallisten alkuunpanijoista ja alkuvaiheista, mutta Madridiin saapuneiden tietojen mukaan tuntuu siltä, että kaikki poliittiset puolueet - paitsi kuningasmielisiä - olivat edustettuina kapinallisten leirissä. On myöskin todennäköistä, että erinäiset varakkaat liikemiehet olivat taloudellisesti avustaneet kapinallisia, he kun pelkäsivät hallituksen toimenpiteitä yleisön suojelemiseksi liikemiesten häikäilemätöntä hintapolitiikkaa vastaan. Muutama Tasavaltaiseen Kaartiin kuuluvat joukko-osastot olivat liittyneet liikkeeseen - hallitus kun oli päättänyt pienentää Kaartin - sekä huomattava osa laivaston meriväkeä. Kapinallisten puolella taistelleiden siviilimiesten lukumäärä lienee noussut n. 6,000.

Kapinallisten johtajien onnistui myös yllyttää Pohjois-Portugalin rautatieläiset hallitusta vastaan, nämä kun puolestaan pelkäsivät hallituksen säästävyysspolitiikkaa rautatiehallintoon nähden. Hallituksella oli näet aikomus jättää koko Pohjois-Portugalin rautatieverkko ja hallinto, jossa on suuri lukumäärä sinecure-paikkoja, yksityisten osakeyhtiöitten haltuun toivoen siten saavansa rautatienkäytön halvemmaksi ja tehokkaammaksi.

Virallisten tietojen mukaan toimivat

kapinallisten sotilaallisina johtajina,nyttemmin melkein kaikki vangitut,entiset ministerit Colmendes dos Reis,Tamag-rini Barbosa sekä luutnantti Agatão Lança,eversti Ferreira do Amaral,amiraali Camara Lema sekä everstiluutnantti Alvaro Pope.Luultavaa on,että entinen pääministeri Antonio Maria da Silva,Angolan entinen kuvernööri ja Portugalin entinen ambas-sadööri Lontoossa,kenraali Norton de Mateos sekä entinen am-bassadööri Afonso Costa,joka viime maaliskuussa toimi Kan-sainliiton ylimääräisen yleiskokouksen presidenttinä,olivat liikkeen takana.

Julkisuudessa on mainittu - m.m. on eräs kuningasmielisten johtaja varakreivi de San Sebastian sitä väittänyt - että Neuvostoliiton hallitus olisi taloudel-lisesti tukenut kapinallisia.Puolestani en ole taipuvainen sitä luulemaan,koska saamieni tietojen mukaan lienee Venäjä jo aikoja sitten lakannut tarmokkaammin työskentelemästä Por-tugalissa.

Tällä hetkellä on kenraali Car-monan hallitus tilanteen herrana ja se on ilmoittanut tule-vansa ankarasti rankaisemaan kaikkia liikkeeseen osaaottaneita - paitsi tavallisia sotilaita "jotka ainoastaan olivat täyttä-neet päällystönsä antamat käskyt".

Vastaanottakaa,Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Siipenheij.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid

23/2 1927

ULKOASIAINMINISTERIO		
3/360 Rec. D. 1327		
4/3-27	9	Liit.
5	C9	ASIA

Herra Ministeri,

Tangerin kysymys.

Tangerin politiikassa on yht'äkkiä tapahtunut "un coup de théâtre", joka Espanjan politiikkaan mitä perhe-tyneimmillekin lienee tullut täydellisenä yllätyksenä: Valtioministeri Sr. de Yanguas Messía on t.k. 21 p:nä eronnut virastaan, kenraali Primo de Rivera nimitetty valtioministeriön päälliköksi. Tämän luonnollisesti suurta huomiota herättäneen hallituspuolan varsinaisista syistä lausutaan hallituksen mainittuna päivänä julkaisemassa tätä asiaa koskevassa tiedonannossa seuraavaa: "Konseljipresidentin ja Valtioministerin välillä syntyneet erimielisyydet koskien sitä periaatetta, jonka mukaan he suhtautuvat Marokon asioihin" ("respecto a la norma a seguir en sus respectivas intervenciones en los asuntos relativos a Marruecos"), etupäässä niihin asioihin, joista käydään kansainvälisiä neuvotteluja ja joista he eivät ole voineet sopia, ovat aiheuttaneet valtioministerin eroamisen" j.n.e. Sen jälkeen painostetaan hyvin voimakkaasti, että eronnut ministeri kaikissa muissa suhteissa kannattaa Primo de Riveran politiikkaa, jonka seikan

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

Sr. de Yanguas de Messia itsekin on julkisissa lausunnoissaan monasti alleviivannut. Niin pitkälle virallinen tiedonanto.

Kuten raportissani n:o 7/27 kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, ilmoitin, alkoivat Espanjan ja Ranskan väliset Tangeria koskevat neuvottelut Pariisissa t.k. 7 p:nä. Avajaispuheessaan asetti Briand Espanjan valtuuskunnan "fait accompli"n eteen: hän huomautti Ranskan hallituksen olevan valmiin keskustelemaan semmoisista Tangerin statukseen mahdollisesti tehtävistä muutoksista, jotka eivät mene voimassa olevien sopimuksien asettamia rajoja ulommaksi. Ei ole vaikeata kuvitella minkä vaikutuksen Ranskan hallituksen jyrkkä kannanotto täällä teki - ja vielä että se esitettiin heti, viipymättä ennenkuin varsinaiset neuvottelutkaan olivat ehtineet alkaa - mutta mitä Espanjan delegaatioon siihen vastasi, sitä ei täällä tiedetä. Espanjan ankarassa kurissa pidetty sanomalehdistö on myöskin vaiennut Briandin sanojen tekemästä vaikutuksesta ja vaikkakin lehdet julkaisevat lukuisia kirjoituksia Tangerin nykyisestä "katastroofimaisesta" tilasta sekä niistä syistä, joiden perusteella kaupunki olisi liitettävä Espanjan vyöhykkeeseen, ovat ne kuitenkin yleensä tässä asiassa esiintyneet hyvin varovaisesti. Sensuuri on sallinut lehtien lyhyesti esittää Englannin ja Ranskan sanomalehdistön Espanjan vaatimuksiin nähden poikkeuksetta kieltäytyvästi suhtautuvat lausunnot ja yleinen mielipide täällä on siis valmistautunut siihen, ettei näytäkään olevan mitään mahdollisuuksia toteuttaa hallituksen ohjelmaa kokonaisuudessaan. Merkit viittaavat myöskin siihen, että Kuninkaalla olisi paljon realistisempi käsitys ulkopoliittisesta tilanteesta, kuin ainakin se, johon ainakin virallisesti hallituksen ohjelma perustuu. Kuten minulla jo viime elokuussa oli tilaisuus Ulkoasiainministeriölle tiedoittaa lienee Espanjan Pariisin ambassadööri Sr. Quiñones de Leon heti Primo de Riveran esitettyä Tangerin-ohjelmansa väittänyt sen esittämää politiikkaa mahdottomaksi. Mutta hallitus ei ole

tahtonut kuunnella yhtäkään niistä varoituksista, joita sille on lausuttu, vaan itsepintaisesti on seurannut kerran valitsemaansa tietä.

T.k. 14 p:nä lienee Espanjan neuvottelukunta Parisissa jättänyt Ranskan edustajille memorandumun, jossa Espanjan ohjelma seikkaperäisesti esitetään. Memorandumin sisältöä ei tunneta täällä, mutta otaksutaan sen vastaavan raportissani N:o 7/27 selostamaani maksimaliohjelmaa. Siihen ei Ranskan hallitus liene vielä virallisesti vastannut. Saamieni tietojen mukaan lienee viime viikon lopussa (n. 17 - 18 p:nä) saapunut Madridiin Espanjan delegatsioonin kirjelmä, jossa tilannetta ja Espanjan politiikan toteuttamismahdollisuuksia esitetään sangen synkin värejin. Kirjelmän johdosta lähetettiin neuvottelukunnalle uusia ohjeita. Täällä kerrotaan, että näitä ohjeita, jotka Primo de Rivera ja Presidenttivistä Marokon osaston päällikkö, viime vuonna kreivilliseen säätöön korotettu kenraali Gomez Jordana lienevät yhdessä laatineet, ei oltu saatettu valtioministerin tietoon ja että Sr. de Yanguas Messiatämän johdosta olisi eronnut. Totta on, että Primo de Rivera uhkapoliittisessa toiminnassaan aikaisemminkin on syrjäyttänyt ulkoasiainministerinsä, joka ei ole osoittautunut niin passiiviseksi välikappaleeksi kenraalin käsissä kuin tämä nimittäessään hänet valtioministeriön päälliköksi nähtävästi oli luultu. Mutta minusta tuntuu kuitenkin siltä, ettei tässä asiassa olisi kysymys ainoastaan Sr. de Yanguuksen amour propre'sta, vaan myös kysymys koko siitä taktiikasta jota Tangerin politiikassa olisi noudatettava. Tšekäläisissä diplomaattisissa muissa ulkopoliittisissä harrastavissa piireissä myönnetäänkin tämä otaksuma oikeaksi, vaikka ollaan eri mieltä siitä, mitä politiikkaa Primo de Rivera ja mitä de Yanguas edustavat. Toiset väittävät entisen valtioministerin itse asiassa olevan paljoka radikaalisemman kuin hallituksen päämies, toiset taas hänen kannattavan pehmeämpien ja "diplomaattisempien" metodien

noudattamista. Puolestani olisin taipuvainen liittymään jälkimäiseen käsityskantaan, siitäkin huolimatta että Sr. de Yanguas kuuluu imperialistiseen "Liga Africanista"-nimiseen liittoon, jonka sydämenasia juuri on Tangerin-politiikan häikäilemätön ajaminen. Että Kuningas näyttää empimättä suostuneen Sr. de Yanguaksen eroamiseen virastaan tuntuu kyllä olevan ristiriidassa tämän käsitykseni kanssa, - mutta toiselta puolen on Kuninkaan jo niin monasti ennenkin ollut pakkoa taipua Primo de Riveran tahtoon.

Tuntien kenraalin impulsiivisen ja optimistisen luonteen sekä hänen taipumuksensa toimia "kurz und militärisch" ensimmäisen vaikutelmansa alaisena näyttää myöskin luultavalta, että Primo de Rivera on katsonut tilanteen vaativan radikaalisempia toimenpiteitä ja sen takia määrännyt uudet ohjeet Espanjan neuvottelukunnalle, joita ohjeita Sr. de Yanguas ei tuntenut, mutta myöskään puhtaasti taktillisista syistä ei tahtonut hyväksyä.

Kuten monasti olen Ulkoasiainministeriölle huomauttanut näyttää käsittämättömältä, että Primo de Rivera todellakin saattaa pitää pyrkimyksiensä toteuttamista mahdollisena. Hän on kyllä julkisestikin uhannut tyhjentää koko Espanjan vyöhykkeen siinä tapauksessa, ettei hänen vaatimuksiensa hyväksyittäisi, mutta ei kukaan usko, että hän faktillisesti olisi valmis siihen. Selvää on, että Espanjan ulkopoliittinen prestige siinä tapauksessa tulisi vieläkin kärsimään ja että kaikki ne kalliit veri- ja rahauhraukset, jotka Marokon rauhoittaminen on vaatinut Espanjalta, joutuisivat hukkaan.

Asiain näin ollen lienee Espanjan Tangerin-politiikka selitettävissä joko siten, että Italia salaa kannattaa, kehoittaa ja yllyttää Primo de Riveraa taikka siten, että kenraali katsoo parhaimmaksi "varmuuden vuok-

si" vaatia mahdollisimman paljon. Että Mussolini on mukana pe-
lissä, sen olen monasti lausunut olevan käsityksenäni, vaikka -
kuten Suur-Britannian tšekäläisessä ambassaadissa olen kuullut -
Italian Madridin ambassadööri, markiisi Paulucci de Calboli on
Sir Horace Rumboldin sitä kysyessä sen juhlallisesti kieltänyt.
Jos taas Primo de Rivera on valmis - ja siihen merkit viittas-
vatkin - tyytymään paljoa pienempiin myönnytyksiin kuin niihin
jotka sisältyvät hänen viralliseen ohjelmaansa, niin merkitsisi
se vastaansanomattomasti vakavaa poliittista tappiota hänelle,
vaikkei hänen tietenkään tarvitsisi pelätä mitään sisäpoliit-
tisia seurauksia siitä. Päinvastoin on aivan varmaa, että Espan-
jan sanomalehdistö hallituksen vihjauksesta siinäkin tapauk-
sessa tulisi ylistämään Primo de Riveraa suurena ja menestyk-
sellisenä valtiomiehenä, joka on osoittanut ansaitsevansa isän-
maan jakamattoman kiitoksen. Miten sitten Espanjan prestigen
- etupäässä ulkomaan silmissä - kävisi, on kyllä toinen kysymys,
johon ei kuitenkaan tarvinne syventyä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Sipenberg.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA: _____

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid

2/4 1927

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
5/960 Re. D. 27		
7/4-27	No	L
5	OSASTO Cg	Abit

Herra Ministeri,

Espanjan kauppasopimuspolitiikka.

Saamieni tietojen mukaan johtanevat Lontoossa tällä hetkellä käynnissä olevat englantilais-espanjalaiset kauppasopimusneuvottelut näinä päivinä lopulliseen tulokseen. Suur-Britannia lienee luopunut kaikista sille aikaisemmin myönnettyistä alennuksista Espanjan tullitariffin toisesta sarakkeesta, jonka sijaan se lienee saavuttanut yleisen suosituimmuuden. Tämä merkisee siis sitä, että se tulee nauttimaan niitä alennuksia, jotka vielä ovat voimassa Belgian, Italian, Itävallan, Norjan, Ranskan, Ruotsin, Suomen, Sveitsin, Tanskan, Tšekko-Slovakian ja Unkarin kanssa tehtyjen sopimuksien perusteella.

Nyttemmin ovat Hollannin, Norjan, Ranskan ja Tanskan hallitukset Espanjan hallitukselle ehdottaneet neuvotteluja uusien kauppasopimuksien solmimisesta. Ranskan uusi tullitariffi astuneen voimaan ensi kesäkuussa ja jo tämän johdosta on välttämätöntä ryhtyä neuvotteluihin Espanjan kanssa. Sitä paitsi

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

lienee Ranskan hallitus halukas saamaan jonkinlaista korvausta - esim. korkeampien tullimaksujen muodossa - niistä helpoituksista, jotka se menettää uuden espanjalais-englantilaisen sopimuksen solmiamisen kautta. Tanska taas aikonee alentaa viimeistä kannettavia sisäisiä kulutusmaksuja, jonka johdosta sekin tahtoo saada espanjalaisilta jonkinlaisen korvauksen - ensi sijassa alennuksen kapakalan tullimaksuista.

Hollanti, jolla tällä hetkellä on ainoastaan modus vivendi Espanjan kanssa, tahtoo solmia todellisen kauppasopimuksen.

Norja tahtoo saada uusia helpoituksia sen johdosta, että kieltolaki siellä on kumottu.

Tällä hetkellä voimassa oleva englantilais-espanjalainen kauppasopimus menee umpeen t.k. 23 p:nä, jonka tähden on otaksuttavissa, että uusi sopimus on tarkoitettu astuvaksi voimaan mainittuna päivänä. Sitä vastoin lienee Espanjan hallitus halukas odottamaan Ranskan uuden tullitariffin voimaantumista eikä ryhtymään sitä ennen varsinaisiin kauppasopimusneuvotteluihin. Espanja lienee kuitenkin valmis solmimaan väliaikaisen modus vivendi'n Ranskan kanssa.

Mikäli Tanskan tšekäläinen Ministeri on minulle ilmoittanut lienee Espanja periaatteessa valmis neuvottelemaan Tanskan kanssa, vaikkei neuvotteluihin ryhtymisen ajankohdasta ole vielä mitään päätetty. Hollannin neuvottelut kiinnostavat sitä enemmän espanjalaisia, koska Espanjan vienti Hollantiin on paljoka suurempi kuin sen tuonti siitä maasta.

Kuten minulla aikaisemmin on ollut tilaisuus sekä suullisesti että kirjallisesti Teille, Herra Ministeri, ilmoittaa, pyrkii Prime de Riveran hallitus kumoamaan kaikki tullitariffin toisesta sarakkeesta myönnettyt alennukset, jonka kautta Espanjan tullitariffi siis tulisi autonomiseksi. Uusi tariffi astunee voimaan kesäkuussa 1928 v. ja tarkoituksena on, että siihen sisältyisi vain kaksi saraketta eikä kuten nyt, joskaan

ei muodollisesti,niin ainakin faktillisesti neljä (maksimi- ja minimitariffit,20 % suuruiset alennukset toisesta sarakkeesta ja 20 % suuremmat alennukset) Tästä seuraakin,että - kuten aikaisemmin olen kunnioittavimmin ilmoittanut - Espanjan täytyy ennen uuden tariffin voimaantulusta sanoa irti kaikki ne sen solmitamat kauppasopimukset - m.m. Suomen - jotka rakenteeltaan eivät vastaa tätä järjestelmää.

Tulen piakkoin Ministeriölle toimittamaan tarkempia tietoja sekä Englannin että muiden yllä mainittujen maiden kauppasopimusneuvotteluista ja pyydän Teitä, Herra Ministeri,vastaanottamaan erinomaisen kunnioitukseni vaikutuksen.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Wippenberg* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cg

ASIA: _____

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid.

6/4 427.

Salainen.

7/361 Sal. D. 27		
9/4-27	2	
5	Cg	

Herra Ministeri,

Espanjan sisäpoliittinen tilanne ja Tangerin kysymys.

Aikaisemmissa raporteissani olen monasti huomauttanut Espanjan suuren yleisön suhtautuvan täydellisen passiivisesti Prime de Riveran hallituksen sekä sisä- että ulkopoliittisessa ohjelmassa oleviin kysymyksiin, joka seikka sekä helpoittaa että vaikeuttaa hallituksen itselleen asettamien tehtävien toteuttamista. Yleisön välinpitämättömyys helpoittaa kenraalin politiikan ajamista siinä suhteessa, että hän saattaa toimia aivan vapaasti ja pelkäämättä mitään vastustusta yleisön puolelta - ovathan jo sensuuri ja poliisivalvonta riittävän ankarat tukahduttaakseen kaikki mahdolliset yritykset saattaa hallituksen ohjelmasta poikkeavia mielipiteitä yleisen keskustelun alaisiksi - ja se vaikeuttaa hallituksen toimintaa siinä suhteessa, ettei Primo de Rivera kaikista ponnistuksista huolimatta ole onnistunut voittamaan itselleen sitä kannatusta, jota hän näyttää arvelevan tarvitsevänsä laajakantoisempien uudistuksien toteut-

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

H e l s i n k i.

tamiseksi. Että asianlaita todellakin on näin ilmenee esim. hänen politiikastaan uuden kansalliskokouksen (Asamblea Nacional) kokoonkutsumiseen nähden. Kuten olen aikaisemmin kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, ilmoittanut on Kansalliskokouksen kokoonkutsumispäivä jo pari kertaa ollut määrätty, vaikkei siitä kuitenkaan tähän asti ole tullut mitään. Tämä johtunee etupäässä Kuninkaan vastustuksesta (katso raporttiani 55/7/27), mutta myöskin siitä, että Espanjan kansa on asettunut täysin passiiviselle kannalle näihin suunnitelmiin nähden. Jos Kenraalin olisi onnistunut edes jossakin määrin saada kansa innostumaan uuden kansalliskokouksen kokoonkutsumisesta, jos hän olisi onnistunut hankkimaan laajempaa, aktiivisempaa kannatusta tälle pitkälle ulottuvalle uudistussuunnitelmalle, niin joka tapauksessa on otaksuttavissa, että Kuningaskin - huolimatta mahdollisista omantunnon epäilyksistään ja muutamien entisten politikkojen oppositiosta (katso raporttiani 57/7/27) - olisi ollut valmis luopumaan nykyisestä kieltävästä kannastaan. Mutta yhtä vähän kuin hänen on onnistunut puhalttaa uutta elämää uuteen Union Patriótica-nimiseen puolueeseen (josta aikaisemmin monasti olen tehnyt selkoa) yhtä vähän on hänen onnistunut suuren yleisön keskuudessa herättää mitään varsinaista harrastusta parlamentin uudistamiskysymykseen. Edellisen lisäksi on vielä otettava huomioon, että hän kaikesta päättäen itse lienee vielä epävarma siitä, mitä laatua uuden eduskunnan tehtävät loppujen lopuksi tulisivat olemaan? Saisiko Kansalliskokous esim. ottaa osaa Espanjan taloudellisen elämän ja kauppapolitiikan muodostamiseen? Sehän on hyvin epävarmaa katsoen siihen, että Espanjassa jo on olemassa, melkein kolme vuotta tyydyttävästi toiminut taloudellinen parlamentti - Kansantaloudellinen Neuvosto - jonka jäsenet ovat jo täydellisesti perehtyneet tehtäviinsä ja toiminta-alueeseensa. On näet pantava merkille, että esim. ne ulkomaan sanomalehdissä esiintyneet väitteet, että Primo de Rivera hallitsisi aivan yksinvaltaisesti, eivät pidä paikkaansa. Kenraali on kyllä "diktaattori" siinä

mielessä, että hän itse lopullisesti päättää Espanjan politiikasta eikä yleensä salli mitään julkista oppositiota, mutta periaatteessa hän pyrkii ylläpitämään kosketusta yleisön kanssa, jonka edustajat - esim. Kansantaloudellisessa Neuvostossa - ovat tilaisuudessa lausumaan mielipiteensä taloudellisen elämän eri ilmiöistä ja kauppapolitiikan suuntaviivoista. Myöskin muissa, esim. verotusuudistusta koskevissa asioissa on Primo de Rivera tavalla tai toisella tiedustellut yleisön kantaa. Asiain näin ollen ja etupäässä sen johdosta, että nykyinen järjestelmä on toiminut "tant bien que mal" on ymmärrettävissä, ettei Primo de Rivera ole sen tarmokkaammin ajanut Kansalliskokouksen kokoonkutsumista ja että hän muiden kiireellisten töiden ja käytännöllisesti paljoa tärkeämpien tehtävien edessä on toistaiseksi lykännyt tämän asian lopullisen ratkaisun. Onhan hänellä niin monta muuta huolta. Kuitenkin on todettava, että hän tällä hetkellä purjehdii myötätulessa - vaikkakin espanjalaisilla hiljattain on Marokossa, jossa sotilaallinen toiminta vielä ei ole lopullisesti päättynyt, ollut pienehkö vastoinkäyminen (josta enemmän toisessa yhteydessä) - ja että hänen yleistä asemaansa on pidettävä erikoisen lujana. Pesetan nopea ja vahva nousu - josta myöhemmin tulen kirjoittamaan - on laskettava hänen politiikkansa ansioksi ja vaikkakin tämä seikka saattaa vaikuttaa varsin epäedullisesti Espanjan teollisuuden menekkimahdollisuuksiin, on se kuitenkin merkki valtion parantuneesta taloudellisesta asemasta ja siitä, että luottamus Espanjan rahaoloihin sekä kotimaassa että ulkomailla on kasvamassa.

Edellä sanotun rinnalla merkitsee suhteellisesti vähemmän se seikka, että Tangerin-neuvottelut eivät näytä voivan läheskään johtaa siihen tulokseen, jonka Primo de Rivera aikaisemmin monasti on julistanut olevan Espanjalle aivan välttämättömän. Mutta Kenraali onkin ennen kaikkea opportunisti, joka yleensä ei välitä niin paljon periaatteellisista näkökohdista, jos hän huomaa että kerran valitsemaansa tietä ei

voi päästä edelleen. Kuten aikaisemmin olen huomauttanut lienee
suuresti kysymyksenalaista, onko Primo de Rivera koskaan arvellut
alkuperäisen Tangerin statusta koskevan ohjelmansa (kaupungin
liittäminen Espanjan vyöhykkeeseen) toteuttamista mahdolliseksi.
Joka tapauksessa on hän mitään vastalauseita panematta tyytynyt
Ranskan hallituksen heti neuvottelujen alussa ilmoittamaan kan-
taan, jonka mukaan kaupungin hallintoon mahdollisesti tehtävät
muutokset eivät saisi tulla ristiriitaan tällä hetkellä voimassa
olevien Marokon jakamista koskevien kansainvälisten määräysten
kanssa.

Neuvottelut alkoivat viime helmikuun
14 p:nä, jolloin Espanjan delegationi jätti ensimmäisen memorandu-
minsa, johon Ranskan hallitus kymmenen päivää myöhemmin vastasi.
Helmikuun 26 p:nä julkaisi Madridin sanomalehdistö virallisen
neuvotteluja koskevan tiedonannon, jonka mukaan Ranskan vastaus
"ei saattanut olla järkevämpi eikä sydämellisempi, josta kuiten-
kaan ei seuraa, ettei sitä olisi torjuttava meidän puoleltamme.."
Pari päivää myöhemmin ilmoitti Reuterin tietotoimisto, ettei Suur-
Britannian kanta Tangerin asiassa ollut muuttunut sanomatta kui-
tenkaan samalla mikä sen kanta oli. Sitä ei ole kuitenkaan vaikea-
ta arvata: onhan Suur-Britannian intressi siinä, ettei Tanger me-
netä kansainvälistä luonnettaan, vielä suurempi kuin Ranskan!

Tämän jälkeen lienee neuvottelukunta
kokoontunut vielä pari kertaa - vaikka sen jäsenet kuulemma ovat
ottaneet tavakseen useasti olla aamiaisella ja päivällisellä toi-
nen toisensa luona, koska sitä pidetään tarkoituksenmukaisempaan
neuvottelumuotona kuin varsinaisia, juhlallisia istuntoja - mutta
mihinkään tulokseen ei vielä ole päästy. Pääin vastoin ilmoitti
Primo de Rivera maaliskuun 18 p:nä että Tangerin neuvotteluissa
oli syntynyt väliaika. Syynä siihen lienee ollut Briand'in tekemä
taitava tempu: Ranskan hallitus on pyytänyt Suur-Britannian
hallitusta ilmoittamaan mihin myönnytyksiin se puolestaan olisi
valmis suostumaan. Kuten aikaisemmin olen kunnioittavimmin tiedoit-

tanut onnistui Suur-Britannian hallituksen jo viime vuonna suggeroida Primo de Riveralle, että Tangerin kysymyksestä olisi ensiksi käytävä neuvotteluja vain Espanjan ja Ranskan välillä. Foreign Office lienee laskenut, että Espanja ja Ranska, joka viimemainittu tietenkään ei millään ehdolla voi hyväksyä Espanjan täydellistä ohjelmaa, tulisivat jo heti neuvottelujen alussa törmäämään yhteen. Ranska tulisi siten kyllä valvomaan Suur-Britannian etuja, mutta espanjalaisten (ja italialaisten! Onhan Mussolini monasti ilmoittanut, ettei Italia voi tyytyä Tangerin nykyiseen statukseen ja on itse asiassa, vaikkakin kulissien takana, tarmokkaasti kannattanut Espanjan pyrkimyksiä toivoen myöhemmin saavansa osansa saaliista) suuttumus kohdistuisi yksinomaan ranskalaisiin. Briand, joka tietenkin hyvin käsitti Englannin diplomatian tarkoitukset, noudatti erinomaisen joustavaa ja taitavaa politiikkaa: hän antoi neuvottelujen päästä hyvään alkuun, hän kuunteli tarkkaavaisesti ja kohteliaasti mitä espanjalaiset tahtoivat esittää ja sitten hän kääntyi Suur-Britannian hallituksen puoleen tiedustelemalla sen mielipidettä asiasta, jonka mielipiteen Ranskan hallitus ilmoitti tahtovansa ottaa harkittavakseen ennenkuin se lopullisesti ja muodollisesti määrää oman kantansa.

Siten on Suur-Britannia nolens volens temmattu mukaan keskusteluun eikä Ranska enään ole isoiloitu ja neuvottelut ovat kehittyneet toiselta puolen Ranskan ja Suur-Britannian ja toiselta puolen Ranskan ja Espanjan väliseksi keskusteluksi, jossa Espanja on yksin, koska tällä asteella Italian on vielä mahdotonta ottaa siihen virallisesti osaa. Briandin on siis onnistunut murtaa se isolointi, jonka muut vallat koettivat aikaansaada.

Mikäli Madridissa tiedetään ei Suur-Britannian hallituksen vastausta vielä ole jätetty Quai d'Orsaylle. Ranskalaisten tutustuttua Foreign Officen vastaukseen alkane-

vat neuvottelut uudestaan.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Kripenberg*.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid

12/4 1927

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8/361 Sal. D. 1027		
23/4-27	2	Liit.
	GSASTO	ASIA
5.	C9	

Ulkoasiainministeriö,

H e l s i n k i.

Espanjan ja Suur-Britannian välinen kauppasopimus.

T.k. 5 p:nä allekirjoittivat Lontoossa Espanjan ja Suur-Britannian edustajat näiden valtojen väliseen lokakuun 31 p:nä 1922 solmittuun kauppasopimukseen liittyvän lisäsopimuksen ("Convenio Complementario del Convenio de Comercio y Navegacion firmado con Inglaterra el 31. de Octubre 1922"), joka itse asiassa perin pohjin muuttaa tähän asti voimassa olleet englantilais-espanjalaista kauppaa koskeneet määräykset.

Kuten aikaisemmin monasti olen öilut tilaisuudessa Ulkoasiainministeriölle huomauttamaan on Espanjassa aina pidetty Suur-Britannian kanssa solmittua kauppasopimusta määrävänä koko sen tullipolitiikalle - onhan brittein valtakunta Espanjan sekä suurin ostaja että myyjä - mutta sitä paitisi on otettava huomioon se seikka, että Suur-Britannian sopimus epäilemättä oli edullisin kaikista muiden valtojen Espanjan kanssa solmimista kauppasopimuksista. Tämän sopimuksen kaikkein suurimerkityksellisin kohta oli nimittäin se, että Suur-Britannia 5. artiklan mukaan oli ainoa yleistä suosituisuutta nauttiva

valta. Espanjan hallitus oli sitoutunut sovelluttamaan muille maille myönnettyjä alennuksia tullitariffin toisesta sarakkeesta kaikkiin niihin Suur-Britannian valtakunnasta peräisiin oleviin tavaroihin, joihin nähden Lontoon hallitus ilmoitti tahtovansa päästä myönnettyistä alennuksista osalliseksi.

Sitä paitsi oli Suur-Britannialle myönnetty 138 itsenäistä alennusta, vaikkakin useita näistä alennuksista sovellettiin suosituimmuuden perusteella muistakin maista tuotettuihin tavaroihin.

V. 1922 sopimukseen sisältyi vielä pitkä lista tavaroista, joihin nähden Suur-Britannialle oli myönnetty automaattinen suosituimmuus. Niihin tavaroihin nähden sen hallituksen ei siis tarvinnut erikoisesti Espanjan hallitukselle ilmoittaa haluavansa päästä nauttimaan muille maille myönnettyjä alennuksia.

Tästä asiaintilasta on nyt solmittu sopimus tehnyt lopun.

Sopimus on hyvin lyhyt, koska siihen sisältyy ainoastaan 6. artiklaa, joista kaikkein tärkein on 2. artikla. Siinä säädetään nimittäin, että 1922. vuoden sopimuksen 5. ja 6. artikla liitteineen kumotaan ja sen sijaan määrätään, että tavaroita, jotka ovat toisen sopimuspuolen alueiden tuotteita tai valmisteita ja jotka tuodaan toisen sopimuspuolen alueille ja tuotakoon ne mistä paikasta tahansa, ei ole asetettava uusien tai korkeampien tullien tai maksujen alaisiksi, kuin mitä minkä muun vieraan maan tahansa tuottamista tai valmistamista samanlaisista) tavaroihin maksetaan. Suur-Britanniasta peräisin olevat tavarat nauttivat siis yleistä suosituimmuutta Espanjassa ja päin vastoin.

Uudessa 6. artiklassa määritellään tarkemmin suosituimmuuden käsite sekä säädetään nimenomaan, että espanjalaisia viinejä tullataan aivan samanlaisia periaatteita

noudattamalla kuin minkä muun maan tahansalaadultaan vastaavia viinejä.

Kuten aikaisemmin olen kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle ilmoittanut tarkoittaa Espanjan nykyinen tullipolitiikka kaikkien tullitariffin toisesta sarakkeesta myönnettyjen alennuksien kumoamista, jonka kautta tariffi vastedes tulisi autonomiseksi ja Espanjan hallitus toimisi käyttäen ainoastaan kahta saraketta. Tätä tarkoitusta painostetaan voimakkaasti hallituksen tänään julkaisemassa uutta sopimusta koskevassa tiedonannossa. Kuitenkin on sanotusta periaatteesta tehty yksi poikkeus: lisäsopimuksen toiseen artiklaan sisältyvä artikla 5a, joka korjaa 1922 vuoden sopimuksen vanhan 5. artiklan, määrää nimittäin että Englannista peräisin olevasta kivihiilestä kannettavista tullimaksuista myönnetään 40 % alennus tariffin toisesta sarakkeesta; tulli on siis 3 pesetaa tonnilta. Jos kuitenkin Espanjaan tuodun hiilen paljous nousee yli 750,000 tonnina, maksaa liikamäärä tullitariffin toisessa sarakkeessa määrätyn tullimaksun eli 7:50 pesetaa tonnilta.

Lisäsopimuksen 4. artiklassa määrätään millä edellytyksillä sopimusta saadaan sovellettaa Suur-Britannian dominioissa, siirto- ja alusmaissa.

Sopimus astuu voimaan t.k. 23 p:nä klo 12 yöllä ja pysyy voimassa kunnes kolme kuukautta on kulu-
nut siitä päivästä, jolloin jompikumpi sopimuspuolista on sanonut sen irti.

Se, että Suur-Britannian hallitus on luopunut sille myönnettyistä alennuksista ei vaikuta Espanjaan tuotujen suomalaisten tavarain tullimaksuihin. Suur-Britanniasta peräisin olevista, nimikkeessä 115 mainituista tavaroista maksettiin 42 pesetaa toisen sarakkeen maksun ollessa 45 pesetaa. Suositimmuuden perusteella nauttivat suomalaiset tavarat samaa alennusta. Koska se on myönnetty sekä Norjalle, Ranskalle että

Sveitsille, niin faktillinen tullimaksu kuitenkin pysyy ennallaan.

Suurin piirtein katsoen merkitsee tämä sopimus huomattavaa voittoa Espanjan diplomatialle. Vaikka-kin Suur-Britannialle on myönnetty yleinen suosituimmuus, jota se kyllä jo vanhankin sopimuksen perusteella nautti, on se kuitenkin luopumalla sille myönnettyistä itsenäisistä alennuksista menettänyt sen tähän asti nauttiman eri-oikeudellisen aseman Espanjan markkinoilla. Toisesta sarakkeesta myönnettyihin alennuksiin pääsee Suur-Britannia osalliseksi ainoastaan sikäli kuin ne esiintyvät Espanjan ja muiden valtojen välisissä, vielä voimassa olevissa sopimuksissa.

Espanja taas on luopunut vanhaan sopimukseen sisältyvästä, sille erinomaisen tärkeästä määräyksestä (6. artikla), ettei Suur-Britanniaan tuotuihin Espanjasta peräisin oleviin viineihin, konjakkiin tai kuivattuihin rusinoihin (pasas) saisi sovelluttaa korkeampia tullimaksuja kuin niitä, jotka olivat voimassa sopimusta solmittaessa. Toiselta puolen on Espanja kuitenkin hankkinut itselleen varmuuden siitä, ettei sen viinejä saateta sen huonompaan asemaan kuin muidenkaan maiden viinejä.

Siitä, että Suur-Britannian hallitus suostui niin pitkälle meneviin myönnytyksiin, on Primo de Riveran hallitus saanut maksaa useiden espanjalaisten mielestä liian kalliin hinnan. T. k. 5 p:nä on näet annettu Kuninkaallinen Asetus, joka huomattavassa määrin muuttaa heinäkuun 9 p:nä 1926 annetun Kuninkaallisen "Asetus-lain" (katso kirjelmäni n:o 55/26) määräyksiä, joiden kautta mm. n. 40 metalliteollisuustuotteita koskevan nimikkeen tullimaksut korotettiin. Näistä korotuksista on 11 kumottu ja 11 vähennetty puolella. Sitä paitsi on mainitussa asetuksessa annettu uusia "oikeudenmukaisempia" määräyksiä erityislajien tulliteknilisistä luokittelemisesta, jonka kautta Espanja on hyväksynyt ainakin osan Englannin hallituksen monasti

tekemiä muutosehdotuksia.

Kuten aikaisemmin olen kunnioittaen huomauttanut herätti yllämainittu asetus-laki erinomaista suuttumusta m.m. Suur-Britannian teollisuusmaailmassa, mutta Primo de Rivera ei aikaisemmin suostunut tarkistamaan sitä. Nyt on hän kuitenkin tehnyt Suur-Britannian hallituksen mieliksi, mutta vasta sitten kun tämä oli valmis siitä maksamaan melkoisen summan. Heinäkuun 9 p:nä 1926 julkaistu asetus osoittautui siis sellaiseksi valtiksi kuin hän lienee laskenut ja niin on hän siis nyt "ottanut pelin kotiin".

Oheenliitän lisäsopimuksen sisältävien sanomalehtileikkeleen.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Wipponen*.-

DE LA "GACETA"

El Convenio complementario con Inglaterra

La "Gaceta" de ayer publicó el Convenio complementario del Tratado de comercio y navegación con Inglaterra de 31 de octubre de 1922, firmado en Londres el 5 del corriente.

Dice así:

ARTICULO 1.º

El párrafo cuarto del artículo 1.º del Tratado de comercio y navegación firmado en Madrid el día 31 de octubre de 1922 queda suprimido.

ARTICULO 2.º

Los artículos 5.º y 6.º del Tratado firmado en Madrid en 31 de octubre de 1922, así como las tablas anexas A y B que en los mismos se mencionan, se sustituirán por los siguientes artículos:

Artículo 5.º—Los artículos que sean productos naturales o manufacturados de los territorios de Su Majestad Británica, cualquiera que sea su procedencia, no estarán sujetos a su importación en España (territorio de la Península, Islas Baleares, Islas Canarias y plazas de soberanía española del norte de África) al pago de derechos o impuestos distintos o más elevados que los que paguen los artículos similares productos naturales o manufacturados de cualquier otro país extranjero.

"No obstante lo establecido en el párrafo precedente, Su Majestad Británica no podrá reclamar para los artículos que sean productos naturales o manufacturados de los territorios de Su Majestad Británica el beneficio del trato especial que el Gobierno de Su Majestad Católica haya concedido o pueda conceder en el futuro a los productos naturales o manufacturados de Portugal o de la zona española de Marruecos."

Artículo 5.º—Las hullas comprendidas en la partida 31 del vigente arancel español, cuando sean de origen y procedencia de la Gran Bretaña e Irlanda del Norte, beneficiarán de una rebaja del 4 por 100 en los derechos de la segunda tarifa que se halle en vigor en cualquier tiempo, rebaja que será aplicable a un cupo anual de 750.000 toneladas."

Artículo 6.º—Los artículos que sean productos naturales o manufacturados de España (territorio de la Península, Islas Baleares, Islas Canarias y plazas de soberanía española del norte de África), cualquiera que sea su procedencia, no estarán sujetos a su importación en los territorios de S. M. Británica al pago de derechos o impuestos distintos o más elevados que los que paguen los artículos similares productos naturales o manufacturados de cualquier otro país extranjero."

Artículo 6.º—Con objeto de evitar toda duda, queda acordado que el principio del trato de la nación más favorecida se aplicará invariablemente (sin perjuicio de la reserva formulada en el segundo párrafo del artículo 5.º) de tal modo que los artículos que

tantes tendrán el derecho de darlo por terminado separadamente en cualquier tiempo, comunicando sus deseos al efecto con tres meses de anticipación."

ARTICULO 5.º

No obstante lo dispuesto en el artículo 25 del Tratado firmado en Madrid el día 31 de octubre de 1922, las disposiciones de aquel Tratado que quedan revisadas por el presente Convenio cesarán de surtir efecto a partir de la medianoche del día 23 a 24 de abril de 1927, y el Tratado con las modificaciones establecidas en el presente Convenio seguirá en vigor hasta que expire el presente Convenio.

ARTICULO 6.º

El presente Convenio entrará en vigor en la medianoche del día 23 al 24 de abril de 1927 y continuará en vigor hasta tres meses, a partir de la fecha en que cualquiera de las partes contratantes lo hubiera denunciado.

Nota oficiosa

Ha sido facilitada la siguiente nota oficiosa:

"El carácter de esta nota impone la omisión de todo juicio sobre el éxito que pueda representar para España el Convenio comercial que acaba de concertarse con Inglaterra. Por otra parte, no sería discreto ni prudente querer exagerar las ventajas ni los inconvenientes, que ambas cosas ha de haber por fuerza en un Tratado de reciprocidad. Lo interesante es señalar al conocimiento de los que estudian estas cuestiones el carácter y orientación general del nuevo Tratado; un paso más, por cierto importantísimo, por lo que afecta a otros Tratados, hacia la supresión de las consolidaciones y de las rebajas respecto a la segunda columna del arancel. Pero antes de ampliar esta nota es de consignar en justicia un merecido elogio a la Delegación española, integrada por el embajador en Londres y señores cónsul general en Londres, Sr. Gaspar; agregado ingeniero agrónomo, Sr. Navarro de Palencia; Sr. Satorres, y asesores, Sres. Roura, Díez (D. Pablo), Navarro y Alonso de Celada y Pascual de Povill, que con su habilidad diplomática y su preparación técnica han realizado una obra que, a tener deficiencias, sólo serían imputables al Gobierno, que ha marcado las directrices de ella. También mereco reconocimiento la Delegación inglesa por la expedición y claridad con que ha estudiado y resuelto las cuestiones que el estudio del Convenio ha ido presentando.

El Convenio firmado no implica pérdida de libertad en la modificación total o parcial de sus derechos arancelarios; pero ello habrá de ser con aplicación general a todos los países ligados por la cláusula de mayor favor. Y se hace esta insinuación con carácter preventivo, porque aunque nuestro embajador en Londres trabaja con el mayor interés la evita-

ble las constantes incidencias que se producen en los despachos, en atención a las características necesarias para la mayor exactitud en los aforos.

Tienden todas estas reformas y revisiones a establecer la segunda tarifa del arancel como mínima e invariable, dejando sin efecto de hecho el precepto contenido en la ley de Autorizaciones de 1922 para efectuar rebajas en ella, en los Convenios comerciales, y con el fin de que al realizarse la próxima revisión arancelaria se establezca una tarifa mínima invariable, prudente y justa, que garantice a la industria nacional un margen de protección razonable, sin las oscilaciones e inconvenientes que el régimen anterior de rebajas ocasionaba en la producción, con las consiguientes alarmas y perturbaciones.

El arancel vigente entró en vigor en 1922, y por el precepto de la ley de Bases de 1906, en el corriente año correspondía una revisión del mismo, que no se ha efectuado, porque siendo la base del establecimiento de derechos de valoración oficial de las mercancías y habiéndose introducido en 1925 una tan necesaria como radical modificación de valores cual fué la introducción del costo nacional para determinar los valores arancelarios correspondientes, se inició la aplicación del nuevo sistema en las valoraciones de 1924 y 1925, que acaba de examinar la Sección correspondiente, y que pasará al Pleno del Consejo de la Economía Nacional para su aprobación definitiva, estando muy adelantados los trabajos de los valores de 1926, con los cuales se tendrá el régimen reglamentario de un trienio, para poder realizar la revisión arancelaria con los debidos antecedentes. Tan pronto estén ultimados se iniciará la mencionada revisión, a fin de que pueda realizarse en el año 1928, que podrá llamarse el de la reforma arancelaria.

Pero es conveniente advertir con tiempo a la producción nacional que no debe confiarlo todo a la virtualidad de aranceles protectores, sino a la renovación de sus medios, al progreso de su técnica y a la buena organización de sus establecimientos. La competencia ha de ser cada día más ruda, por la pérdida de unos mercados, la emancipación de otros y la perturbación que produce la falta de un patrón o nivel monetario universal.

Mas no es bastante el esfuerzo productor ni en industrias ni en agricultura. Es indispensable la buena organización comercial, la propaganda constante genérica e individual y la más absoluta buena fe en las relaciones mercantiles. Tal es el daño que puede inferir a la economía nacional y a sus compañeros de profesión un comerciante poco escrupuloso que exporta artículos falsificados o averiados, que el Gobierno estudia la definición clara y precisa de estos delitos y la determinación de fuertes sanciones para ellos.

En esto, como en todo, lo más eficaz es la activa actuación y colaboración de los ciudadanos, estimulada por la atención de los Gobiernos a sus intereses y el rigor de la defensa de los principios de moral y de justicia, símbolos rojos de la vida de los pueblos libres."

puestos distintos o más elevados que los que paguen los artículos similares productos naturales o manufacturados de cualquier otro país extranjero."

"Artículo 6.º—Con objeto de evitar toda duda, queda acordado que el principio del trato de la nación más favorecida se aplicará invariablemente (sin perjuicio de la reserva formulada en el segundo párrafo del artículo 5.º) de tal modo que los artículos que sean productos naturales o manufacturados de los territorios de una de las partes contratantes, a su importación en los territorios de la otra, no estarán sujetos al pago de derechos mínimos otorgados a cualquier artículo similar que sea producto natural o manufacturado de cualquier otro país extranjero, cualquiera sea su denominación específica; y en este orden, se acuerda taxativamente que los vinos españoles, cualesquiera que sean sus características y cualquiera su denominación, no tributarán a su importación en la Gran Bretaña o Irlanda del Norte por una tarifa menos favorable o más elevada que los vinos de carácter similar, importados en envases similares de cualquier otro país extranjero, así como tampoco serán sometidos a formalidades aduaneras de entrada que no se apliquen a los de iguales características procedentes de cualquier otro país extranjero. La antes mencionada semejanza de carácter entre vinos no espumosos de cualquier otro país extranjero se determinará exclusivamente sobre la base de su graduación alcohólica."

ARTICULO 3.º

Las siguientes palabras que aparecen al final del artículo 12 del Tratado firmado en Madrid el 31 de octubre de 1922 serán suprimidas:

"Y al establecer y aplicar leyes relativas a la tributación de esas Compañías y sucursales, cada una de las partes contratantes se guiará por los principios consignados en el último párrafo del artículo 1.º de este Tratado."

ARTICULO 4.º

El artículo 24 del Tratado firmado en Madrid el 31 de octubre de 1922 será sustituido por el siguiente artículo, que se aplicará al mencionado Tratado con las modificaciones establecidas en este Convenio complementario:

"Artículo 24.—Lo estipulado en el presente Tratado no debe aplicarse a ninguno de los territorios de Su Majestad Británica fuera del territorio de la Gran Bretaña e Irlanda del Norte, hasta que su representante en Madrid notifique al Gobierno de Su Majestad Católica el desgo del Gobierno del territorio interesado de que las citadas estipulaciones se apliquen al mismo.

No obstante, los artículos que sean productos naturales o manufacturados de cualquiera de aquellas regiones de los territorios de S. M. B. antes mencionados gozarán en España (territorio de la Península, islas Baleares, islas Canarias y plazas de soberanía española del Norte de África) el trato completo e incondicional de la nación más favorecida, mientras que los artículos que sean productos naturales o manufacturados de España (territorio de la Península, islas Baleares, islas Canarias y plazas de soberanía española del Norte de África) reciban en la región de que se trate de los territorios de Su Majestad Británica un trato tan favorable como el otorgado a los artículos que sean productos naturales o manufacturados de cualquier otro país extranjero, con sujeción, sin embargo, a la reserva del derecho del Gobierno de Su Majestad Católica a otorgar un trato especial a los productos naturales o manufacturados de Portugal o de la zona española de Marruecos.

Respecto a los territorios de Su Majestad Británica a los cuales se acuerda con este artículo, se aplicará lo estipulado en el presente Tratado, ambas partes contra-

do del Convenio ha ido presentando.

El Convenio firmado no implica para ninguna de las dos partes pérdida de libertad en la modificación total o parcial de sus derechos arancelarios; pero ello habrá de ser con aplicación general a todos los países ligados por la cláusula de mayor favor. Y se hace esta insinuación con carácter preventivo, porque aunque nuestro embajador en Londres trabaja con el mayor interés la evitación, o por lo menos la reducción al mínimo posible, del recargo proyectado por el Gobierno inglés para los vinos importados—lo mismo de España que de cualquier otra procedencia—, es de temer que las actuales circunstancias presupuestarias de Inglaterra y la protección a los productos similares indígenas hagan persistir a su Gobierno en este criterio, aunque sea en forma más atenuada que se concibiera en un principio.

Puede decirse que el eje de la negociación recientemente ultimada con la Gran Bretaña ha sido el artículo 3.º del Real decreto de 9 de julio de 1926, y especialmente en cuanto se refiere al régimen de permisos de importación y restricciones y almacenajes comprendidos en dicho decreto, así como la supresión de coeficiente que también aquel decreto establecía para once partidas y la reducción a la mitad para otras once, conforme determina el reciente Real decreto de 5 del presente mes, que a su vez establece una nueva clasificación más justa y técnica de los aceros que favorece a la producción española, para ultimar de una vez y en lo posi-

cisa de estos delitos y la determinación de fuertes sanciones para ellos.

En esto, como en todo, lo más eficaz es la activa actuación y colaboración de los ciudadanos, estimulada por la atención de los Gobiernos a sus intereses y el rigor de la defensa de los principios de moral y de justicia, glóbulos rojos de la vida de los pueblos libres."

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid.

20/4 1927

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
29/361	He. D. 13	27
2/5-27	5	LII.
5	9	ASIA

Herra Ministeri,

Espanjan sisäpoliittinen tilanne.

Viime aikoina on etupäässä kaksi ilmiötä antanut leimansa Espanjan itse asiassa täydellisen rauhallisesti kehittyvään sisäpolitiikkaan: Primo de Riveran hallitusta vastaan ulkomailta käsin harjoitettu propaganda sekä Armeijan ja Laivaston Korkeimman Oikeuden vireille panemat oikeusjutut marsalkka Weylerin, kenraaliluutnantti Aguileraa ja muita osanotostaan viime heinäkuussa paljastettuun vallankaappausyritykseen (katso raporttiani N:o 50/26.) syytettyjä sotilas- ja siviilihenkilöitä vastaan.

Vaikka - kuten minulla monasti on ollut tilaisuus huomauttaa - Espanjan kansan valtava enemmistö ei missään suhteessa ole asettunut nykyistä hallitusta aktiivisesti vastustavalle kannalle (joskaan se toiselta puolen ei myöskään sitä aktiivisemmin kannata!), on kuitenkin pieni joukko ulkomailta, etupäässä Parisissa asuvia espanjalaisia poliittisia

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

emigrantteja ryhtynyt harjoittamaan voimiensa mukaan vilkasta kiihoitusta Primo de Riveraa ja tätä nykyä voimassa olevaa suuntaa vastaan. Niiden huomattavimmat johtajat ovat tunnettu espanjalainen kirjailija Blasco Ibañez sekä Salamancan Yliopiston entinen yhtiö tunnettu rehtori professori Unamuno - eräs Espanjan filosofisen tutkimuksen ^{mitä} loistavimpia edustajia. Ensimmäinen julkaisi kolme vuotta sitten ranskan (ja espanjan) kielellä skandaalimaisen huonosti kirjoittamansa Kuningasta ja Primo de Riveraa vastaan tähdytyn kirjan "Alfonse XIII démasqué", joka oli täynnä puolinaisia totuuksia ja ilmeisiä valheitakin, ja jonka yleinen sävy teki aivan mahdottomaksi pitää sen tekijää vakavana, asiallisena poliittisena arvostelijana. Blasco Ibañez'in onnistui kuitenkin levittämään Espanjassa verrattain suuren lukumäärän kirjansa kappaleita, mutta mikäli siihen aikaan, olin tilaisuudessa toteamaan ei hänen opuksensa tehnyt mitään syvempää vaikutusta Espanjan yleisöön. Professori Unamuno on taasen etupäässä Ranskan, mutta myöskin Etelä-Amerikan sanomalehdissä julkaissut Espanjan nykyistä sisäpoliittista tilannetta koskevia kirjoituksia, joissa hän mitä kiivaimmin on hyökännyt Primo de Riveran kimppuun. On tietenkin mahdollista, että hän Ranskassa ja Uuden Maailman espanjankielisissä maissa on saattanut jossain määrin vaikuttaa lukijoihinsa, mutta ainakaan Espanjassa eivät hänen mielettömät purkauksensa ole voineet voittaa hänen ajamalleen asialle mitään laajempia sympatioja. En luule erehtyvänä jos sanon, että vaikka Unamuno tiedemiehenä ja kirjailijana nautti yleistä ja vilpitöntä kunnioitusta - löytyy kuitenkin Espanjassakin arvostelijoita, jotka Unamunon omituisen, epäselvän ja hyvin mutkikkaan tyylin johdosta häneen sovittavat Esaias Tegnér'in tunnetut sanat "det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta" - niin ei kuitenkaan ole kiellettävissä että kun Unamunosta puhutaan poliittisena arvostelijana useimmiten vapaamielistenkin espanjalaisten keskuudessa hänestä käytetään sanaa "deséquilibré".

Kolmas Espanjan intelligenssiin kuulu-

va,nyttemmin hänkin Parisissa asuva,täällä hyvin tunnettu kirjailija,joka on liittynyt Unamunon ja Blasco Ibañez'in oppositio-
liikkeeseen,on Eduardo Ortega y Gasset,joka Unamunon kanssa on
ryhtynyt julkaisemaan "Hojas Libres"-(Vapaita Sanoja)-nimistä
poliittista aikakausijulkaisua.Näyttää siltä,että muutamat tämän
julkaisun numeroista poliisi- ja tullivalvonnasta huolimatta oli-
sivat päässeet salakuljetustietä Espanjaan,jossa ne ovat herättä-
neet sen verran huomiota,että Primo de Rivera on nähnyt sopivaksi
ottaa lehtisen levittämät tiedot puheeksi pari päivää sitten jul-
kaisemassa tiedonannossa.Veisi liian paljon tilaa tässä selostaa
kaikki ne mielettömät hyökkäykset,jotka aikakausikirja virallis-
ten tietojen mukaan on kohdistanut Primo de Riveraan.Mainittakoon
vain esimerkiksi julkaisun yleisestä sävystä,että m.m. väitetään
mahdolliseksi "ostaa kenraali muutamien setelien hinnalla,joita
hän itse pyytää,jollei niitä hänelle tarjota!" Espanjan Tangerin-
politiikasta ilmoittaa eräs "asiantuntija" Primo de Riveran viime
kesänä antaneen Espanjan Marokossa olevien joukkojen ylipäälli-
kölle kenraali Sanjurjolle käskyn äkkiarvaamatta miehittää Tange-
rin vyöhyke.Sanjurjo olisi silloin tullut Madridiin "ottaakseen
selvän Primo de Riveran mielentilasta,mutta huomannut hänen ei
olevan sen tyhmempi eikä hullumpi kuin syyskuun 13 p:nä 1923",
jona päivänä hän juuri teki vallankaappauksensa.

Minun ei tarvinne erikoisesti huomaut-
taa,kuinka täydellisesti kaikkea perää vaille tämä väite on: juuri
samaan aikaan kuin Primo de Rivera muka olisi antanut tämän käs-
kyn kenraali Sanjurjolle koetti Espanjan hallitus kaikin keinoin
saada Ranskan hallitusta suostumaan uuteen Tangerin kansainvälistä
asemaa koskevaan diplomaattiseen keskusteluun eikä kukaan saata
hetkeäkään ajatella,että Primo de Rivera samalla olisi tuuminut
semmoista mieletöntä politiikkaa.

Nämä syytökset ovat - kuten huomaute-
taankin hallituksen mainitussa virallisessa tiedonannossa - tar-

koitetut levitettäväksi ulkomaan, etupäässä Etelä-Amerikan sanomalehdistöön ja juuri sen takia olen katsonut olevan syytä niitä lyhyesti selostaa. Mitään vastakaikua Espanjan kansan mielessä ne eivät suinkaan ole herättäneet, mutta ne kuvaavat niin hyvin muutamien hallituksen vastustajien noudattamaa taktiikkaa ja esiintymistä, joka usein on ollut omiaan ulkomaalaisille antamaan aivan väärän käsityksen Espanjan sisäpoliittisista oloista.

Raportissani N:o 50/26 viime heinäkuun 3 p:ltä tiedoitin kunnioittavimmin siitä vallankaappausyrityksestä, jonka hallitus väitti saaneensa ilmi viime kesäkuun lopussa. Sen johdosta vangittiin suuri joukko Espanjan yleisessä elämässä tunnettuja henkilöitä, vaikka heidät kuitenkin taas muutamien päivien perästä vapautettiin. N. kymmenkunta henkilöä - m.m. marsalkka Weyler, kenraalit Aguilera ja Batet, kreivi Romanones y.m. - "tuomittiin" kuitenkin maksamaan melkoisia sakkoja.

T.k. 1 p:nä ryhtyi Armeijan ja Laivaston Korkein Oikeus käsittelemään mainittuja henkilöitä vastaan nostettua syytettä vallankaappausyrityksen valmistelemisestä. Syytettyjä oli kolmekymmentä; kymmenen upseeria (niiden joukossa marsalkka Weyler, Rubin herttua, kenraaliluutnantti Aguilera, kenraalimajuri Batet, eversti Segundo Garcia y.m.) ja kaksikymmentä siviilimiestä (m.m. entinen senaattori Manteca, entiset tasavaltalaiset kansanedustajat Marcelino Domingo, Barriobero y.m.). Yleisen syyttäjän väitteiden mukaan olisivat syytetyt valmistaneeet sotilaskapinaa, jonka olisi tullut puhjeta samaan aikaan Madridissa, Valenciassa, Tarragonassa, Barcelonassa, Gijonissa, Jerezissä, Málagaassa ja Sevillassa. Vallankumouksellinen johtokunta olisi hankkinut Kansallisen Työliiton (Confederacion Nacional de Trabajo), joka on kommunistisvärinen järjestö, kannatuksen solmimallensa kanssa sopimuksen, jonka mukaan eduskunta olisi heti kokoonkutsuttava, tunnustettava työväen eri järjestöt, myönnettävä uusi laajalle ulottuva armahdus j.n.e. Väitetään kapinallisten tarkoituksena olleen vangita kaikki ministerit sekä heti paikalla

"sans frases" murhata Primo de Rivera sekä sisäasianministeri kenraali Martinez Anido, pidättää muut korkeammat viranomaiset ~~ja~~ ^{ja} ~~estää~~ estää Kuningas lähtemästä Pariisiin.

Näyttää siltä, että päätodistuskappaleena olisi ollut marsalkka Weylerin ja kenraali Aguilera allekirjoittama Espanjan kansalle osoitettu manifesti.

Oikeudenkäynti ei ole suuren yleisön keskuudessa herättänyt suurempaa mielenkiintoa, vaikka sanomalehdistö on mahdollisimman suurella tarkkuudella sitä seurannut. Sensuuri ei kuitenkaan ole sallinut lehtien oikeudenkäynnistä julkaista mitään, joka tavalla tai toisella olisi ollut omiaan kiihoittamaan yleistä mielialaa hallitusta vastaan. Näyttää todennäköiseltä ettei marsalkka Weyler itse ollut allekirjoittanut mainittua manifestia, vaikka hänen nimikirjoituksena kyllä löytyi siinä sekä, etteivät kapinalliset - eivät ainakaan kaikki - olleet suunnitelleet Primo de Riveran murhaamista eivätkä Kuningaan Madridista matkustamisen estämistä.

T.k. 17 p:nä Armeijan ja Laivaston Korkein Oikeus antoi tuomionsa, joka osoittautui aivan hämmästyttävän lieväksi. Marsalkka Weyler, kenraali Batet sekä kaikki siviilihenkilöt vapautettiin kaikesta edesvastuusta, mutta kenraali Aguilera, eversti Segundo Garcia sekä muutamat muut upseerit tuomittiin vankilarangaistuksiin. - On odotettavissa, että tuomituille piakkoin annetaan armoa.

Tilanne Marokossa.

Marokossa ovat sotatoimet uudestaan alkaneet. Näyttää siltä, että eri Kaid Tensamanin johtamat heimot (Beni Aros, El Ajmas, Beni Tahmed ja - Ranskan vyöhykkeessä - Beni Zerual) maaliskuun loppupäivinä hyökkäsivät muutamien Espanjan vyöhykkeen etelä-osassa, etupäässä El Adnam ja Kematan seutuihin sijoitettujen sotavoimien kimppuun. Samalla kertaa muutamat muut heimot - Tagsut, Beni Ahmed ja Beni Beshir - nostivat nekin

kapinan espanjalaisia vastaan, joille tilanne kävi jokseenkin kriittilliseksi. T. k. 12 ja 13 päivänä puhkesi vielä lisäksi sekä Etelä-Espanjassa että Marokossa ankara rajuilma, jonka veroista moneen vuoteen ei ole siellä nähty ja se vaikutti erittäin haitallisesti sotatoimenpiteisiin: joukko-osastojen ja päämajan väliset yhteydet katkesivat ja miehistö kärsi paljon sateesta, lumipyrystä ja pakkasesta. Marokosta kairastorstaina Madridiin saapuneet tiedot lienevät olleet hyvin huolestuttavia, jonka johdosta Primo de Rivera päätti seuraavana lauantaina itse lähteä Marokkoon tutkimaan sotilaallista tilannetta. Matkansa viralliseksi syyksi ilmoitti hän tahtovansa itse ottaa selkoa siitä mitä luonnetta ja minkä laajuisia rajuilman tuottamat vahingot olivat sekä tutkia mihinkä toimenpiteisiin valtiovallan mahdollisesti olisi ryhdyttävä paikallisen väestön aseman helpottamiseksi. Sitä paitsi mobilisoitiin jokaisesta Espanjassa olevasta jalkaväkirykmentistä ja käskettiin olemaan valmiin milloin tahansa lähtemään Marokkoon. Kuvaavaa kapinallisten heimojen uuden päällikön taktiikalle on se, että hän on kohdistanut hyökkäyksensä ainoastaan Espanjalaisia joukkoja vastaan ankarasti kieltäen joukkonsa häiritsemästä ranskalaisia. Hän tahtoo siis estää ranskalaisen puuttumisen leikkiin, joka kuitenkin näyttää olevan turha toivomus. Madridissa kerrotaan, että lisäjoukkoja faktillisesti jo olisi lähetetty Marokkoon, mutta onko asianlaita todellakin niin sitä en ole voinut vielä varmistaa. Joka tapauksessa näyttää sotilaallinen tilanne nyt tätä kirjoitettaessa huomattavassa määrin parantuneen ja uusi kapinaliike tuntuu olevan puhtaasti paikallinen ilmiö. Sitä on kuitenkin siinä suhteessa pidettävä verrattain vakavana, että se uudestaan osoittaa, ettei espanjalaisten rauhoituspolitiikka ole voinut antaa niitä tuloksia, joita täällä on toivottu. Näyttää siltä, etteivät maurilaiset millään ehdolla tahdo alistua Espanjan yliherruuteen, sillä välin kun he näyttävät tyytyvän Ranskan protektoraattiin.

Tangerin neuvotteluista

ei ole mitään uutta tiedoitettavana. Vähä väliä julkaistaan Espanjan sanomalehdissä virallisia tiedonantoja siitä, että "neuvottelut edistyvät täydellisen tyydyttävästi", että "espanjalaiset ja ranskalaiset neuvottelijat jatkavat mitä sydämellisimmän mielialan vallitessa keskusteluaan" j.n.e. Neuvottelujen tähänastisista faktillisista tuloksista ei kuitenkaan mitään ole ilmoitettu. Puolestani olen vakuutettu siitä, että Espanjan hallitus kaikessa hiljaisuudessa valmistele peräytymisretkensä. Siihen viittaa myös "A.B.C."-nimisen lehden t.k. 1 päivän numerossa ollut (mahdollisesti virallisesti inspiroitu) kirjoitus, jossa m.m. huomautetaan: "Jos Espanja, jolla ei ole mitään poliittisia eikä imperialistisia tarkoituksia, saavuttaa sen, että Tanger lakkaa uhkaamasta sen vyöhykettä ja että voimakas ja efektiivinen kontrolli hankkii sille ne takeet, joita se katsoo tarvitsevänsä sopimuksien sille antaman tehtävän suorittamiseksi, niin se katsoo, että sen toivomukset, joita kukaan ei voine pitää liiallisina, ovat tulleet täyteen tyiksi."

Kuten aikaisemmin monasti olen ollut tilaisuudessa huomauttamaan on siis varmuudella odotettavissa, ettei Espanja Tangerin asiassa tule saavuttamaan enempää kuin verrattain vähäpätöisiä muutoksia Tangerin hallintoon, mahdollisuus, johon Primo de Rivera nyttemmin näkyy tyytyvän. Ettei Espanjan ulkopoliittista prestigeä siten vahvisteta on toinen asia, joka ei kuitenkaan missään määrin vaikuta nykyisen hallituksen sisäpoliittiseen asemaan.

Espanjan tullipolitiikan

viimeaikaiset vaiheet ovat olleet sen yleistä ulkopoliitiikkaa paljokaan kiintoisempia ja tärkeämpiä. Niistä olen kuitenkin Ulkoasiainministeriölle lähettämissäni

eri kirjelmissä tehnyt tarkemmin selkoa, jonka johdosta minun ei nyt tarvitse niihin syventyä.

Espanjan raha-asian

viime aikoina huomattavasti parantuneesta tilanteesta toivon voivani piakkoin antaa Ministeriölle tyydyttävämmän kuvan.

Espanjan yleisestä ulkopolitiikasta

on vielä mainittava pari seikkaa.

T.k. 12 p:nä Italian uusi ambassadööri markiisi Giuseppe Medici del Vascello jätti Kuninkaalle kreditiivikirjeensä. Tässä tilaisuudessa pitämässään puheessa painosti suurlähettiläs voimakkaasti, että Espanjan ja Italian on "Europan ja kansainvälisessä elämässä ratkaistava yhtäpitäviä probleemeja", että "molempien kansojen on pyrittävä yhä läheisempään yhteistoimintaan uudistaakseen latinalaista henkeä Välimeren maissa ja jopa koko maailmassakin." Ambassadööri puhui vielä Espanjan ja Italian yhteisistä taloudellisista intresseistä sekä huomautti, että molemmat puolustavat järjestyksen ja tasapainon periaatteita. Vastauksessaan Kuningas Alfonso^{oli} paljon vähäsanaisempi, mutta painosti hänkin että "molemmat maat puolustavat terveitä, erilaisia väriä käsityksiä vastustavia periaatteita, jotka ovat työntäneet takaisin ja voittaneet yhteiskunnan koko olemassaoloa uhkaavat turmiolliset pyrkimykset".

Kuten tästä näkyy, oli Kuningas puheessaan ulkopolitiikasta paljon varovaisempi kuin suurlähettiläs, vaikka hän sisäpolitiikkaan nähden täydellisesti liittyi markiisi Medici del Vascellon lausumaan käsityskantaan.

Mutta Kuninkaan pidättyväisyys on täysin ymmärrettävissä: Ranskan ja Italian välien kiristytessä on Espanjan ja Marokonkysymyksensä takia noudatettava mitä varovaisinta esiintymistä, eivätkä Espanjan tähänastiset kokemukset

(Kansainliiton neuvoston uudistamis- ja Tangerinkysymyksissä) Italian ystävyysmerkityksen merkityksestä ole saaneet sitä panemaan sille erikoisen suurta arvoa.

Ruotsin Kuningas

saapui t.k. 19 p:nä viralliselle käynnille Madridiin. Sanomalehdistö, joka vielä vuosi sitten kohdisti Ruotsiin niin katkeria sanoja sen kannan johdosta Kansainliiton neuvoston uudistamiskysymykseen nähden, on tervehtinyt erinomaisen sydämellisesti Kuningas Kustaa V ja omistaa Ruotsille, sen sivistykselle ja taloudelliselle elämälle lukuisia pitkiä ja mitä innostuneimpia kirjoituksia. Huomautetaan, että Ruotsin Kuningas käynti - vaikkakin puhtaasti protokolläristä laatu - on sekin merkki Espanjan kasvavasta kansainvälisestä vaikutusvallasta. Ruotsille lienee taas käynnin suurin merkitys siinä, että se nurjamielisyys Ruotsia kohtaan, joka viime vuonna täällä oli havaittavissa, on nyt kokonaan hävinnyt, sekä siinä propagandassa Ruotsin hyväksi ja sen sivistyksellisen elämän tunnetuksi tekemiseksi, jota Kuningas-vierailun yhteydessä on harjoitettu. Sitä vastoin lienee sen merkitys tuleville Ruotsin ja Espanjan välisille kauppasopimusneuvotteluille paljon pienempi, joskaan ei sitäkään ole halveksittava.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Knippenberg* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid.

25/4 1927

Kauppa

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
52 10 / 362 <i>Sal.</i> D. 10 27		
2/5-27	I ^o	LII.
OHJA	OSASTO	ASIA
5	Cg	

S a l a i n e n .

Herra Ministeri,

Suomalais - espanjalainen kauppasopimus.

Kuten aikaisemmin olen kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, ilmoittanut pyrkii Espanjan nykyinen tullipolitiikka saamaan kaikki Espanjan muille maille myöntämät alennukset tullitariffin toisesta sarakkeesta kumotuiksi, jonka kautta tullitariffi vast'edes tulisi autonomiseksi. ja Espanjan tullipolitiikka toimisi käyttäen ainoastaan kahta saraketta. Tämän johdosta on - varsinkin espanjalais-englantilaisen kauppasopimuksen astuttua voimaan - ^{ollut} odotettavissa Espanjan tulevan sanomaan irti kaikki ne kauppasopimuksensa - m.m. Suomen - joissa on sidottuja alennuksia toisesta sarakkeesta.

Saadakseni selväksi, mille kannalle Espanjan nykyinen hallitus on asettunut Suomen kauppasopimukseen nähden otin t.k. 23 p:nä asian puheeksi tšekäläisen Valtiomministeriön Pääsihteerin kanssa. Sr. Espinosa de los Monteros huomautti silloin Espanjan hallituksen tarkoituksena olevan saada toisesta sarakkeesta annetut alennukset kumotuiksi, mutta te-

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

H e l s i n k i .

hosti samalla sen noudattavan tässä asiassa ennen kaikkea käytännöllisiä eikä vain periaatteellisia näkökohtia. Espanjan Suomelle myöntämien alennuksien lukumäärä on verrattain pieni eivätkä ne koske Espanjan oman tuotannon^{näkökannalta} katsoen mitään tärkeämpiä tavaroita, Suomesta peräisin olevat tuotteet kun eivät yleensä voi kilpailla Espanjan tuotteiden kanssa. Tämän johdosta ei Espanjan ja Suomen välisen kauppasopimuksen irtisanomistaⁿⁱⁱⁿ ole katsottava tärkeäksi eikä missään tapauksessa kiireelliseksi asiaksi, koska Suomelle myönnettyt sidotut alennukset merkitsevät käytännössä niin vähäsen.

Pääsihteeri sanoi olevansa sitä mieltä ettei sopimuksemme irtisanomiskysymys vielä pitkään aikaan tule esille, "jos sitä yleensä ollenkaan sanotaan irti".

Pääsihteerin sanat vastaavat täydellisesti sitä kantaa, jolle Kansantaloudellisen Neuvoston varapuheenjohtaja ja vaikutusvaltaisin jäsen Don Sebastian Castedo on asettunut. Minusta tuntuu siis siltä, ettei kauppasopimuksemme irtisanomista vielä pitkään aikaan ole odotettavissa, vaikka toiselta puolen Espanjassa ovat yllätykset aina mahdollisia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Knippenberg* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Lisboa.

14/5 1927

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIO		
11/362 Sal. D. 13 27		
23/5-27	5	Lit.
5	Cg	

Herra Ministeri,

Kauppasopimusneuvottelut Portugalin kanssa.

T.k. 8 p:nä saavuin Lisboaan ryhtyäkseni Teidän, Herra Ministeri, kehoitustanne noudattaen kauppasopimusneuvotteluihin Portugalin Ulkoasiainministeriön kanssa. Sitä ennen olin kuitenkin käynyt Oportossa koettaakseni tämän tärkeän kauppakaupungin liikemaailmasta hankkia tukea pyrkimyksilleni. Oporton Kauppakamarin presidentti, eräs Douron maakunnan viiniviljelijöiden huomattavampia edustajia, Don Ricardo Spratley, jonka hyvin tunnen, oli kuitenkin valitettavasti matkoilla, jonka johdosta en nyt saattanut häntä tavata. Viime vuonna oli minulla hänen kanssaan useita, pitkiä ja seikkaperäisiä keskusteluja ja kauppasopimusasiastamme, joiden tuloksena olikin, että hra Spratley "vaikka hän viinikaupan edustajana syvästi valitti kielto-lain olemassaoloa" lupasi voimiensa mukaan tukea ja edistää kauppasopimuksen solmiamista tarkoittavia ponnistelujani. Hra Spratleyn poissaollessa asetuin yhteyteen Kauppakamarin varapresidentin hra Figueiredan kanssa, joka hänkin sekä omasta että Kauppakamarin puolesta lupasi kannattaa pyrkimyksiäni. Huomautet-

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

tuani meidän Oportossa toimivalle konsulillemme - hänkin suuri viinikauppias - Portugalin voivan meidän maahamme viedä muitakin tavaroita kuin viinejä olen saanut hänetkin innostumaan asiaan ja on hän luvannut minun hänelle antamieni ohjeitten mukaan Oportton liikemaailmassa tehdä propagandaa kauppasopimuksen solmiamisen hyväksi.

Saavuttuani Lissaboniin t.k. 8 p:nä olen täällä koettanut kaikin tavoin valmistella maaperää ja tässä tarkoituksessa olen asiasta keskustellut useiden henkilöiden kanssa. Teidän, Herra Ministeri, kehoitustanne noudattaen olen kään-
tynyt kenraali Freire d'Andradekin puoleen, joka sanoi olevansa sitä mieltä, että kauppasopimus olisi solmittava kieltolaistamme huolimatta, mutta myönsi ettei tuntenut nykyisen hallituksen periaatteellista kantaa tässä asiassa. Valitettavasti lähti kenraali t.k. 11 p:nä Saksaan, jossa hän tulee viipymään n. kuuden viikon verran eikä hän siis saata minua aktiivisesti avustaa.

Vasta eilen, t.k. 13 p:nä, otti Ulkoasiainministeri minut vastaan. Heti keskustelumme alussa kysyi ministeri, olisinko jo valmis hänelle esittämään kauppasopimusehdotuksemme, johon vastasin tulevani jättämään sen hänelle n. parin viikon kuluttua, koska toistaiseksi minulta puuttuvat vielä hallitukseni lopulliset ohjeet. Ministerin sanoista ilmeni siis hänen todellakin luopuneen aikaisemmasta kieltävästä kannastaan.

Saamieni tietojen mukaan lienee tilanne tällä hetkellä seuraava:

Ulkoasiainministeriön Kaupallisen Osaston päällikkö hra Oliveira Soares kieltäytyy jatkuvasti jyrkästi suostumasta kauppasopimuksen solmiamiseen niin kauan kuin kieltolakimme on voimassa. Hän on kyllä "edistynyt" jonkun verran: aikaisemmin hän kieltäytyi myöskin käsittelemästä meidän taholtamme mahdollisesti esitettävistä ehdotuksista, mutta nyttemmin on hän kuitenkin siinä suhteessa antanut perään saatuaani viime syksynä

itse ulkoasiainministerin suotumaan neuvotteluihin ryhtymiseen. Ulkoasiainministeri taasen on ehkä puolestaan valmis solmimaan sopimuksen, mutta hän pelkää Oliveira Soaresia - joka on taitava, ahkera ja yleensä kauppapoliittisiin asioihin verrattain perehtynyt mies - ja hänellä on sitä paitsi niin paljon tekemistä, että hän tuskin saattanee Oliveira Soaresin vastustuksen edessä aktiivisemmin ajaa tätä asiaa. Onhan sanomattakin selvää, että Oliveira Soares kaupallisen osaston päällikkönä saattaa kaikin tavoin jarruttaa ja saboteerata ja sen takia on ymmärtääkseni minun ensimmäinen ja kaikkein tärkein tehtäväni koettaa saada hänet "isoloiduksi". Kaikki tulli- ja kauppapoliittiset asiat riipunevat kuitenkin lopullisesti Valtiovarainministeriöstä, jonka takia minun on valmisteltava maaperää tässäkin ministeriössä. Olen kuullut Valtiovarainministeriön pääsihteerin ja Oliveira Soaresin henkilökohtaisten välien olevan hyvin huonot, jonka tähden ministeriö yleensä koettaisi vastustaa Ulkoasiainministeriön kaupallisen osaston päällikön ajamaa politiikkaa, mutta onko asianlaita todellakin niin, siitä en nyt uskalla lausua mitään mielipidettä.

Taktilliselta näkökannalta katsoen - ja lienee myönnettävä, että tässä asiassa tulos mitä suurimmassa määrin riippuu noudattamastani taktiikasta - on epäilemättä suotavinta, että jätän Ulkoasiainministerille sopimusehdotuksen vasta sitten, kun sopimuksen solmimisen hyväksi on tehty voimakasta propagandaa ja hallituspiireissä on luotu meille niin edullinen mieliala, että ulkoasiainministeri kaupallisen osaston päällikön vastustuksesta huolimatta uskaltaa suostua sopimuksen lopulliseen solmimiseen. Minun pyrkimykseni tarkoittavat siis nyt semmoisen mielialan luomista.

Ohellisena lähetän kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, laatimani sopimusluonnoksen, jonka sisällöstä rohkenen alempana esittää muutamia huomautuksia.

1. Sopimusta olisi mielestäni

kutsuttava "deklaratioksi" eikä kaupp- ja merenkulkusopimukseksi. Tämä deklaratio olisi tehtävä "en attendant la conclusion d'un traité de commerce et de navigation" Luulen nimittäin Portugalin hallituksen suostuvan mieluummin muodollisesti väliaikaisen kuin varsinaisen sopimuksen solmimiseen.

2. Deklaratio olisi tehtävä mahdollisimman lyhyeksi, koska muuten on luultavaa, että neuvottelut tulisivat kestämään hyvin kauan, jota paitsi pitkän ehdotuksen tutkiminen peloittaisi ministeriötä ja saattaisi hra Oliveira Soaresen vielä huonommalle tuulelle.

3. Suomen olisi myönnettävä suosituimmuus kaikille Portugalin tavaroille ja Portugalin kaikille Suomen tuotteille. Siinä tapauksessa, ettei Portugalin hallitus olisi valmis menemään niin pitkälle, pyydän kunnioittavimmin valtuuttajaa saada ehdoittaa suosituimmuuden ainoastaan kaikkein tärkeimmille Suomen tavaroille, nim. puutavaroille, puumassalle, seluloosalle, paperille, tervalle ja juustolle.

4. Portugalin viininvientiin nähden otettaisiin deklaratioon suomalais-espanjalaisen kauppasopimuksen 3. artiklan ensimmäinen ja 4. artiklan kolmas kohta.

5. Suomen hallitus sitoutuisi tunnustamaan, että ainoastaan Douron maakunnassa ja Madeiran saarella valmistetuista viineistä saa käyttää nimityksiä "Porto" ja "Madeira" sekä siis valvomaan, että mainitun nimiset importeeratut viinit todellakin tulevat mainituista paikoista ja että ne ovat Portugalin asianomaisten viranomaisten laatimien alkuperäisyystodistuksien mukaan laivatut Porton tai Fuchalin kautta. Semmoinen sitoumus - jota Portugalin hallitus pitää hyvin tärkeänä - löytyy kaikissa sen viime vuosina solmimissa kauppasopimuksissa. Jos sen ottaminen sopimukseen ei tuota mitään teknillisiä vaikeuksia, tuntuu minusta, että meidän pitäisi ehdottaa semmoinen määräys, jota portugalilaiset aivan varmasti tulevat

LEGATION DE FINLANDE

neuvottelujen kuluessa vaatimaan. Tätä painosti m.m. Oporton
kauppakamarin presidentti hyvin voimakkaasti.

Muuten viittaa kunnioittavimmin ra-
porttiini n:o 38/26 toukokuun 29 p:ltä 1926, jossa olen seikkape-
röisesti tehnyt selkoa Portugalin kauppapolitiikasta ja sen nou-
dattamista yleisistä periaatteista.

Ajan voittamiseksi rohkenen kunnioitta-
vimmin pyytää Teitä, Herra Ministeri, sähköteitse toimittamaan mi-
nulle tarvitsemani ohjeet.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Kripenberg* -

Déclaration pour assurer les relations
de commerce et de navigation entre la Finlande et le Portugal.

En attendant la conclusion d'un traité de commerce et de navigation entre la Finlande et le Portugal le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement de la République Portugaise sont convenus de la déclaration suivante.

1. La Finlande et le Portugal se garantissent mutuellement le traitement de la nation la plus favorisée en tout ce qui concerne le commerce et la navigation.

Les produits d'origine et de manufacture finlandaise à leur entrée au Portugal (y compris Madère, Porto Santo et Açores) et les produits d'origine et de manufacture portugaise à leur entrée en Finlande ne seront pas assujettis à des droits d'entrée, d'accise, d'octroi ou de consommation autres ni plus élevés que ceux auxquels sont ou seront assujettis les produits similaires de toute autre nation.

Les produits des colonies portugaises réexportés de la métropole pour la Finlande bénéficieront du susdit traitement.

2. Il est entendu que le traitement de la nation la plus favorisée ne saura s'étendre

a) aux facilités que la Finlande a accor-

dées ou accordera dans le trafic de frontières ainsi que notamment aux avantages que la Finlande a accordés ou accordera à l'Esthonie;

b) aux avantages que le Portugal a accordés ou accordera à l'Espagne ou au Brésil;

c) aux avantages que la Finlande a accordés ou accordera à la Suède quant à la navigation dans la mer Baltique et ses baies au nord du 58e latitude nord ainsi qu'aux facilités qu'elle a accordées à la Russie par rapport à la pêche et la chasse au phoque ainsi qu'au droit de transit à travers le Petsamo.

3. La Finlande s'engage à acheter au Portugal tous les vins et boissons alcooliques dont elle a besoin pour la consommation légale.

4. La Finlande s'engage en outre à réserver aux vins et aux liqueurs d'origine portugaise une proportion d'importation équitable dans le cas que, en modifiant ses principes actuels, elle s'engagerait vis-à-vis d'un pays tiers à acheter une quantité fixe de vins ou des boissons alcooliques.

5. Le Gouvernement de Finlande reconnaît que les désignations de Porto et de Madère appartiennent exclusivement aux vins produits dans les régions portugaises respectivement du Douro et de l'île de Madère, et il s'engage à ne pas admettre à l'importation et la mise en vente sur son territoire des vins avec les susdites désignations qui ne seraient pas originaires des régions portugaises ci-dessus mentionnées et exportés par les ports de Porto et de Funchal avec des certificats d'origine délivrés par les autorités portugaises compétentes. En conséquence, l'importation et la mise en vente sur le territoire de la Finlande sous la désignation de Porto et de

LEGATION DE FINLANDE

Madère (Oporto, Port Wine, Port, Madeire, Madeira, Madeira Wine ou combinaisons de noms similaires) de vins qui ne soient pas originaires des respectives régions portugaises soient prohibées.

6. Cette déclaration entrera en vigueur immédiatement après l'échange des ratifications et restera exécutive jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Hautes Parties contractantes l'aura dénoncée.

En foi de quoi etc.

Lisbonne, le

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Lisboa.

2/5 1927

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13/362	22	P. L. 27
31/5-27	6	10
	ASIA	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Sisäinen tilanne Portugalissa.

Portugalin nykyinen, tasavallan väliaikaisen presidentin kenraali Carmonan johtama hallitus tuli valtaan kesäkuun alussa v. 1926 "Portugalin kuuluisimman sotilaan" kenraali Gomez da Costan tekemän vallankaappauksen kautta. Tasavallan silloinen hallitus, jonka päämiehenä toimi demokraattisen puolueen johtaja Antonio Maria da Silva erosi vapaaehtoisesti ja pari päivää myöhemmin seurasi presidenttikin, vanha tohtori Bernardino Machado hänen antamaⁿ esimerkkiä. Kenraali Gomez da Costa muodosti uuden hallituksen, jossa ulkoasiainministerin salkku uskottiin kenraali Carmoalle. Tähän asti olivat vallankumouksellisen sotilasliikkeen johtajat noudattaneet perustuslaillista menettelytapaa, entinen hallitus kun oli muodollisesti vapaaehtoisesti eronnut ja presidentti Machado kun antoi uuden hallituksen muodostamisen kenraali Gomez da Costan tehtäväksi. Jonkun aikaa tämän jälkeen tapahtui kuitenkin hallituksen keskuudessa uusi vallankaappaus: ulkoasiainministeri vangitsi päällikkönsä

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i .

LEGATION DE FINLANDE

pääministerin, otti itse hallitusohjokset haltuunsa ja nimitti sijalleen nykyisen ulkoasiainministerin, aikaisemmin Portugalin Parisin ministerinä toimineen tri. Bettencourt Rodriguezin. Kenraali Gomez da Costa, jota yleensä pidetään rehellisena mutta vähemmän lahjakkaana ja erinomaisen turhamaisena miehenä, karkoitettiin Madeiran saarelle, jossa hänet myöhemmin ylennettiin Portugalin ensimmäiseksi ja tähän mennessä ainoaksi marsalkaksi. Hänen sortie'nsa poliittiselta näyttämöltä tapahtui siis täydellisin kunnianosoituksin.

Uusi hallitus julkaisi pitkän uudistusohjelman, jonka tärkeimmät kohdat olivat, sanalla sanoen, poliittisen elämän puhdistaminen, valtion menojen supistaminen ja elinkustannusten vähentäminen. Tässä tarkoituksessa hajoitettiin eduskunta, parituhatta virkamiestä, joiden toiminta aikaisemmin valtion hyväksi oli supistunut palkkojensa nostamiseen, eroitettiin ja ryhdyttiin reorganisoimaan Tasavallan poliisivoimia, joita pidettiin entisen poliittisen suunnan varsinaisena kantajoukkona.

Uusi hallitus näyttäytyi alusta alkaen hyvin voimakkaaksi ja se antoi heti ymmärtää, ettei se tulisi kärsimään mitään julkista taikka salaista oppositionia. Primo de Riveran antamaa esimerkkiä noudattaen pantiin käytäntöön ankara sensuuri, jonka johdosta siis entiset poliittiset puolueet eivät saattaneet sanomalehdistössä harjoittaa mitään hallituskenvastaista propagandaa. Koska - kuten sanottu - eduskunta oli hajoitettu, lamautettiin siten siis koko julkinen, poliittinen elämä.

Saattanee sanoa, että Portugalin kansan valtava enemmistö asettui aivan passiiviselle kannalle uuteen hallitukseen ja sen edustamaan suuntaan nähden. Arvosteltaessa Portugalin sisäpolitiikkaa on aina muistettava, että ainakin 50 % kansasta on lukutaidotonta ja jonka johdosta se suhtautuikin aivan välinpitämättömästi valtiollisen elämän ilmiöihin.

Poliittinen harrastus ja toiminta on keskittynyt Lisboaan ja Oportoan, joista kaupungeista viimeainittu yleensä on konservatiivis-, jopa kuningasmielinenkin, vaikkakin se valtiollisessa elämässä merkitsee hyvin vähäsen, sillä välin kun pääkaupunki taasen on ja on aina ollut poliittisesti radikaalisempien aineksien keskuksena.

Lisboan asujamisto - lukuunottamatta entisiä poliittisia johtajia, eroitettuja virkamiehiä, muutamia korkeampia upseereja ja paria taloudellisen elämän huomattavinta edustajaa - asettui alussa hallitukselle verrattain suopealle kannalle. Kuningasmieliset, jotka lukumäärällään, vaan eivät poliittisella taidollaan muodostavat huomattavan puolueen, tervehtivät innostuksella uutta hallitusta, koska sen keskuudessa oli niin monta tunnettua monarkistia, ja toivoivat sen pian palauttavan monarkian. Liikemaailma odotti hallituksen toimenpiteistä taloudellisen elämän parantumista, ja muu yleisö, joka ei suinkaan kaivannut hajoitettua eduskuntaa, toivoi hallituksen voivan - hahmoittelemansa ohjelman mukaisesti - saada elinkustannukset jollain tavoin laskemaan.

Hallitus on nyt ollut vallassa melkein vuoden, mutta totuuden nimessä on todettava, ettei se vielä ole saanut paljoa aikaan. Elinkustannukset eivät ole laskeneet, päinvastoin - vieläpä hallituksen omien toimenpiteiden johdosta - muutamassa suhteessa nousseetkin, taloudellinen tilanne ei ole parantunut, ikuisesti ratkaisematon "tiekysymys" (joka Portugalin yleisten teiden kurjan kunnan johdosta on eräs Portugalin kaikkien hallitusten tärkeimmistä problemeista ja jonka ratkaisuun kaikki hallitukset aina valtaan astuessaan ovat luvanneet viipymättä käydä käsiksi) on jatkuvasti yhtä kaukana ratkaisutaan kuin ennenkin. Toiselta puolen on hallitus kuitenkin jo toteuttanut kaksi tärkeätä, vaikkakin pikemmin passiivista laatua

olevaa uudistussuunnitelmaansa: valtion rautatieverkoston hoito on luovutettu yksityiselle toiminimelle, joka toimenpide edistää sekä valtion että yleisön etuja, ja tupakkamonopolin uudelleenjärjestäminen lienee jo periaatteessa ratkaistu asia.

Siihen, ettei hallitus ole saanut enempää aikaan, on kuitenkin hyvin luonnollinen syys: melkein koko olemassaoloaikansa on hallitus ollut pakotettu taistelemaan henkensä puolesta. Hallituksen sisäisen aseman konsolidoiminen on vienyt paljon aikaa ja voimaa. Jo viime syksynä huhuttiin Lisboaassa hallituksen vastustajien valmistelleen uutta kapinaa, jonka olisi pitänyt murehtia joulukuussa. Jostakin syystä ei siitä kuitenkaan tullut mitään, uutteen vallankaappausyritykseen kun ryhdyttiin vasta viime helmikuun alkupäivinä.

Tammikuun lopussa tapahtui pieni alkunäytelmä: kolmen demokraattisen puolueen johtajan (niiden joukossa entinen pääministeri Senhor Antonio Maria da Silva) allekirjoittama tiedonanto jätettiin Suur-Britannian, Amerikan ja Ranskan diplomaattisille edustajille, jossa kirjelmässä ilmoitettiin, etteivät allekirjoittajien edustamat puolueet tulisi tunnustamaan kenraali Carmonan hallituksen ulkomailta ottamia lainoja, koska niiltä puuttui eduskunnan hyväksyminen. Tämän johdosta hallitus heti vangitsi allekirjoittajat, joista kaksi viipymättä karkoitettiin St. Thomén-nimiseen siirtomaahan samalla kuin kolmas, herra da Silva, sijoitettiin Tajo-joen toisella puolella olevaan Trafaria-nimiseen linnoitukseen vangiksi. Hänen onnistui kuitenkin mennä piiloon linnoitukseen kuuluvaan, sen komentajalle tuntemattomaan kasemattiin, jossa hän oleskeli kahden viikon verran sotilas- ja poliisijoukkojen turhaan häntä etsiessä ympäri koko maan. Käyttään hyväkseen tätä tarkoitusta varten linnoituksesta meren rannalle kaivettua maanalaista käytävää - Portugalin poliittisten johtajain elämässä on paljon seikkailuromantiikkaa - onnistui hänen vihdoin paeta vankeudestaan ja lienee hän nyt Espanjassa.

Helmikuun 3 p:nä alkoi sitten päänäytelmä: muutamat Oporton garnisioonin kuuluvat, entisen sotilaslääkärin majuuri Jaime Cortesãon ja luultavasti Tasavallan entisen presidentin, upporikkaan 76-vuotiaan Berdardino Machadon johtamat sotajoukot nostivat kapinan ja vangitsivat kaupungissa juuri sinä päivänä oleskelleen kauppaministerin, jonka kuitenkin yleisessä hämmennyksessä onnistui seuraavana päivänä jo paeta. Mobilisoitumaan Pohjois-Portugalin (Bragan, Viana de Castellon) sekä Lisboan garnisioonit hyökkäsi sotaministeri, päättäväinen ja tarmokas eversti dos Passos e Sousa viipymättä ja kaikkia aselajeja käyttäen (myöskin lentokoneita) kapinallisten kimppuun, jotka kuitenkin kovapintaisesti puolustautuivat kunnes heidät helmikuun 4 p:nä viimein pakotettiin antautumaan hallituksen joukoille.

Kapinallisten aikomuksena lienee ollut antaa vallankumouksen puhjeta Lisboassakin samana päivänä kuin Oportossa, mutta tälle maalle niin kuvaavan täsmällisyyden puutteen johdosta tämä aikomus kuitenkin raukesi, koska pääkaupungin vallankumousmieliset - tälläisistä kapinaan nousuista käytetään Portugalissa aina sanaa "Vallankumous" = revolução - johtajat nostivat kapinan vasta helmikuun 7 p:nä, jolloin pari muutamien laivastoupseerien ja entisen demokraattisen puolueen kansanedustajan kapteeni Agaton Lançan johtamaa komppaniaa miehitti Lisboan keskuksessa sijaitseessa Praca do Brazil-nimisen torin. Taisteluun hallituksen joukkoja vastaan otti osaa myöskin lukuisia siviilimiehiä, jotka laivaston arsenaalista olivat saaneet aseita ja ampumatarpeita. Koko ensimmäisen päivän lienee hallituksen asema näyttänyt hyvin kriittilliseltä ja tilanne tuli niin vakavaksi, että Suur-Britannian tšekäläinen ambassadööri peläten yleistä verilöylyä siinä tapauksessa että kapinalliset olisivat päässeet voitolle, sähköiteitse pyysi hallitustaan Lisboan lähettämään sotalaivoja Suur-Britannian alamaisten suojelemiseksi.

päivänä

Kaksi englantilaista risteilijää saapuikin seuraavana, mutta silloin kuitenkin tilanne oli jo muuttunut hallitukselle edulliseksi. Sotaministeri oli nim. ehtinyt palata takaisin Portosta voittoa toisine joukkoineen, jotka nyt puuttuivat taisteluun. Helmikuun 11 p:nä antautuivat kapinalliset hallitukselle. Mikäli täällä olen kuullut (m.m. Suomen konsulilta, Suur-Britannian suurlähettiläältä, Amerikan ja Hollannin ministereiltä, Norjan asiainhoitajalta y.m.) lienee liike ollut melkein puhtaasti bolshevikivärinen, jota myöskin todistaa seuraava tapaus: vallankumouksen ensimmäisinä päivinä vangitsivat kapinalliset ulkoasiainministerin, vanhan tri. Bettencourt Rodriguezin ja sijoittivat hänet erääseen leipomoon. Pari päivää myöhemmin soitti muuan kapinallisten johtajista sotaministerille (puhelinlaitos toimi koko vallankumouksen ajan) ilmoittaen hänelle missä ulkoasiainministeriä pidettiin vangittuna ja pyytäen lähettämään heti paikalla sinne sotaväkeä pelastamaan sekä ministerin että itse vallankumoukselliset johtajat, jotka roskaväki muussa tapauksessa varmasti tulisi murhaamaan.

Keskustellessani vallankumouksesta ulkoasiainministerin kanssa on hän minulle huomauttanut Portugalin hallituksen epäilevän kapinallisten johtajien saaneen rahallista avustusta Moskovasta päin, vaikka hallituksen kuitenkin tähän mennessä ei ole onnistunut sitä todistaa. Vallankumouksellisilla lienee ollut runsaasti ampumavaroja ja käsipommeja, mutta heiltä puuttui tykistöä ja hallituksen joukkojen ryhdyttyä voimakkaasti pommittamaan heidän miehittämäänsä kaupunginosaa, kävi tilanne heille toivottomaksi. Sitä paitsi lienevät useat kapinallisten puolella taistelleet upseerit havaittuaan bolshevikimielisten siviilialainesten saaneen käsiinsä liikkeen varsinaisen johdon kieltäytyneet jatkamasta taistelua sillä seurauksella siis, että kaikkien kapinallisten oli antauduttava hallituksen joukoille.

Miköli Suur-Britannian tšekäläinen suur-
 lähettiläs sekä muutamat muut diplomaattikunnan jäsenet ovat mi-
 nulle kertoneet löydettiin kapinan jälkeen vallankumouksellis-
 ten päämajasta luetteloja niistä henkilöistä, jotka oli tarkoitus
 murhata siinä tapauksessa, että vallankumous olisi onnistunut.
 Luetteloissa oli m.m. Agaton Lancan sekä muiden liikkeen sivilis-
 tyneistöön kuuluvien johtajien nimet, josta seikasta siis näyt-
 tää ilmenevän, että vaikka vallankumouksellisten puolella tais-
 telleet siviilimiehet suureksi osaksi olivat tavallista suur-
 kaupungeissa aina löytyvää roskaväkeä sekä ilmeisiä rikoksente-
 kijä tyyppejä, heidän keskuudessaan kuitenkin oli olemassa jon-
 kinlainen järjestö. Itse asiassa muodostivat hallituksen vastus-
 tajat hyvin kirjavan joukon. Siinä oli siveellisessä suhteessa
 täysin kunnianarvoisia idealisteja kuten esim. mainittu Agaton
 Lanca, entisiä parlamentaarikkoja kuten Bernardino Machado ja
 Antonio Maria da Silva, upseereja ja liikemiehiä, jotka sekä it-
 sekkäistä että periaatteellisista syistä vastustivat nykyistä
 diktatuurihallitusta, asianajajia ja sanomalentimiehiä, jotka ta-
 valla tai toisella toivoivat voivansa löytää sameasta saaliinsa,
 sotilaita, jotka vain noudattivat päällystönsä käskyjä ilman aa-
 vistustakaan siitä minkä puolesta he taistelivat ja kaatuivat,
 sekä ammattivallankumouksellisia - niitä miehiä, jotka kaikki
 päivät istuvat Rocion ja Avenida da Liberdaden kahviloissa kes-
 kustellen "politiikasta" ja jotka nauttivat kaikenlaisten hämä-
 räperäisten poliittisten yhdistysten heille myöntämää rahallisi-
 ta avustusta ja sen takia aina ovat valmiita "vapauden" nimes-
 sä ampumaan, murhaamaan ja ryöstämään.

Tällä hetkellä tilanne on täysin rauhal-
 linen, vaikka tietysti taasen huhutaan uuden vallankumouksen o-
 levan tulossa. Sen puhkeamispäiväkin jo tiedetään: toukokuun 28
 päivä, koska vuosi sitten puhkesi juuri sinä päivänä kenraali
 Gomez da Costan toimeenpanema vallankumous, ja tällä - niin

LEGATION DE FINLANDE

väitetään - on tapana juhlallisesti viettää semmoisia muistopäiviä.

Paljon vakavampi on kuitenkin se seikka, että - mikäli luotettavalta taholta olen kuullut - hallituksen jäsenet keskenään ovat niin eripuraisia. (Lissabonin kauppakamarin presidentti kysyi minulta eilen, kuinka portugalilainen kansallisuusluonne parhaiten karakterisoidaan ja hän vastasi itse: "Yksi portugalilainen - synkkämielisyyttä, kaksi portugalilaista - kiivas keskustelu, kolma portugalilaista - vallankumous.") - Muutamat hallituksen jäsenistä tahtoisivat heti julistaa kuningasvallan palauttavaksi, mutta toiset - kuten kenraali Carmona itse, ulkoasiainministeri, sotaministeri, vaikka luultavasti itse kyllä kuningasmielisiä - vastustavat kuitenkin niitä pyrkimyksiä, joiden toteuttamisella heidän mielestään ei vielä ole mahdollisuuksia. Sivullisesta tuntuukin siltä, että monarkian palauttaminen olisi kohtalokas erehdys. Olkoon että - kuten täällä yleensä väitetään - kansan valtava (ja lukutaidoton) enemmistö kannattaa monarkista hallitusmuotoa, pääkaupunki on kuitenkin jyrkästi tasavaltalaismielinen ja hallitusmuodon muuttamisen seurauksena olisi varmasti, että useat nykyisen suunnan - joskaan ei aktiiviset, niin joka tapauksessa passiiviset - liittolaiset asettuisivat sitä vastaan. Kenraali Carmona tahtookin tämän ymmärtäen estää uuden riidansyyn syntymisen.

Portugalin vallankumouksia arvosteltaessa sopii aina muistaa, että niiden vaikutus yhteiskunnan elämään ei ole niin laajalle ulottuva kuin voisi odottaa. Totta on, että taloudellinen elämä, hallituksen toiminta ja yhteiskunnan aloitekyky siitä kärsivät, että ihmisiä sadoittain saatetaan hengiltä ja omaisuutta hävitetään, mutta siitä huolimatta yhteiskunnan koneisto jatkaa toimintaansa entiseen tapansa. Poliittisen elämän horjuvaisuus on tietysti vakava mätähaava, mutta sittenkään ei saa tehdä sitä johtopäätöstä, että valtion rakennetta vaivaisi parantumaton tauti. Portugal on erinomaisen rikas ja hedelmällinen

LEGATION DE FINLANDE

maa, ja jos sen kansa ainoastaan kymmenkunnankin vuotta saisi nauttia sisäistä rauhaa, niin se varmasti saattaisi saavuttaa tuloksia, jotka olisivat omiaan hämmästyttämään maailmaa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Leiponen* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti.

Lissabon

10/6 1927

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
H. 22 18/363 Sal. D. 1927		
18/6 27	10	LIL
RYHMÄ		

Herra Ministeri, 5 C9

Portugalin sisäpoliittinen tilanne.

Viimeisessä Portugalin sisäpoliittikkaa koskevassa raportissani N:o 46/27 toukokuun 21 p:ltä huomautin kunnioittavimmin, että helmikuun vallankumouksen alkuunpanijat olivat saaneet rahallista avustusta Moskovasta käsin. Kesustellessani tästä asiasta ulkoasiainministerin kanssa sanoin tämä kyllä, ettei hallituksen vielä ollut onnistunut asiaa todistaa, vaikka se toiselta puolen oli vakuutettu asianlaidan todellakin olevan niin. Viime toukokuun 26 p:nä oli minulla ^{tilaisuus} kuitenkin puhutella sisäasiainministeriä eversti Macedoa, joka jyrkästi väitti ettei ollut epäilemistäkään Kolmannen Internationalen toimittaneen Lisboan kapinallisille aineksille huomattavia summia vallankumouksen rahoittamiseksi. Eräs entinen ulkoasiainministeri Nobre de Mello on niinkään minulle kertonut erään Lisboassa toimineen bolsheviikkiyhtymän saaneen vastaanottaa Parisista yhden miljoonan Ranskan frangia juuri ennen vallankumouksen puhkeamista. Hän ei kuitenkaan voinut varmuudella sanoa oliko tämäkin summa Moskovasta peräisin vai ei. Olen myöskin kuullut, että kapinan jälkeen olisi täällä vangittu pari siihen osaanottanutta

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

venäläistä, mutta kertojani ei tiennyt heidän nimiään. Portugalin oloille kuvaavana on tässä yhteydessä mainittava, että minulle on täydellisen luotettavalta taholta väitetty erään Portugalin huomatuimpia ja varakkaimpia liikemiehiä - herra Alfredo da Silva - sekä kahden maan suurimman "Borges & Irmao" ja "Fonsecas, Santos & Vianna"-nimisen pankin rahallisesti avustaneen kapinallisia toivoen heidän omien taloudellisten etujen voivan jollain tavoin hyötyä vallankumouksellisten mahdollisesta voitosta ja sitä varmasti seuraavasta poliittisesta ja hallinnollisesta kaaoksesta. Hra Alfredo da Silva, tunnetun "Uniao Fabril"-nimisen yhtiön (joka m.m. Ranskan ja Tanskan kautta vienee öljykakkuja Suomeen) johtaja lienee kylläkin sekä siveellisessä että muussakin suhteessa täysin ennakkoluuloton, mutta en kuitenkaan toistaiseksi luule ylläesitetystä väitteestä olevan perää, koska hra da Silva samaten kuin mainittujen pankkien johtajat lienevät liian varovaisia ryhtyäkseen niin vaarallisiin toimenpiteisiin. Sitä paitsi ei liene kiellettävissä, että ainakin hra da Silvan useissa suhteissa vähemmän moitettomat liikeyritykset nykyisenkin hallituksen ollessa vallassa edistyvät häntäkin aivan tyydyttävällä tavalla.

Vaikka kotimaiset bolsheviikkiaineekset siis hallituksen kukistettua heidän toimeenpanemansa vallankumouksyrityksen kärsivät vakavan tappion, niin he kuitenkin jatkuvasti voimiensa mukaan toimivat innokkaasti hallitusta vastaan. Jossa toiminnassa entiset parlamentaariset poliitikot tarmokkaasti heitä avustavat. Kuitenkin - ja ehkä juuri tämän johdosta - on Portugalin yleinen mielipide tällä haavaa jyrkästi bolshevikisvihamielinen. Toiselta puolen on kuitenkin myönnettävä, että on sangen vaikea muodostaa mitään varmaa käsitystä suuren yleisön mielipiteistä jo sen johdosta, että ankara sensuuri on yhä vielä voimassa ja sen takia sanomalehdistö ei saata julkaista hallitusta vastustavia taikka sen yleisestä ohjelmasta poikkeavia mielipiteenilmaisuja. Hallitus taasen ei liene tähän ohjelmaansa nähden aivan yksi-

LEGATION DE FINLANDE

mielinen, joskin sen keskuudessa ilmenneet erimielisyydet lienevät pikemmin käytännöllistä kuin periaatteellista laatua. Sen varsinainen johtaja on kyllä tasavallan nykyinen väliaikainen presidentti, pääministeri kenraali Carmona, harvapuheinen, umpimielinen ja varovainen mies, mutta hänenkin on pakko ottaa huomioon armeijien nuorempien upseerien - sen yleisen politiikan varsinaisten muodostajien - käsitykset ja mielipiteet. Nämä upseerit - samaten kuin kulissien takana olevat vallassa olevan poliittisen suunnan teoreettisina johtajina toimivat siviilimiehetkin - kannattanevat yleensä radikaalisempaa politiikkaa sekä tahtoisivat panna hallituksen sisäpoliittisen uudistustyön nopeampaan vauhtiin. Niiden piirien varsinaisena edustajana hallituksen keskuudessa saattanee pitää sotaministeriä eversti Sousa e Passosta, jonka tarmokkaan ja lahjakkaan miehen toimintahalua kenraali Carmona kuitenkin on tähän mennessä menestyksellisesti jarruttanut. Eräs nykyisen suunnan poliittisen doktriinin luoja valtionkirjaston päällikkö hra Fidelino de Figueiredo huomautti minulle jonkun aikaa sitten, että "useat ministerit ovat liian vanhoja voidakseen toimia diktatuurihallituksen jäseninä" ja lienee hän näillä sanoilla tarkoittanut lähinnä ulkoasiainministeriä tri Bettencourt Rodriguesiä, jota moititaan m.m. siitä, ettei vielä ole Brasilian hallituksen vastustuksen johdosta saanut aikaan kauppasopimusta tämän vallan kanssa. Mutta jos muistetaan se, että tästä sopimuksesta lienee neuvoteltu jo n. 30 vuotta, on vaikea käsittää kuinka hra Bettencourt Rodrigues olisi voinut onnistua siinä missä useat monarkian ja n. 40 tasavallan hallitusta eivät aikaisemmin ole voineet päästä mihinkään tulokseen.

Huomattava osa hallituksen kannattajia lienee myöskin tyytymätön siihen, ettei vielä ole tehty mitään kuningasvallan palauttamiseksi. Tässä suhteessa he ovat kuitenkin "plus royalistes que le Roi", koska "Kuningas" (Portugalin royalistien keskuudessa käytetään aina Kuninkaasta, dom Manuel Braganzasta, puhuttaessa määrättyä artikkelia: le Roi) lienee kehoittanut

LEGATION DE FINLANDE

puoltajiaan tunnustamaan ja kannattamaan nykyistä hallitusta. Kenraali Carmona itse on kannattajiansa paljon ajattelevaisempi ja noudattaa varovaisia menettelytapoja. Hallituksen käytännöllinen ohjelma tarkoittaa - niin huomautti kenraali minulle keskustellessani hänen kanssaan toukokuun 26 p:nä - ennenkaikkea sen pysymistä vallassa. Hän painosti mielipiteensä olevan sen, että Portugal voi edistyä ja voittaa takaisin ulkomaiden luottamuksen, joka sen taloudelliselle elämälle on aivan välttämätön, ainoastaan sillä edellytyksellä ettei sen politiikassa tapahdu jälleen uutta suunnanmuutosta. Tämän tehtävän, hallituksen vallassa pysyttämisen, rinnalla ovat kaikki muut kysymykset ja uudistussuunnitelmat vähemmän merkityksellisiä ja vaikkakin kenraali lienee itse monarkisti niin on otaksuttavissa, ettei hän ainakaan pitkään aikaan tule suostumaan mihinkään kuningasvallan palauttamista tarkoittavaan toimenpiteeseen.

Hallituksen pyrkimykseen ennen kaikkea ylläpitää maassa rauha perustuu myöskin sen jyrkkä esiintyminen bolshevismiiä vastaan. Voidakseen suuremmalla menestyksellä taistella tätä vaaraa vastaan on hallitus perustanut virallisen sotaministeriön alaisen toimiston Kolmannen Internationalen vastustamiseksi (katso kirjelmäni N:o 178/44/27) ja samassa tarkoituksessa on Portugalin poliisi ryhtynyt läheiseen yhteistyöhön Espanjan poliisin kanssa. Tässä suhteessa on yleinen mielipide - puhumatta entisistä, leppymättömistä poliitikoista - vastaansanomattomasti hallituksen puolella. Todistuksena yleisön antibolshevistisesta kannasta mainittakoon, että useat viimeiseen vallankumoukseen osaaottaneet upseerit luopuivat taistelusta huomattessaan bolshevikismielisten siviiliainesten päässeen liikkeen johtoon. Portugalin sanomalehdistö, joka yleensä ei anna paljon tilaa palstoillaan ulkopoliittisille tapahtumille, on kuitenkin osoittanut suurta huomiota Suur-Britannian ja Neuvosto-Venäjän diplomaattisten välien katkeamisprocessille ja on mielihyvällä tervehtinyt Baldwinin hallituksen jyrkkää esiintymistä tässä asiassa.

Viime toukokuun 29 p:nä julkaisi m.m.

Lisboan suurin lehti "Diario de Noticias" Lontoosta lähetyksen sähkösanoman, josta lukija sai sen käsityksen, että Helsingissä muka olisi tapahtunut englantilaisvihamielisiä mielenosoituksia Arcos-talossa toimeenpannun kotietsinnän johdosta. Lehden sähkösanomalle antamat otsakkeet olivat sitäpaitsi sangan huomiota herättävät: "Suomen tapahtumat." - "Englantilaisvihamielisiä mielenosoituksia." Ottaen huomioon portugalilaisten tietämättömyyden Suomesta ja hallituksen sekä yleisen mielipiteen antibolshevistisen kannan oli uutinen tietenkin valitettava ja siinä suhteessa meille arveluttavakin, että se olisi saattanut lisätä tšekkiläisten virallisten piirien vastahakoisuutta ryhtymiseen kauppasopimusneuvotteluihin meidän kanssamme. Sen takia pyysin heti salasähkösanomassani N:o 16 Ulkoasiainministeriöltä valtuutta virallisesti dementoida tämä tieto ja vastaanotettuani Ministeriön sähkösanoman N:o M 12 kävin heti "Diario de Noticias"-en toimituksessa pyytään oikaisua lehteen, johon auliisti suostuttiinkin.

Ulkoasiainministerin kunniaksi toukokuun 31 p:nä antamillani päivällisillä huomauttivatkin sekä ministeri että Suur-Britannian tšekkiläinen suulähettiläs huomanneensa minun dementiani, jolloin Sir Lancelot Carnegie vielä lisäsi olleensa heti ollut vakuutettu siitä, ettei Diario de Noticias-lehden julkaisemassa sähkösanomassa ollut mitään perää. -

Portugalin taloudellinen tilanne on viime aikoina ollut tavallista vaikeampi johtuen se etupäässä hallituksen kenties pakonalaisesta finanssipolitiikasta. Tällä on nim. kauppa yhä vielä ankaran säännöstelyn alainen ja on määrätty m.m., että tällä toimivan liikemiehen, joka ulkomaille viedyistä tavaroistaan perii maksun ulkomaan rahassa, on luovutettava hallitukselle 75 % maksusummasta, hallituksen maksaessa hänelle vastaavan summan paperiescudoissa virallisen kurssin mukaan. Hallituksella on siis käytettävissään huomattavia summia ulkomaan rahaa, joiden avulla se on voinut stabilisoida ja ylläpitää escudon

LEGATION DE FINLANDE

arvoa. Viime aikoina on kuitenkin osoittautunut melkein mahdottomaksi Lisboassa ostaa puntia. Valtionvarainministeriön alainen asianomainen toimisto on vaatinut mitä seikkaperäisintä selitystä siitä miksi ostaja haluaa puntia ja kun hän viimein on saanut tarvitsemansa lisenssin on usein tapahtunut, ettei hänen pankkiltaan ole ollut yhtään puntaa myytävänä. Niinpä on Suomen täkäläinen kunniakonsuli hra Wang minulle kertonut, ettei hän tähän mennessä vielä ole onnistunut ostamaan 300 punnan suuruisia summia ja että hän vasta monien vaikeuksien jälkeen on saanut luvan Lisboan pankkiin sijoittaa norjalaisen asiakkaansa laskuun vastaavan summan escudoissa. Tästä ulkomaan rahan puutteesta on tietysti aiheutunut kaikenlaisia enemmän taikka vähemmän huomiota herättäneitä arveluja ja huhuja. Niinpä on väitetty, että hallitus jo olisi käyttänyt loppuun ulkomailla olleet pääomansa, että hallituksen Portugalin siirtomaissa toimeenpanemat uudistukset ja sen ulkomailta ostamat aseet ja ampumatarpeet olisivat nielleet kaikki sen käytettävissä olleet varat j. n. e. On kyllä totta, että hallitus on käyttänyt Angolan ja Mozambiquen rahoilajien parantamiseen huomattavia summia, mutta ulkomaan rahan puute aiheutunee kuitenkin - mikäli luotettavalta taholta olen saanut kuulla - seuraavasta seikasta. Hallitus lienee jo jonkun aikaa ollut tietoinen poliittisten vastustajiensa suunnittelemaasta finanssioperatiosta, jonka tarkoituksena lienee ollut saada escudon arvo nopeasti laskemaan. Toukokuun alussa lienevät jonkun hämäräperäisen yhtiön edustajat alkaneet toimia Portugalissa ostaen puntia mistä he vain voivat niitä löytää ja maksaen virallista kurssia jonkun verran korkeamman hinnan. Heillä näytti olevan huomattavia pääomia takanaan ja hallitus lienee pian päässyt selville heidän varsinaisista tarkoituseristään. Hallitus, joka jonkun aikaa jo on neuvotellut englantilaisten ja amerikkalaisten rahamiesten kanssa lainan hankkimisesta ulkomailta, lienee silloin päättänyt supistaa pankkien mahdollisuuksia ostaa siltä puntia kunnes laina-asia olisi lopullisesti järjestetty. Lainahankkeesta - sen

LEGATION DE FINLANDE

summa mainitaan 12 miljoonaksi punnaksi - ei toistaiseksi ole tullut mitään, koska mahdollisten lainanantajien ehdot lienevät hallituksen mielestä olleet liian ankarat. Portugalin taloudellinen tilanne on kuitenkin nyt käynyt niin kriittilliseksi, että hallituksen on pakko joko luopua tähän asti noudattamistaan periaatteista ulkomaan rahan myyntiin nähden - josta ehkä voisi aiheutua hallitukselle vaarallisia seurauksia - taikka hyväksyä lainanantajien ehdot. Mikäli olen kuullut lienee hallitus valinnut viime mainitun keinon, jonka johdosta siis rahamarkkinain pikainen parantuminen on odotettavissa.

Portugalin ulkopolitiikasta ei ole paljoa mainittavissa. Näinä päivinä on Lisboassa käynyt saksalainen neljän risteilijän muodostama eskaaderi, joka on otettu vastaan virallisesti ja suurin juhlamenoin. Käynti on tietenkin siinä suhteessa merkittävä, että entinen liittolaisvalta ensimmäistä kertaa sodan jälkeen virallisesti ottaa vastaan saksalaisia laivoja. Saksan hallitus onkin ilmeisesti koettanut tehdä mahdollisimman paljon tästä käynnistä. Koska Saksalla nyttemmin ei ole muita kunniamerkkejä jaettavana kuin Punainen Risti, on tälle Saksan hallituksen puolesta portugalilaisille annettu kallisarvoisia lahjoja (niinpä on ulkoasiainministeriön pääsihteeri saanut kultaisen pöytäkaluston, muille virkamiehille on annettu kultaisia savukekoteloita j.n.e.). Portugalin sanomalehdistö on julkaissut innostuneita, saksalaisystävällisiä kirjoituksia ja yleensä saattaneet sanoa, että käynti on vastannut tarkoitustaan.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Hilpenberg*.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 69

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti.

Lisboa.

19/6. 1927

pres.
min
kp.
pot. os.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 15/363 Sal. D. 1027		
28/6-27	?	Lil. -
RYHMÄ	LUOKA	ASIA

Salainen.

Herra Ministeri,

Kauppasopimusneuvottelut Portugalin kanssa.

Aikaisemmissa otsakeasiaa koskevissa tiedoituksissani olen kunnioittavimmin Ulkoasiainministeriölle ilmoittanut, että Oporton kauppakamarin presidentti hra Ricardo Spratley samaten kuin muutamat muut mainitun kaupungin liike-
maailman vaikutusvaltaisimmat edustajat olivat minulle luvanneet voimakkaasti tukea pyrkimyksiäni päästä suomalais-portugalilaisen kauppasopimuksen solmimiseen. Niinpä piti hra Spratley touko-
kuun 9 p:nä 1926 minun kunniakseni antamallaan päivällisillä kau-
niin, lämpimästi tulkitun puheen, jossa hän lausui toivomuksenaan, että me Suomen kieltolaista huolimatta pian voisimme ryhtyä neu-
votteluihin, jotka ~~min~~ johtaisivat tyydyttävään tulokseen. Tava-
tessani hänet uudelleen Biarritzissä viime elokuulla kysyi hän taas, milloin minulla olisi aikomus Portugalin hallitukselle vi-
rallisesti ehdottaa kauppasopimusneuvotteluihin ryhtymistä ja lupasi hän jälleen tukea pyrkimyksiäni.

Käydessäni Oportossa viime touko-
kuun 5 p:nä otin tämän asian keskusteltavaksi Kauppakamarin va-

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

rapresidentin hra Figueiredan kanssa, jonka keskustelun tuloksena oli se, että hänkin lupasi puolestaan avustaa minua tässä asiassa, vaikkakin hän huomautti tahtovansa siitä vielä keskustella hra Spratleyn kanssa. Oporton sanomalentimiestenkin keskuudessa olen harjoittanut propagandaa kauppasopimuksen solmimisen hyväksi ja heidän lausunnoistaan minulle tuntui ilmenevän, että hekin olivat valmiita tukemaan toimintaani.

Tšekiläisen Ulkoasiainministeriön, varsinkin sen kaupallisen osaston päällikön johdonmukaisen vastustuksen johdosta näytti minusta aivan välttämättömältä, että Oporton, Portugalin tärkeimmän kauppakeskuksen, liikemiespiirit tarmokkaasti kannattaisivat minun toimenpiteitäni kauppasopimuksen solmimiseksi. Ilman heidän kannatustaan olisivat ilmeisesti minun mahdollisuuteni päästä toivottuun tulokseen hyvin pienet.

Nyttemmin näyttää kuitenkin valittavasti siltä, että pyrkimyksilleni verrattain edullinen tilanne taasen on jostakin syystä muuttunut. Minulla oli nim. tänään uusi keskustelu asiasta Oportosta Lisboaan saapuneen hra Spratleyn kanssa. Tämä huomautti Oporton varakonsuliltamme hra da Rocha Romarizilta saaneensa kuulla, että minä tultuani Madridista Portugaliin täällä olin jo neuvotellut kauppasopimuksen solmimisesta eri liikemaailman edustajien kanssa sekä että olin hra da Rocha Romarizille lausunut toivomuksenani saada Oportonkin kaupakamarin kannatuksen. Hra Spratley, joka juuri oli kotiutunut Roomasta, jossa hän Portugalin edustajana oli ottanut osaa Kansainvälisen Kielto lakiliikettä Vastustavan Liiton (Ligue Internationale des Adversaires des Prohibitions) siellä pitämään konferenssiin, huomautti kuitenkin, ettei hänen mielestään toistaiseksi voisi ryhtyä neuvotteluihin Suomen kanssa. Hän esitti taasen vanhat, tunnetut argumentit: Suomi on kielto lakimaa, Portugalin kaikkein tärkein vientitavara on viinit j.n.e. - siis kaikki ne näkökohdat, jotka minä täydellä syyllä olin luullut jo poistetuik-

si ainakin meidän välisestämme keskustelusta, hra Spratley kun viime vuonna oli keskusteltuaan asiasta minun kanssani asettunut sille kannalle, että Suomen viinintuonnin vähäisyydestä huolimatta olisi kuitenkin neuvoteltava meidän kanssamme. Hän alkoi taas arvostella kieltolakiamme siveelliseltä näkökannalta katsottuna, vaikka hän nimenomaan pyysi minua huomauttamaan hallitukselleni Portugalin viininviljelijöiden sekä Kansainvälisen Kieltolaki-liiketta Vastustavan Liiton hylkäävän alkoholismia (!) yhtä jyrkästi kuin Suomen hallituksenkin (sic!). Mutta toiselta puolen oli, painosti hän, Portugalin viininviljelijöiden ja hallituksen velvollisuus taistella Suomen kieltolakia vastaan j.n.e.

Huomautin, etten tahtonut mitenkään syventyä kysymykseen kieltolakimme siveellisestä taikka käytännöllisestä arvosta, se kun ei minun mielestäni kuulunut asiaan. Suomen kieltolaki oli tosiseikka, joka käytännöllisen kauppapolitiikan on otettava huomioon, koska ei ole pienintäkään mahdollisuutta, että Portugal kieltäytymällä solmimasta sopimusta meidän kanssamme voisi saada meidät kumoamaan kieltolakimme. Sehän oli asia, joka riippui yksinomaan Suomen hallituksesta ja eduskunnasta. Sitä paitsi kannattaa ainakin toistaiseksi eduskuntamme enemmistö kieltolakiamme ja solmittuamme kauppasopimukset kaikkien muiden viinimaiden kanssa ei olisi siis ajateltavissakaan, että Portugal voisi saavuttaa mitään pitämällä kiinni nykyisestä kieltävästä kannastaan. Toiselta puolen huomautin kohteliaasti minulle olevan mahdotonta käsittää, mitä Portugal voisi menettää solmimalla sopimuksen meidän kanssamme. Lisäsin vielä, että minun mielestäni voitaisiin väittää sopimuksen tekemisen olevan itse asiassa paljon tärkeämmän Portugalille kuin Suomelle, Portugalin vienti meidän maahamme kun on n. 120 kertaa suurempi kuin meidän eksporttimme Portugaliin.

Kaikki minun vastaväitteeni olivat kuitenkin turhia. Hra Spratley kertoi Roomassa kokoontuneen yllämai-

LEGATION DE FINLANDE

nitun kongressin keskustelleen nimenomaan Suomen kieltoalaista ja lisäsi, että hän, joka Kansainvälisen Kieltoalakiliikettä Vastustavan Liiton luottamusmiehenä "tietenkin" oli seurannut Suomen olejen kehittymistä, oli saanut "runsaasti tietoja" meidän maastamme. Hän tiesi uusien eduskuntavaalien olevan tulossa Suomessa ja hänen mielestään olisi siis suotavinta odottaa kunnes voitaisiin uuden eduskunnan kokoonpanosta päättää olisiko mahdollisesti muutoksia odotettavissa Suomen kieltoalakäytäntöön. Hra Spratley, joka aina aikaisemmin on osottanut minulle mitä suurinta ystävällisyyttä, tuntui nyt kuitenkin jokseenkin kiihoittuneelta kenties senkin takia, että hän oli hyvin väsynyt ja keskeytti yht'äkkiä keskustelumme huomauttaen hänen olevan pakko palata takaisin Oportoan.

Kuten Te, Herra Ministeri, ylläselostamastani keskustelusta näette, on hra Spratley siis äkkiarvaamatta kokonaan muuttanut kantansa. Minä en tietenkään pidä mahdottomana sitä, että lähtemällä uudestaan Oportoan ja keskustelemalla uudestaan hra Spratleyn ja muiden sikäläisen liikemaailman edustajien kanssa taasen voisın saada heidät lupaamaan tukea pyrkimyksiäni, mutta epäilen, josko tämä olisi sopivaa politiikkaa. Olisiko Suomen arvon mukaista, että Suomen edustaja uudestaan kääntymällä kaikenlaisten vastahakoisten liikemiesten puoleen ja ryhtymällä uudestaan harjoittamaan propagandaa Oporton kauppamaailman keskuudessa koettaisi pakoittaa portugalilaiset sopimuksen solmimiseen, joka itse asiassa ei meille merkitse paljon? Tehtävä ei tietenkään ole mahdoton, koska tämän maan sekä hallinnolle että asukkaille kuvaaavaa on, että tänään sanotaan A, huomana B. ja ylihuomana taasen A., mutta se tulisi varmasti Oporton kauppakamarin kokonaan muutettua kantansa viemään paljon aikaa ja voimaa ja sopii kysyä kannattaa-ko siihen uhrata niin paljon? Sitä paitsi on tässä yhteydessä otettava huomioon aivan uusi seikka: Ulkoasiainministeriön kau-

LEGATION DE FINLANDE

pallisen osaston päällikkö hra Oliveira Soares lähtenee piakkoin Brasiliaan, jos hän on edustava maataan Kansainvälisen Kauppakamarin kongressissa Rio de Janeirossa ja mikäli olen kuullut, ei liene ajateltavissakaan, että Hallitus hänen poissaollessaan solmisi sopimuksen toisen maan kanssa.

Tämä tšekäläinen tuttavani Valtionkirjastonhoitaja hra Fidelino de Figueiredo - joka lienee nykyisen vallassa olevan sotilasliikkeen kulissien takana toimivia johtajia ja jolle intelligentille ja miellyttävälle miehelle avoimesti olen kertonut toimistani täällä - on kehoittanut minua vielä odottamaan pari viikkoa, ennenkuin ryhtyisin mihinkään toimenpiteeseen, koska tämän ajan kuluttua tulisi miltei kokonaan uusi hallitus, "tarmokkaampi ja nopeammin toimiva", ja joka "epäilemättä" tulisi ajamaan todella "käytännöllistä politiikkaa" eikä kiinnittämään niin paljon huomiota "kaikenlaisten virkamiesten" esittämiin "muodollisiin näkökohtiin". Sen on tietenkin hyvin mahdollista - ja muultakin taholta olen kuullut samaa väitettävän - mutta yhtä mahdollista on, etteivät nämä ennustukset toteudukaan. Ja ainakin toistaiseksi on mielestäni asian ydin tämä: onko Suomen valtiollisen arvon mukaista pyytämällä pyytää Portugalin hallitusta ja sen kauppapolitiikkaa muodostavia elimiä suostumaan sopimukseen, jota ne eivät tahdo tehdä?

Tulen tietenkin tarkoin noudattamaan Teidän, Herra Ministeri, minulle antamiani ohjeita ja tekemään voitavani siinäkin tapauksessa, että Teidän mielestänne kauppasopimus kaikesta huolimatta on tahtävä, mutta minun ymmärtääkseni olisi arvokkempaa - varsinkin nyt kun Oporton kauppakamarin presidentti on peruuttanut minulle aikaisemmin antamansa lupauksen - ilmoittaa Portugalin hallitukselle, että me toistaiseksi luovumme koettamasta päästä suomalais-portugalilaisesta kauppavaihtoa määrävään järjestelmään.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Wippenberg*.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 69

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti

Madrid

2/7 1927

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
17/363 SalD. 1322		
11/2-22	No	Liit. -
	OSASTO	ASIA

Salainen.

Herra Ministeri,

Espanjalais-suomalaisen kauppasopimuksen tarkastaminen.

Viime kesäkuun 28 p:nä oli minulla kunnia vastaanottaa Ulkoasiainministeriön näin kuuluva sähkösanoma "15 Espanjalaiset virallisesti ilmoittaneet suunnitelmaan kauppasopimuksen revidointia tai ellemmme suostu irtisanontaa. Sähköttäkää."

Eilen sain vastaanottaa Ministeriön lähettämän näin kuuluvan sähkösanoman:

"16-15 Pyysi ilmoitusta koska muuten irtisanonta mahdollinen 1 p:nä heinäkuuta. Asia ei ollut hallituksessa, ministeri periaatteessa suostuu revisioon pyysimme tietoja suunnitteluihin jonka jälkeen lopullinen vastaus. Huomautimme syyslaivauksista irtisanonnan haitasta Suomen kaupalle."

Ylläselostamiini sähkösanomien johdosta lähetin eilen Ministeriölle näin kuuluvan sähkösanoman:

"19 Kuten aikaisemmin ilmoittanut Espanja tahtoo

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

"kaikista sopimuksista poistaa sidotut tullit alennukset minimitariffista ja myöntää toisen sarakkeen suosituimmuuden. Kaikille hallituksille joiden sopimuksia ei vielä revidoitu, siis Ruotsillekin, tehty sama ilmoitus. Castedo ilmoittanut tahovansa mahdollisimman pian ryhtyä revisioon vaikkei ajankohtaa vielä päätetty. Valtioministeriö huomauttanut irtisanontaa ei nyt suunnitella, koska ehdotus hallituksellemme tehty niin myöhään. Toivotaan odotetaan Suomen suostumista. Asia järjestettävä nooteilla. Ei meille haitallista koska saamme suosituimmuuden."

Viitaten tähän sähkösanomaan pyydän saada kunnioittavimmin esittää Teille, Herra Ministeri, seuraavaa.

Kuten minulla aikaisemmin monasti on ollut tilaisuus sekä suullisesti että kirjallisesti Ministeriölle huomauttaa pyrkii Primo de Riveran hallitus kumoamaan kaikki Espanjan muille valtioille myöntämät alennukset tullitariffin toisesta sarakkeesta sekä kaikki sidotut tullimaksut, jonka toimenpiteen kautta Espanjan tullitariffi siis tulisi autonomiseksi ja Espanjan hallitus vastedes toimisi käyttäen ainoastaan kahta saraketta. Tämä järjestelmä on jo otettu huomioon Espanjan ja Saksan sekä Espanjan ja Suur-Britannian välisissä uusissa kauppasopimuksissa ja samalla pohjalla käydään tällä hetkellä kauppasopimusneuvotteluja m.m. Ranskan kanssa. Nämä vallat ovat luopuneet kaikista niille aikaisemmin myönnettyistä alennuksista minimitariffista sekä sidotuista tullimaksuista, jonka sijaan Suur-Britannia on saanut yleisen suosituimmuuden ja Saksa suosituimmuuden huomattavaan määrään tullinimikkeitä nähden (katso kirjelmiäni N:o 41/26 kesäkuun 7 p:ltä 1926 ja N:o 126/18/27 huhtikuun 12 p:ltä 1927).

Saksa ja Suur-Britannia naut-

tivat kuitenkin yhä jatkuvasti niitä alennuksia, jotka vielä ovat voimassa Belgian, Italian, Itävallan, Norjan, Ranskan, Ruotsin, Sveitsin, Tšekko-Slovakian, Suomen ja Unkarin kanssa tehtyjen sopimusten perusteella.

Mikäli Valtioministeriön kaupallisen osaston päällikkö Sr. Lopez Lago ja Kansantaloudellisen Neuvoston varapresidentti Sr. Castedo minulle eilen huomauttivat, on Espanjan hallitus kääntynyt kaikkien mainittujen maiden hallitusten puoleen ehdottaen kauppasopimusten revisointia sekä ilmoittanut aikovansa - jolleivät nämä valtat suostu revisointiin - sanoa irti sopimukset jo heinäkuun 1 p:nä. Sr. Lopez Lago huomautti kuitenkin Espanjan Helsingin edustajan "jostakin syystä" kääntyneen Suomen hallituksen puoleen niin myöhään, ettei kauppasopimuksen irtisanominen "nyt" saattaisi tulla kysymykseen. Tiedustelin Sr. Lopez Lagolta mitä Espanjan hallituksen ehdottama revisio tarkoitti ja hän vastasi: Suomelle myönnettyjen tullialennuksien sekä sidottujen tullimaksujen poistamista. Näiden sijaan myönnettäisiin Suomelle toinen sারেke sekä suosituimmuus. Kaikkia muita Suomesta peräisin olevia tavaroita tullattaisiin minimitariffin mukaan. Kysymykseeni vastasi Sr. Lopez Lago pitävänsä "kohtuullisena", että Suomikin kumoaisi Espanjan tavaroille myönnetyt tullialennukset (siis suomalais-espanjalaisen kauppasopimuksen A-listassa mainitut tullimaksut) ja että niiden sijaan Espanjalle myönnettäisiin suosituimmuus. Tämä kanta on kylläkin - mikäli Norjan tšekäläinen Chargé d'Affaires on minulle ilmoittanut - ristiriidassa sen kanssa mitä Espanjan Oslon ministeri lienee Norjan hallitukselle ehdottanut, nimittäin että Norjalle myönnetyt alennukset ja sidotut tullimaksut kumottaisiin, jota vastoin että Norjan Espanjalle myöntämät alennukset jäisivät voimaan (!). On kuitenkin luultavaa, että Espanjan Norjan ministeri on käsittänyt väärin hänelle lähetetyt ohjeet. Hra Bögh, joka muu-

ten ei tarkemmin tuntenut tätä asiaa, luuli ettei Norjan hallitus vielä ollut asiassa antanut mitään lopullista vastausta. Joka tapauksessa lähtee hän, kuten muutkin tšekäläiset diplomaattiset edustajat, piakkoin San Sebastianiin, johon Espanjan Valtiominstერიökin - mikäli sen kabinettipäällikkö minulle eilen huomautti - tämän kuun lopussa sijoitettaneen.

Sr. Lopez Lago, joka sanoi ettei tietänyt paljon koko tästä asiasta (!), huomautti muuten, "ettei hänellä ollut aavistustakaan" siitä milloinka asia tulisi vireille. Kansantaloudellisen Neuvoston varapresidentti Sr. Castedo sitä vastoin huomautti Primo de Riveran tahtovan saada asian järjestetyksi "mahdollisimman pian" ja joka tapauksessa "ennen syksyä". Koska "syksy" Espanjassa on hyvin epämääräinen käsite kysyin Sr. Castedolta tarkoittiko hän sitä, että uudet sopimukset solmittaisiin jo ennen syyskuuta, johon hän vastasi Espanjan hallituksen tahtovan saada kaikki sopimukset tarkistetuiksi heinä- ja elokuun kuluessa.

Tämä on ilmeisesti jo fyysillinen mahdollisuus. Espanja neuvottelee tällä hetkellä Hollannin, Ranskan ja Tanskan kanssa uusien kauppasopimusten solmimisesta, neuvotte-luja on jo käyty kuukausia eivätkä ne vielä ole johtaneet mihinkään tulokseen. Vaikka Kansantaloudellinen Neuvosto jo viime toukokuun 21 p:nä lienee määrännyt kantansa Tanskan sopimukseen nähden eivät Tanskan neuvottelijat vielä kaikista ponnistuksistaan huolimatta ole onnistuneet saamaan minkäänlaisia tietoja Neuvoston tätä asiaa koskevan päätöksen sisällyksestä. Asia lienee vasta näinä päivinä tullut Valtiominstერიön käsiteltäväksi (vaikka Ministeriö Tanskan ministerin pyynnöstä monasti oli sähköiteitse kehoittanut Kansantaloudellista Neuvostoa kiirehtimään asiakirjojen lähettämistä sille; Madridissa olevilla keskusviranomaisilla on tapana sähköittää toinen toisilleen koska sähkösanomien kirjoittaminen on vähemmän vaivaloista kuin pitkien kirjel-

mien laatiminen) ja sen takia on kyllä Tanskan Parisin ministeri, joka helmikuun alusta alkaen on oleskellut Madridissa toivoen voivansa pian päästä sopimuksen solmimiseen, päättänyt toistaiseksi viipyä Madridissa, mutta tänään asiasta keskustellessamme sanoi hän olevansa aivan tietämätön siitä milloin lopullisesti ryhdyttäisiin varsinaisiin neuvotteluihin. Olen maininnut tämän asian esimerkiksi siitä, ettei Kansantaloudellisen Neuvoston työkyky viime aikoina suinkaan ole lisääntynyt, vaan pikemmin päinvastoin vähentynyt. Lienee siis aivan mahdotonta, että Espanjan hallitus kahden kuukauden kuluessa voisi solmia varsinaisia kauppasopimuksia Hollannin, Ranskan ja Tanskan kanssa sekä sitä paitsi tarkistaa kymmenen jo solmittua sopimusta. Lisäksi lienee epäjärjestys Kansantaloudellisessa Neuvostossa tällä hetkellä suurempi kuin koskaan ennen, hrt. Castedo ja Lopez Lago eivät liene "on speaking terms" toinen toisensa kanssa ja Primo de Riveralla, josta lopultakin kaikki riippuu, on niin paljon työtä ettei häneltä riitä paljoa aikaa niin toisarvoisille asioille kuin muiden valtojen kanssa solmituille kauppasopimuksille.

Mikäli Ruotsin tšekäläinen ministeri hra. Danielsson eilen minulle kertoi lienee hänen hallituksensa ilmoittanut Espanjan Tukholman edustajalle, ettei se vielä ole tilaisuudessa määräämään kantaansa Espanjan ehdotukseen nähden. Ruotsin hallitus lienee sitä paitsi huomauttanut, että koska eduskunta ei vielä ole koolla se ei voi sen hyväksyttäväksi alistaa mahdollisesti tarkistettua sopimusta. Toinen vaikeus lienee se, että Italia suosituimmuuden perusteella on päässyt osalliseksi Espanjan hedelmille myönnettyihin tullialennuksiin, jotka mainittu valta siis sopimuksen tarkistamisen jälkeen tulisi mennettämään, josta seikasta olisi odotettavissa selkkauksia Italian kanssa. Ministeri Danielsson sanoi saaneensa sen käsityksen, että neuvotteluja tulnaisiin käymään Madridissa, mutta vasta tämän vuoden lopussa.

Kuten yllä olen kunnioittavimmin huomauttanut on Valtioministeriön kaupallisen osaston päällikkö itse myöntänyt, ettei Suomen sopimusta "nyt" voida sanoa irti, koska Espanjan ehdotus saatettiin hallituksemme tietoon niin myöhään. Minun kysitykseni mukaan on kuitenkin luultavaa, että sopimus todellakin sanotaan irti, jollemme Espanjan hallitukselle ilmoita olevamme valmiit revisioon, koska Primo de Rivera pitää jyrkästi kiinni Espanjan kauppapolitiikan täydellisestä uudistamisesta. Kuten aikaisemmin monasti olen Ulkoasiainministeriölle ilmoittanut suunnittelee Espanjan hallitus uuden tullitariffin voimaansaattamista ensi kesäkuun 1 p:nä, mutta tariffin luonteesta ei vielä ole mitään tietoja saatavissa. Kaikki merkit viittaavat kuitenkin siihen, että uusi tariffi tulee nykyistä vielä proteksionistisemmaksi, jonka johdosta Espanjan elinkustannukset vielä tulevat kasvamaan. Toinen kysymys on se, voiko Espanjan hallitus todellakin toteuttaa nämä suunnitelmansa. Saamieni tietojen mukaan lienee nimittäin uuden tariffin valmistavat työt tähän asti edistyneet hyvin hitaasti. Tullimaksut tullaan määräämään ottamalla huomioon eri tavarain keskiarvo, joka tätä nykyä lasketaan niiden kolmen viime vuoden keskiarvon mukaan. Mikäli Sr. Lopez Lago eilen minulle huomautti on tähän asti laskettu ainoastaan kahden vuoden keskiarvot, jonka johdosta paljon työtä siis vielä on tekemättä. Kysymykseeni luuliko, että uusi tullitariffi todellakin voisi astua voimaan ensi kesäkuun alussa vastasi Sr. Lopez Lago olevan mahdotonta "siitä ennustaa mitään".

Mielestäni meille edullisin politiikka olisi vastata, että periaatteessa olemme valmiit tarkistamaan sopimusta, mutta että tahdomme tarkempia tietoja Espanjan hallituksen tarkoituksesta ja odotamme sen seikkaperäistä ehdotusta. Siinä tapauksessa ei Espanjan hallitus saattaisi sanoa sopimustamme irti ja pyytämämme tietoja saisimme varmasti kauan odottaa, otaksuttavasti kunnes laivausseasonki on jo ohi. Mikäli minä tiedän, ei kukaan Madridissa tällä hetkellä tiedä, mitä Espanjan viimeinen dé-marche oikeastaan merkitsee eikä milloinkaan Espanja lopullisesti

olisi valmis ryhtymään sopimuksien tarkastamiseen. Valtioministeriön uusi alivaltiosihteeri, hyvin miellyttävä hra Almeida on yleensä - eikä ainoastaan kauppasioissa - täydellisesti tietämätön, kaupallisen osaston päällikkö hra Lopez Lago, joka pitää itseänsä syrjäytettynä ja sen takia on käynyt hyvin katkeraksi, on yhtä tietämätön eikä yleensä tahdo lausua mistään mielipidettä, hra Castedo, joka epäilemättä on intelligentti mies, ei uskalla tehdä mitään ilman kenraali Primo de Riveran antamia ohjeita ja kenraalilla on itse niin paljon tekemistä, ettei hänellä ole aikaa aktiivisemmin puuttua asiaan. Sen takia on odotettavissa, ettei toistaiseksi mitään tapahdu. Jos toiselta puolen ryhtyisimme keskusteluun espanjalaisten kanssa, josta he mahdollisesti saisivat sen käsityksen, ettemme suostu revisioon, niin on hyvin mahdollista, että sopimuksemme todellakin sanottaisiin irti. Onhan se hyvin yksinkertainen toimenpide - siihen riittäisi sähkösanoman lähettäminen Espanjan Helsingin edustajalle, ja puolestani epäilen suuresti, josko voisimme saada irtisanomisajan kuluessa uuden sopimuksen aikaan.

Yllä olen kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, esittänyt ensimmäiset vaikutelmani tästä asiasta sekä ne tiedot, jotka tähän asti olen onnistunut siitä hankimaan. Tulen nyt tarkemmin tutkimaan asiaa sekä piakkoin uudelleen palaamaan siihen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Snipenberg* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 69

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti

Madrid

5/7 1927

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 18 363	Sal. D. 1927	
12/2 27	19	Liit. —

Salainen.

Herra Ministeri,

Suomalais-espanjalainen kauppasopimus.

Saatuani viime lauantaina t.k. 3 p:nä vastaanottaa Ulkoasiainministeriön näin kuuluvan sähkösanoman

"17 Tarkoittavatko siis b- ja c-listojen poistamis-
"ta ja niiden sijalle 2 artiklaan yleinen suosituim-
"muus-klausuli. Vastavuoroisuuden perusteella olisi
"kai silloin A-listakin poistettava. Mitä siitä arve-
"levat lyhennetäänkö? Asia tietenkin eduskunnallemme.
"Mahdollista suostumustamme vastaan ehdottomasti
"kompensatiota A:n suhteen. Koettakaa järjestää neu-
"vottelut vasta lomanne jälkeen, jolloinka laivausse-
"sonki siis joka tapauksessa jää keskeytymättä."

kävin tänään tšekäläisen Valtiominis-
teriön kaupallisen osaston päällikön Sr. Lopez Lagon puheilla
pyytäen häntä antamaan minulle tarkempia tietoja Espanjan halli-
tuksen suunnittelemasta suomalais-espanjalaisen kauppasopimuksen
tarkastamisesta.

Sr. Lopez Lago vastasi hallituksensa
tahtovan l. kumota sopimuksemme B-listan, jonka mainitsevat tavarat

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

siirrettäisiin sen C-listaan, 2. tähän uuteen C-listaan sisältyville nimikkeille myöntäisi Espanjan suosituimmuuden.

Tämä oli - sanoi hra Lopez Lago - Espanjan Helsingin asiainhoitajan kansliapäällikkö vapaaherra Yrjö-Koskiselle tekemän ilmoituksen pääsisältö. "Jostakin syystä" oli hän tehnyt ilmoituksen paljon myöhemmin kuin mitä Valtioministeriö oli tarkoittanut - kesäkuun 26. eikä sen 1 p:nä - ja sen takia oli aivan luonnollista, ettei Espanjan hallitus voinut vaatia Suomen hallituksen vastausta jo ennen heinäkuun 1 p:ää. Sr. Lopez Lago toivoi kuitenkin Suomen hallituksen vastaavan mahdollisimman pian - toivottavasti jo n. viikon kuluttua.

Muistaen mitä hän viime keskustelussamme t.k. 1 p:nä (katso raporttiani N:o 218/57/27) oli minulle sanonut huomautin otaksuvani hänen pitävän "kohtuullisena" että A-listakin kumottaisiin, johon Sr. Lopez Lago vastasi: "Sitä me emme koskaan ole ehdottaneet enkä voi sanoa voimake siihen suostua (!)" Olen jo aikoja sitten lakannut hämmästyvästä tšekiläisen Valtioministeriön virkamiesten sekä muidenkin viranomaisten nopeasti vaihtelevista mielipiteistä, jonka tähden ainoastaan huomautin tietäväni, ettei Espanja ollut semmoista ehdottanut, mutta että A-listan poistaminen jo vastavuoroisuuden perusteella olisi aivan luonnollinen toimenpide. Tähän Sr. Lopez Lago vastasi, että vasta neuvotteluihin ryhdyttämme kävisi ilmi "josko Espanja voisi siihen suostua taikka pitäisi edullisempaa sanoa irti koko sopimuksen." Joka tapauksessa ei hän nyt ollut tilaisuudessa lausumaan mitään mielipidettä tästä asiasta.

Huomautin, että mahdollisesti tarkastettu sopimus ei voisi Suomessa astua voimaan ennenkuin eduskunta olisi sen hyväksynyt; koska eduskunta ei kokoumu ennen syksyä oli meidän siis aivan mahdotonta nyt ryhtyä sopimuksen tarkastamiseen, joka sen takia olisi lykättävä siihen kunnes eduskunta olisi koolla. Sr. Lopez Lago painosti kuitenkin sopimuksen tar-

LEGATION DE FINLANDE

kastamisen olevan niin kiireellisen toimenpiteen, ettei Espanjan hallitus voinut odottaa eduskuntamme kokoonkutsuamista ja kysyi eikö tarkastettu sopimus voisi Suomessa astua voimaan modus-vivendi muodossa. Vastasin, etten puolestani pitänyt semmoista järjestelyä mahdollisena ja rohkenin lausua otaksuvani, ettei Espanjan hallitus kahden kuukauden kuluessa saattaisi päättää käymässä olevia kauppasopimusneuvotteluja sekä tarkastaa kaikkia tarkastettavia sopimuksia. Sr. Lopez Lago huomautti minun erehtyvän: asia oli kiireellinen eikä suinkaan ollut mahdotonta ennen syyskuuta viedä se lopulliseen tulokseen! (Pari minuuttia myöhemmin myönsi hän kuitenkin käymässä olevien neuvottelujen luultavasti tulevan vielä viemään paljon aikaa.) Hän ei kuitenkaan voinut tarkemmin määrätä milloinka voisimme ryhtyä sopimuksen tarkastamiseen.

Keskusteluni jälkeen Sr. Lopez Lagon kanssa otin asian puheeksi Valtioministeriön uuden pääsihteerin Sr. Alameidan kanssa (Sr. Espinosa de los Monteros on nim. nimetty Espanjan ambassadööriksi Berliiniin.) Kuten olin odottanutkin ei Sr. Alameida tietänyt asiasta juuri mitään. Huomautettuaani, että uusi tarkistettu sopimus olisi alistettava eduskuntamme hyväksyttäväksi ja että eduskuntamme kuitenkin kokoontuisi vasta syksyllä, sanoi Sr. Alameida luulevansa voivansa järjestää asian niin, että ryhtyisimme neuvotteluihin vasta eduskunnan kokoonnuttua, sillä edellytyksellä kuitenkin, että tekisin asiassa kirjeellisen ehdotuksen Valtioministeriölle.

Olen yllä selostanut keskusteluni Sr. Lopez Lagon ja Sr. Alameidan kanssa antaakseni Teille, Herra Ministeri, kuvan Valtioministeriössä vallitsevasta tavanmukaisesta hämmennyksestä ja tietämättömydestä ja josta selostuksestani myöskin ilmenee miksi varmojen tietojen hankkiminen Espanjan hallituksen tarkoituksista on miltei mahdotonta. Minun nim. ei tarvinne erikoisesti huomauttaa, että mitä hra Alameida taikka hra Lopez Lago arvelee ja lausuu, ei merkinne juuri mitään. Kuten

aikaisemminkin kulkee Espanjan kauppapolitiikka yhä vieläkin - olkoon että sille nyt on laadittu periaatteellinen ohjelma - satuman varassa ja tulevien neuvottelujen lopputulos tulee kokonaan riippumaan niistä asianhaaroista, jotka vallitsevat sillä hetkellä kun neuvotteluihin ryhdytään.

Kuten tätä asiaa koskevissa sähkösnomissani sekä raportissani t.k. 2 p:ltä olen kunnioittavimmin huomauttanut, pitäisi meidän vastata espanjalaisille olevamme periaatteessa valmiit tarkastamaan sopimuksen sekä että jätämme odottamaan heidän muodollista ehdotustaan. Asiasta olisi välttämättömästi neuvoteltava Madridissa, jossa minulla on mahdollisuuksia vaikuttaa Kansantaloudelliseen Neuvostoon sekä kulissien takana toimiviin henkilöihin ja muuten koettaa sopivalla tavalla viivyttää asiaa.

Vaikka nykyisen hallituksen tarkoituksena on saada aikaan semmoinen järjestelmä, että Espanjan kauppapolitiikka vastedes toimisi käyttäen ainoastaan kahta tariffia, on kuitenkin hyvin mahdollista, että Espanjan tullitariffiin faktillisesti tulee sisältymään kolme saraketta. Viime helmikuun 16 p:nä on nim. annettu Kuninkaallinen "asetuslaki" koskien Kansantaloudellisen Neuvoston kokoonpanoa ja tehtäviä ("Texto refundido, modificado y ampliado de las disposiciones para la constitucion, organizacion, funcionamiento y régimen interior del Consejo de la Economia Nacional"), jonka lain 75 pykälässä säädetään viittaamalla maaliskuun 20 p:nä 1906 annetun Espanjan tullitariffia koskevan lain määräyksiin, että hallitus solmiessaan kauppasopimuksen jonkun toisen maan kanssa on oikeutettu korottamaan toisenkin sarakkeen tullimaksut, jos se katsoo kansallisen edun (el interés nacional) sitä vaativan. Aikaisemmin toimi Espanjan kauppapolitiikka käyttäen siis kolmea (muutamissa tapauksissa neljää) saraketta - ensimmäistä, toista ja alennuksia toisesta - nyt on sillä joka tapauksessa teoreettinen mahdollisuus uudestaan käyttää kolmea saraketta: ensimmäistä, toista ja toisen sarakkeen koroituksia. Ero

luonne)
 on vain siinä, että tullipolitiikan protektionistinen on tullut
 vain entistä suuremmassa määrin tehostetuksi. Tämän johdosta on
 siis suositumuuden myöntäminen meidän tärkeimmille vientitava-
 roillemme niin suurmerkityksellinen asia.

Vaikken vielä ole ollut tilaisuudessa
 tarkemmin tutkimaan tätä asiaa luulen kuitenkin joka tapauksessa
 toistaiseksi, etteivät espanjalaiset tule suostumaan koko A-listan
 poistamiseen, vaan mieluummin sanovat irti sopimuksen, A-listaan
 kun sisältyvät meidän myöntämämme hedelmätullien alennukset, joita
 täällä pidetään jonkinlaisena kieltolakiimme kompensationsa. He aset-
 tuisivat varmasti - niin minusta tuntuu ainakin nyt - sille kan-
 nalle, että hedelmävientä Suomeen tulisi vähenemään A-listan pois-
 tamisen jälkeen, jonka johdosta kauppasopimuksen voimassa pysymi-
 nen ei enään vastaisi Espanjan varsinaisia etuja. Tämän johdosta
 olisi meidän puoleltamme esiinnyttävä hyvin varovaisesti tässä
 asiassa eikä meidän pitäisi mielestäni etukäteen asettaa mitään
 ehtoja, jotka saattaisivat "herättää nukkuvan karhun". Onhan meillä
 tilaisuus siihen sitten neuvottelujen kuluessa.

Tulen nyt tutkimaan, miten hedelmävil-
 jelijöiden edustajat suhtautuvat tähän asiaan sekä aikoinaan
 siitä ilmoittamaan Ministeriölle.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
 omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Knipenberg*. -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Shadiid

14/7 1927

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/364 Sal. D. 1327		
23/7-27	to	Liit.
YHÄ	OSASTO	ASIA
5	C9	

Herra Ministeri,

Espanjan sisäpolitiikka.

1923

Aina Primo de Riveran syyskuun 13. p:nä toimeenpanemasta vallankaappauksesta asti olen Espanjan sisäpolitiikkaa koskevissa tiedoituksissani johdonmukaisesti varoittanut Ulkoasiainministeriötä kiinnittämästä mitään huomiota ulkomaan - ja Suomenkin - sanomalehdistön levittämiin väitteisiin diktaattorin heikosta asemasta ja piakkoin tapahtuvasta kukistumisesta. Olen johdonmukaisesti huomauttanut, että kenraalin vallassapysyminen riippuu miltei yksinomaan hänestä itsestään, koska häntä vastustava oppositio on liian heikko, epäröivä ja horjuvainen uskaltaakseen yrittää toteuttaa poliittisia pyrkimyksiään, joiden luonteesta muuten melkoinen epävarmuus näyttää vallitsevan opposition massakin leirissä. Tämän asiain tilan sisin syy on - kuten monasti olen huomauttanut - Espanjan kansan valtavan enemmistön rajaton passiivisuus. Primo de Rivera on itsekin monta kertaa valittanut sitä, että Espanjan kansalta täydellisesti puuttuu se kansalaishenki, joka muissa maissa

Herra V. Voionmaa,
Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i .

muodostaa valtiovallan luonnollisen pohjan, ja vielä pari viikkoa sitten lausui hallituksen pää-mielenkannattaja La Nacion-niminen lehti seuraavat katkerat sanat: "Kansallinen apatia on niin vaarallinen tauti, että siitä aiheutuisi kansan perikato, jollei välistä sattuisi niin vakavia tapahtumia - kuten vallankumous taikka sota - että ne herättävät nukkuvatkin...."

Toiselta puolen ei liene kiellettävissä, että Primo de Rivera itse on voimiensa mukaan myötävaikuttanut tämän apatian lisäämiseen: syyskuun 13 p:stä 1923 lähtien on eduskunta ollut hajoitettu, ankara sanomalehtisensuuri on vallassa eikä mitään hallituksenvastaisia mielenilmaisuja ole sallittu. Onhan menty niin pitkälle, että hallitus on puuttunut tuomiovallan harjoittamiseen ja yliopistojen sisäiseen hallintoon.

Näihin toimenpiteisiin on epäilemättä ryhdytty mitä parhaassa tarkoituksessa, koska ei voi mitenkään väittää Prime de Riveran koettavan edistää omia, henkilökohtaisia etujaan. Hän on vastaansanomattomasti bona fide idealisti, joka pyrkii toteuttamaan sen käsityksensä valtiovallan muodoista ja Espanjan kansan todellisista eduista, jonka hän kerran on muodostanut. Kenraali on itse asiassa hyväntahtoinen, maanisin diktaattori-tyyppi ja hänen tunnuslauseensa voisi sanoa olevan: "Kaikki kansan puolesta, mutta ei mitään kansan kautta." Vaikka hän on usein osoittautunut käytännöllisen politiikan vaatimuksia hyvin ymmärtäväksi realistiseksi valtiomieheksi, tässä suhteessa juuri ilmenee etupäässä hänen romanttinen, epärealistinen käsityksensä yhteiskunnan elämästä, joka todellisuudentajun puute muuten ei ole ainoastaan hänelle, vaan useimmille muillekin espanjalaisille niin kuvaava. Onhan Primo de Rivera uneksunut yhtä ainoata poliittista puoluetta - niin sanottua "Union Patrioticaa" - johon kaikkien kunnan espanjalaisten olisi liityttävä. Sen ohjelmaan sisältyisi ainoastaan yksi tehtävä, "toiminta isänmaan hyväksi", joka epäilemättä on kaunis ajatus, mutta kuitenkin

liian heikko pohja jotta sille voitaisiin rakentaa yhteiskunnallinen järjestö, varsinkin kun pidetään mielessä, että ainoa pätevä tulkinta siitä mitä isänmaan etu vaatii olisi Primo de Riveran oma käsitys. Union Patriótica on kyllä tällä hetkellä olemassa, mutta sen tähänastinen toiminta on supistunut kauniitten puheitten pitämiseen ja kuulemiseen eikä siinäkään vaatimattomassa ^{muutoksia} se ole saattanut herättää suurempaa innostusta. Niinpä on joku aika sitten Sevillan pormestari eronnut toimestaan - hallituksen kehoituksesta? - koska, kuten virallisessa tätä asiaa koskevassa tiedonannossa huomautetaan, "meidän kansallisjärjestömme (= Union Patriótica) ei ole voinut siinä kaupungissa täydellä menestyksellä vakaantua, seikka joka panee ajattelemaan, että niiltä henkilöiltä, joille tämä tehtävä oli uskottu, puuttu kykyä taikka innostusta,"

Primo de Riveran suurin ominaisuus, taikka joka tapauksessa se ominaisuus, jonka perusteella hän on voinut neljä vuotta peräkkäin hallita Espanjaa, on epäilemättä hänen aktiivisuutensa, jossa suhteessa hän niin korkeassa määrin eroaa maamiehistään. Hän on luonteeltaan optimisti (onhan kenraali syntynyt iloisesta Andaluciasta) ja hän on aina valmis toimimaan - heti ja nopeasti, siinäkin tapauksessa ettei oikein tiedä mihin toimenpiteeseen olisi parasta ryhtyä. Tämä on hänen vahva puolensa ja siinä suhteessa hän on edeltäjiensä paljon etevämpi.

Primo de Riveraa on usein verrattu Mussoliniin, mutta mielestäni sellainen vertaus ontuu sangen pahasti. Kenraalilta puuttuu kokonaan se raju fanaattisuus, joka ainakin sivullisesta näyttää Italian diktaattorille niin kuvaavalta. Toinen vielä huomattavampi eroavaisuus Primo de Riveran ja Mussolinin välillä on kuitenkin se, että ensinmainittu on aivan isoiloitu eikä ole - kuten Mussolini - onnistunut luomaan itseään kannattavaa aktiivista poliittista järjestöä. Arvostelematta liian vähäiseksi hänen henkilökohtaista vaikutustaan saattanee kuitenkin sanoa - kuten Mussolini itse on monasti huomauttanut - että

Italian diktatuuri on fascistipuolueen diktatuuri, mutta jota vastoin Espanjan diktatuuri on Primo de Riveran eikä kenenkään muun.

Näyttää siltä, että tämä yksinäisyys on alkanut tuntua Primo de Riverasta raskaammalta kuin mitä hän itse aikaisemmin oli ajatellut ja hän on käsittänyt, ettei nykyinen poikkeustilanne ajanpitkään voi jatkua. Kenties hänen kaikin katkerin kokemuksensa on se, että hänen ympärilleen on kaikista hänen ponnistuksistaan huolimatta muodostunut vacuum, josta hän kuitenkin melkein millä hinnalla tahansa tahtoisi päästä. Asiain näin ollen on hän taasen palannut lempiajatuksensa: Kansalliskokouksen kokoonkutsumiseen. Viime toukokuun loppupäivinä ilmoitti hän virallisesti hallituksen aikovan ensi syksynä kutsua kokoon Kansalliskokouksen (Asamblea Nacional), joka saisi tehtäväkseen yhteisymmärryksessä hallituksen kanssa laatia uuden eduskunnan ohjesäännön. Aikaisemmissa raporteissani olen monasti tehnyt selkoa kenraalin tätä asiaa koskevista suunnitelmista, mutta myöskin olen huomauttanut hänen eri syistä toistaiseksi luopuneen niiden toteuttamisesta. Vaikkakin Kuningas jatkuvasti vastustanee näitä suunnitelmia, on tilanne kuitenkin nyttemmin huomattavassa määrin muuttunut kenraalin eduksi. Marsalkka Weyleriä, kenraaliluutnantti Aguileraa ja muita osanotostaan viime heinäkuussa paljastettuun vallankaappausyritykseen syytettyjä sotilas- ja siviilihenkilöitä vastaan nostetun oikeusjutun jälkeen (katso raporttiani N:o 142/25/27.) ei Espanjan julkisessa elämässä ole ilmennyt mitään vakavampia oppositioliikkeen ilmaisuja, vaan päinvastoin on äärimmäisen oikeiston siivellä ilmennyt taipumuksia lähentyä hallitusta. Sitä paitsi ei liene kiellettävissä, että Espanjan työväenpuolue - sikäli kun se on organisoitu ja yleensä harrastaa valtiollisia asioita - ei tahdo aineuttaa hallitukselle mitään vaikeuksia, vaan päinvastoin on jatkuvasti valmis sitä tukemaan. Tietoisenä tästä hänelle verrattain edullisesta tilanteesta on Primo de Rivera ryhtynyt valmistaviin töihin Kansalliskokouksen kokoonkutsumiseksi ensi syyskuulla, luultavasti

LEGATION DE FINLANDE

sen 13. p:nä (jona päivänä hän neljä vuotta sitten teki vallankaappauksensa). Hänen tähän astisten ilmoituksiensa mukaan tulisi Kansalliskokoukseen kuulumaan n. 300 hallituksen määräämää jäsentä, jotka saisivat tehtäväkseen lausua mielipiteensä hallituksen kokoukselle jättämistä lakiehdotuksista. Kaikkein tärkein sen tehtävistä olisi uuden hallitusmuodon ja uuden vaalilain laatiminen, mutta sitä paitsi kehoittaisi hallitus kokousta ryhtymään tutkimaan millä tavoin kymmenen viime vuoden kuluessa valtion varoja on käytetty. Primo de Rivera toivoo luultavasti tämän tutkinnon tulevan saattamaan entiset poliitikot esiintymään hyvin huonossa valossa. Kokouksen laatiman uuden hallitusmuodon ja uuden vaalilain perusteella kokoonkutsuttaisiin myöhemmin - "luultavasti kahden taikka kolmen vuoden kuluttua" - uusi eduskunta, jonka jälkeen Primo de Rivera luopuisi hallitusvallan harjoittamisesta.

Ylläesitetystä ilmenee siis, että kenraali aikoo vielä pysyä vallassa ainakin n. kolme vuotta.

Sanomalehdistössä ovat nämä suunnitelmat saaneet yleensä hyvin huonon vastaanoton, vaikkeivät minun tietääkseni vasemmiston lehdet ole niitä arvostelleet yhtä ankarasti kuin esim. keskustan ja maltillisen oikeiston äänenkannattajat. Täydellä syyllä ovat viimeainitut kysyneet miksi Kansalliskokous yleensä on kokoonkutsuttava, sen yleinen luonne ja tehtävä kun lähinnä ovat verrattavissa vain hallituksen asettamaan asiantuntija-komissioonin.

Minun ymmärtääkseni perustuvat kuitenkin Primo de Riveran suunnitelmat hänen näkökannaltaan katsoen aivan oikeaan psykologiseen käsitykseen: sekä Espanjan kansan että kenties ulkomaankin silmissä tulee vallassa oleva suunta ainakin jossain määrin menettämään nykyistä jyrkästi diktatuurimaista leimaansa. Sitä paitsi saattanee Primo de Rivera Kansalliskokouksen kokoonnuttua arvioida niiden yhteiskunnallisten aineksien arvon ja voiman, joihin hän tulevaisuudessa saattaisi

LEGATION DE FINLANDE

luottaa.

Hallituksen julkaistua seikkapermi-
sempiä tietoja Kansalliskokouksen suunnitellusta kokoonpanosta
tulen palaamaan asiaan.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Sipenberg*. -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madiid

18/7 1927.

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIO		
21/364 ae. D. 19 27		
26/7-27	to	Liit.
MYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C9	

Herra Ministeri,

Suomalais-espanjalaisen kauppasopimuksen tarkastaminen.

Ulkoasiainministeriön minulle lähettämistä otsakeasiaa koskevista sähkösanomista olen ymmärtänyt, että

1. Ministeriö on ilmoittanut Espanjan Helsingissä olevalle asianhoitajalle Tasavallan hallituksen periaatteessa suostuvan espanjalais-suomalaisen kauppasopimuksen tarkastamiseen,

2. Ministeriö on hänelle huomauttanut hallituksemme myöhemmin esittävän toivomuksensa A-listan mahdollisen kumoamisen taikka lyhentämisen suhteen

3. Espanjan asianhoitaja on vastannut hallituksensa odottavan Suomen ehdotusta mainitun listan suhteen sekä huomauttanut Espanjan hallituksen todennäköisesti ei tulevan suostumaan suurempien muutoksien tekemiseen tähän listaan.

Sähkösanomassaan n:o 19 on Ministeriö kehoittanut minua sondeeraamaan tšekäläisten viranomais-

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

ten kantaa tässä asiassa sekä ehdottamaan sen menettelytavan, jota minun mielestäni tässä asiassa parhaiten meidän puoleltamme olisi noudatettava.

Tämän johdosta pyydän kunnioittavimmmin saada Teille, Herra Ministeri, huomauttaa seuraavaa.

Mikäli minä ymmärrän on toistaiseksi aivan mahdotonta hankkia mitään varmoja tietoja siitä, kuinka Espanjan hallitus suhtautuisi esim. meidän mahdollisesti tekemäämme ehdotukseen koko A-listan kumoamisesta, koska ei kukaan Madridissa voi siitä lausua mitään lopullista mielipidettä. Minä puolestani - samoinkin muutkin tšekkiläiset diplomaattiset edustajat, joiden kanssa olen asiasta keskustellut - olen vakuutettu siitä, ettei Espanjan valtioministeriö eikä Kansantaloudellinen Neuvosto vielä ole määrännyt kantaansa eri sopimuksien tarkastamisesta aiheutuviin moniin kysymyksiin. Kuten raportissani N:o 220/59/27 t.k. 5 p:ltä kunnioittavimmmin ilmoitin on valtioministeriön kaupallisen osaston päällikkö Sr. Lopez Lago itse minulle huomauttanut, että vasta neuvotteluihin ryhdyttyämme tulee käymään ilmi, josko Espanjan on mahdollista suostua A-listan kumoamiseen tai tuleeko se pitämään edullisempaa sanaa irti koko sopimuksen. Mainitussa raportissani huomautin myöskin, että mitä Sr. Lopez Lago sanoo ei merkinne juuri mitään, koska tulevien neuvottelujen lopputulos tulee kokonaan riippumaan niistä asianhaaroista, jotka vallitsevat sillä hetkellä kun neuvotteluihin ryhdytään. Olen selostanut Sr. Lopez Lagon sanat ainoastaan todisteeksi siitä, ettei valtioministeriöllä ole mitään seikkaperäistä ja lopullista ohjelmaa tässä asiassa. Valtioministeriön korkein virkamies, joka faktillisesti, vaan ei muodollisesti toimii sen päällikkönä, pääsihteeri Sr. Almeida on vielä tietämättömämpi, vaikka otaksun hänenkin kuulleen jotain Espanjan ehdotuksesta sopimuksien tarkastamisen suhteen. Primo de Riveran luokse, joka nyttemmin toimii myös ulkoasiainministerinä, en ole edes pyrkinytkään, koska olen etukäteen varma siitä, ettei hän ole omistanut ajatustakaan Suomen sopimukselle eikä siis voisi antaa minulle mitään tietoja.

Ainoa henkilö, joka mahdollisesti olisi tilaisuudessa antamaan tietoja Espanjan kannasta, on Kansantaloudellisen Neuvoston varapresidentti Don Sebastian Castedo, jonka kanssa jo olenkin asiasta keskustellut. Olen kuitenkin joutunut todella siihen käsitykseen, ettei hänkään ole sen vakavammin asiaan syventynyt. Vaikka tulen näinä päivinä uudestaan ottamaan asian puheeksi hänen kanssaan en tahtoisi kuitenkaan suoraan tiedustella hänen mielipidettään A-listan kumoamisesta taikka lyhentämisestä. Hän tulisi nimittäin luultavasti vastaamaan, ettei Espanja voi siihen suostua - tšekäläiset viranomaiset kun aina jo yksin periaatteellisista syistä asettuvat kieltävälle kannalle. Siten olisi hän niin sanoakseni sitoutunut ja meidän olisi myöhemmin varmasti paljoka vaikeampaa saada hänet luopumaan tästä kannastaan.

Jos ylläesittämäni vastaa nykyistä tilannetta - josta puolestani olen vakuutettu - niin seuraa siitä, että mitä Espanjan Helsingin edustaja asiasta arvelee taikka lausuu, on täysin yhdentekevää. Valtiominiestöltä olen hankkinut jäljennöksen hänelle lähetetyistä tätä asiaa koskevista ohjeista eikä niissä puhuta sanaakaan niistä myönnytyksistä, joihin Espanja mahdollisesti olisi valmis suostumaan tai joita se ei voisi hyväksyä.

Minun vakaumukseni mukaan asia ei ole vielä - eikä pitkään aikaan tule sitä olemaankaan - nykyhetken tärkeä. Sr. Castedo on kyllä - samoin kuin Sr. Lopez Lagokin - huomauttanut Espanjan hallituksen tahtovan saada kaikki sopimukset tarkistetuiksi heinä- ja elokuun kuluessa. Kuten raportissani n:o 218/57/27 t.k. 2 p:ltä olen kunnioittavimmin huomauttanut on tämän ajatuksen toteuttaminen kuitenkin fyysillinen mahdottomuus, jonka tähden pidän tätä ilmoitusta kuuluvana niihin tavamukaisiin Espanjan viranomaisten tekemiin väitteisiin, joihin ei kukaan - eivät edes he itsekään - usko.

Muut tšekäläiset diplomaatit, joiden

LEGATION DE FINLANDE

kanssa olen asiasta keskustellut, yhtyvät mielipiteeseeni. Niinpä ovat Norjan ja Ruotsin lähetystöpäälliköt jo matkustaneet Madridista ja Sveitsin ministeri lähtee näinä päivinä. Mikäli minulle tänään Italian ambassaadissa kerrottiin lienee Italian hallitus pyytänyt, että sopimuksen tarkastamisesta neuvoteltaisiin Roomassa. Espanja lienee suostunut tähän sekä ilmoittanut olevansa valmis lähettämään sinne neuvotteludelegatianin. Italian kauppatashea ei kuitenkaan arvellut, että neuvotteluihin ryhdyttäisiin ennen syyskuuta. Joskin italialais-espanjalainen sopimus tarkastetaan Roomassa, niin on kuitenkin pidettävä aivan varmana, että muista sopimuksista tullaan neuvottelemaan Madridissa, koska voitanee yleisenä huomautuksena sanoa, etteivät Espanjan eri lähetystöt kykenisi sitä tekemään. Kun otetaan huomioon, ettei Ranskan, Tanskan, Hollannin ja Espanjan välisistä neuvotteluista vielä ole tullut mitään, niin lienee selvää, että eri sopimuksien tarkastamista ei voida päättää parin kuukauden kuluessa.

Mielestäni tulisi meidän koettaa mahdollisimman kauan lykätä sopimuksemme tarkastaminen. Tätä tarkoitusta edistetään parhaiten siten että - me emme tee mitään! Hallituksemme vastattua olevamme periaatteessa valmiit ryhtymään sopimuksen tarkastamiseen, lienee irtisanomisen vaara poistettu. Meidän on nyt - niin arvelen - rauhassa odotettava Espanjan hallituksen seuraavaa toimenpidettä ja saanemmekin odottaa kauan, koska meidän sopimuksemme ei suinkaan ole Espanjan tärkeimpiä sopimuksia. Tämän takia rohkenen kunnioittaen kehoittaa Teitä, Herra Ministeri, olemaan vielä keskustelematta asiasta Espanjan Helsingin edustajan kanssa. Jos esim. meidän toivomuksemme A-listan suhteen esitetään hänelle, niin asia ei suinkaan edistyisi, pikemminkin päinvastoin. Meillä ei ole mitään keinoja kontrolloida, missä muodossa hän toimittaa ne edelleen hallitukselleen ja voisi syntyä ikäviä selkkauksia. Kenties saisi Espanjan hallituksen käsityksen, ettemme olekaan valmiita ryhtymään tarkastamaan sopimusta vaan että etsimme ainoastaan tekosyitä ja silloin saat-

LEGATION DE FINLANDE

taisi irtisanominen tulla - kuin salama kirkkaalta taivaalta. Espanjassa on aina valmistauduttava yllätyksiin ja tässä maassa riippuu moni asia sattumasta. Puolestani en käsitä, että "wait and see"-kannanotosta saattaisi koitua mitään vaaraa meille.

Tietojen hankkiminen niistä vastauksista, joita muut vallat ovat Espanjalle antaneet tässä asiassa, on melkein mahdotonta, koska miltei kaikki ambassaadit ja lähetystöt ovat jo kuumuuden takia lähteneet San Sebastianiin - sehän on sinänsä merkkinä siitä, etteivät he pidä neuvotteluja läheltä uhkaavina. Sveitsin ministeri herra de Stoutz huomautti minulle kuitenkin tänään hallituksensa varmasti kumoavan mahdollisimman paljon Espanjalle myöntämiään sidottuja tullimaksuja ja alennuksia Sveitsin minimitariffista. - "Valitettavasti", lisäsi hra de Stoutz, "on Italialle kuitenkin myönnetty useimmat Espanjan sopimuksessa mainitut alennukset, jonka johdosta niitä siis ei voida kumota."

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Gripenberg* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
San Sebastian

13/8 1927

Salainen.

Herra Ministeri,

23/364 Sal. D. 27		
23/8-27	10	Litt.
	GRASO	ABIA
5	Cg.	

Saksalais-espanjalainen kauppasopimus.

Toukokuun 7. päivänä 1926 solmittua saksalais-espanjalaista kauppasopimusta koskevassa kirjelmässäni N° 41/26 kesäkuun 7 p:ltä 1926 ilmoitin kunnioittaen Ministeriölle, että sopimuksen C-liitteessä mainittuihin saksalaisperäisiin tavaroihin sovellutettaisiin samoja tullimaksuja kuin suosituimpaan maahan nähden kuitenkin sillä poikkeuksella, ettei Saksa saisi 20% suurempia alennuksia Espanjan tullitariffin minimimaksuista. Tämä määräys aiheutui n.s. Lex Bergamin'in kumoamisesta, jonka jälkeen Espanja ei missään tapauksessa ole muille valloille myöntänyt suurempia alennuksia tullitariffinsa toisesta sarakkeesta.

Viime kesäkuun 28. p:nä kiinnitti Saksan Madridin ambassadi Espanjan Valtioministeriön huomion siihen, että Espanjan tulliviranomaiset yhtäkkiä eli saman kuun 20. p:stä lähtien olivat Saksasta peräisin oleviin tavaroihin alkaneet sovelluttaa heinäkuun 9.p:nä 1926 annettuun Kuninkaalliseen Asetukseen

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

(josta aikaisemmin olen tehnyt selkoa) sisältäviä määräyksiä tavallia, joka ilmeisesti oli jyrkässä ristiriidassa Saksalle myönnetyn suosituimmuuden kanssa, saksalais-espanjalaisen kauppasopimuksen C-liitteessä mainittuihin tavaroihin kun sovellettiin korkeampia tullimaksuja kuin muista maista peräisin oleviin samanlaisiin tavaroihin. Saksan ambassadei pani jyrkän vastalauseensa tätä uutta saksalais-espanjalaisen kauppasopimuksen (varsinkin sen 4.artiklan) tulkitsemista vastaan.

Mikäli yksityisesti olen kuullut aiheutui mainittu Espanjan tulliviranomaisten toimenpide seuraavasta syystä. Kesäkuun alussa lienee pää- ja valtioministeri kenraali Primo de Rivera markiisi ^{de} Estella yksityisessä keskustelussa tullihallituksen päälikön kanssa huomauttanut tälle Espanjan tullitulojen olevan hänen mielestään liian pienet sekä kehoittanut häntä viipymättä keksimään keinoja tullitulojen lisäämiseksi. Tullihallituksen päälikkö lienee sitten käskenyt Espanjan tullikamareita kantamaan saksalaisista yllämainitussa heinäkuun 9.p:nä 1926 annetussa Kuninkaallisessa Asetuksessa luetelluista tavaroista tullimaksuja, jotka todellakin olivat aikaisemmin kannettuja korkeampia, mutta valittavasti ristiriidassa Espanjan ja Saksan välisen kauppasopimuksen määräyksiä kanssa. Koska kenraali Primo de Riveran ja tullihallituksen päälikön välinen keskustelu oli aivan yksityistä luonetta ei valtioministeriö sinänsä eikä Kansantaloudellinen Neuvosto tiennyt mitään tästä asiasta. Saksan ambassadin käännettyä mainittujen virastojen puoleen lienevät niiden korkeimmat virkamiehet - heidän joukossaan Sr. Gastedokin - myöntäneet sen, ettei tullihallituksen toimenpide ollut missään suhteessa puolustettavissa, sillä seurauksellakin, että saatiin kenraali Primo de Rivera itse siitä vakuutetuksi.

T.k. 3.päivänä on tämän johdosta julkaistu uusi Kuninkaallinen asetus, johon sisältyy uusi espanjalais-saksalaisen kauppasopimuksen 4.artiklan tulkinta, jonka mukaan saksalais-

LEGATION DE FINLANDE

peräisille kyseessäoleville tavaroille myönnetty suosituimmuus ei ainoastaan vahvisteta, vaan sitäpaitsi laajennetaan. 4. artiklaan sisältyvä rajoitus nimittäin kumotaan ja saksalaisiin tavaroihin tullaan siis sovellettamaan 20% suurempiakin alennuksia tullitariffin toisesta sarakkeesta mikäli semmoiset alennukset muiden valtojen kanssa solmittujen vielä voimassa olevien kauppasopimusten perusteella näille muille valloille myönnetään. Se seikka, että tämä määräys on mitä jyrkimmässä ristiriidassa Espanjan monta kertaa juhlallisesti julistaman "uuden" tullipolitiikan kanssa ei näytä huolestuttavan kenraali Primo de Riveraa yhtä vähän kuin Kansantaloudellista Neuvostoaakaan. Yllämainitussa Kuninkaallisessa asetuksessa huomautetaan kyllä Kansantaloudellisen Neuvoston johtokunnan (Dirección general del Consejo de la Economía Nacional) hyväksyneen tämän toimenpiteen, mutta luullakseni olisi oikeastaan tämmöinen toimenpide voimassa olevien asetusten mukaan alistettava koko Neuvoston hyväksyttäväksi, vaikka tietysti kuitenkin on mahdollista, että jostakin syystä koko Neuvoston kokoonkutsuminen - joka itse asiassa nyt kesän aikana olisi mahdotonta - ei tässä tapauksessa ole aivan välttämätöntä.

Olen kunnioittavimmin tiedoittanut Teille, Herra Ministeri, tästä asiasta, koska se on niin suuressa määrin omiaan valaisemaan Espanjassa noudatettuja menettelytapoja. Minun käsitykseni mukaan on se sitäpaitsi opettavainen esimerkki siitä, mitä aikaisemmin olen pari kertaa rohjennut kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle huomauttaa: että maa, jolla on tärkeitä kaupallisia etuja valvottavana Espanjassa, ei saata olla ilman vakinaista diplomaattista edustusta siellä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Asiainhoitaja,
Ministeri *Sipenberg*.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti

San Sebastian

19/8 1927

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERIO		
24/367 Sal. D. 1927		
29/8-27	5	LIL.
A	OSASTO	Asia
5	Cg	

Herra Ministeri,

Suomalais - espanjalaisen kauppasopimuksen tarkastaminen.

T.k. 17.p:nä oli minulla kunnia vastaanottaa Ulkoasiainministeriön näin kuuluva salasanoma N^o M 26:

"Romero ilmoittanut ohjeittensa mukaisesti odottavat vastaustamme x vastattu koetamme kiirehtia syyskuuksi x"

Vastaukseksi tähän sähkösanomaan salasähkötin tähän ministeriölle seuraavasti:

"Mitä vastausta tarkoittaa Romero koska kerran ilmoittaneet suostuvamme tarkastamiseen x Jos vähittä asian kiireelliseksi niin ei totta x Tällä hetkellä kaikki neuvottelut keskeytetty x Castedo lomalla Lago lähtee pian x lokakuussa jatketaan Hollannin Tanskan neuvotteluja x vasta sen jälkeen ryhdytään muiden sopimuksien tarkastamiseen x Castedo luvannut Suomen kanssa neuvotellaan vasta ilmoitettuani olevamme

Herra V. Voionmaa,
Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

LEGATION DE FINLANDE

valmiit x Ehdotan Romerolle suullisesti ilmoitettavaksi kaksoispiste koska neuvotellaan Madridissa tarpeelliset ohjeet käytännöllisyydestä toimitettu minulle joka saatan Espanjan tietoon x Pyydän ettei Romerolle anneta tilaisuutta puuttumaan asiaan"

Ylläesittämieni sähkösanomien johdosta pyydän kunnioittavimmin saada huomauttaa seuraavaa.

Puolestani en oikein ymmärrä mitä vastusta Espanjan sikäläinen edustaja Ulkoasiainministeriön ylläselostamani sähkösanoman mukaan tarkoittaa. Olen nimittäin koko ajan luullut hra Romeronkin tietävän, että neuvotteluja kauppasopimuksemme tarkastamisesta tuliaan käymään Madridissa, josta minun käsitykseni mukaan loogillisesti seuraakin, että hallituksemme toivomukset tässä asiassa saatetaan Espanjan hallituksen tietoon Suomen Madridin edustajan kautta. Sehän olisikin vastaansanomattomasti tarkoituksenmukaisinta, koska olen vakuutettu siitä, että hra Romeron puuttumisesta asiaan ainoastaan voisi syntyä kenties hyvinkin ikäviä selkkauksia. Ymmärrän kyllä hra Romeron halun saada jollakin tavoin ottaa osaa neuvotteluihin, mutta epäilen suuresti, että hän olisi saanut nimenomaisia ohjeita ottaa selkoa Suomen hallituksen suhtautumisesta tästä asiasta aiheutuviin käytännöllisiin detaljikysymyksiin. Hallituksemme ilmoitettua olevamme periaatteessa valmiit tarkastamaan sopimusta ja etenkin keskusteltuani asiasta hra Castedon ja hra Lopez Lagon kanssa on minun käsittäkseni asian jatkuva käsittely epäilemättä siirretty Madridiin eikä hra Romerolla siis enää ole mitään tekemistä sen kanssa, vaikkakin hän tahtois hallitukselleen näyttää, että hänkin osaa tarmokkaasti toimia. Kuten aikaisemmin olen kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, huomauttanut, saattaa olla suoraan sanoen vaarallista antaa hra Romeron puuttua asiaan: eihän meillä ole mitään keinoja kontrolloida, missä muodossa hän toimittaisi hallituk-

LEGATION DE FINLANDE

selleen meidän puoleltamme mahdollisesti esitetyt näkökohdat ja toivomukset. Sitäpaitsi olisi minun käsittääkseni suotavaa, ettemme millään tavoin sitoutuisi tässä asiassa esittämällä Espanjan Helsingin edustajalle ohjelmamme. Meidän vaatimuksemme ja ehdotuksemme pitäisi määritellä niiden asianhaarojen mukaan, jotka vallitsevat sillä hetkellä, jolloin lopullisesti ryhdytään neuvotteluihin. Meidän politiikkamme pitäisi tarkoittaa sopimuksen tarkastamisen viivyttämistä mahdollisimman kauan, mutta jos me aikaisemmin kuin muut valtiot esitämme toivomuksemme, on hyvinkin mahdollista, että Espanjan asianomaiset viranomaiset tahtovat ensin neuvotella meidän kanssamme. Jos me toiselta puolen tässä asiassa ajamme niin sanoakseni "dilatoorista" politiikkaa, on - katsoen siihen, että Suomen sopimus Espanjan kauppapolitiikkaan nähden faktillisesti on toisarvoinen - luultavaa, että ryhdytään neuvottelemaan meidän kanssamme vasta sitten, kun muut sopimukset jo on tarkastettu, mahdollisuus, joka ilmeisesti parhaiten vastaisi meidän etujamme.

Olisi nimittäin suuri erehdys luulla tätä asiaa kiireelliseksi. Olihan tosin välttämätöntä heti ilmoittaa espanjalaisille suostuvamme kauppasopimuksen tarkastamiseen, koska muussa tapauksessa Espanjan hallitus ehkä viipymättä olisi sanonut sopimuksen irti, mutta kun tämä vaara kerran on poistettu ei meillä ole mitään syytä kiirehtiä. Jos Espanjan Helsingin edustaja väittää asian kiireelliseksi, niin on aivan varmaa, että hän erehtyy. Onhan Espanjan hallituksella sekä Kansantaloudellisella Neuvostolla niin paljon muita tärkeempiä tehtäviä ja niin paljon työtä, ettei niille riittäisi aikaa nyt käydä Suomen kauppasopimuksen kimppuun.

Salasanomassani N° 26 ilmoitin kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle Kansantaloudellisen Neuvoston varapresidentin Sr. Castedon minulle luvanneen, ettei Suomen sopimuksesta missään tapauksessa neuvotella ennen lokakuuta. Koska

LEGATION DE FINLANDE

keskustelumme tavallaan oli niin tyypillinen espanjalaisten mentaliteetille ja täällä noudatetuille menettelytavoille se-
lostan sen lyhyesti. Kysyttyni Sr. Castedolta milloin Kansan-
taloudellinen Neuvosto tahtoi ryhtyä neuvotteluihin meidän
kanssamme vastasi hän sanasta sanaan: "Viipymättä ja joka tapa-
uksessa ennen syyskuun 1.päivää (en seguida y en todo caso an-
tes del 1. de Septiembre)." Huomautin kohteliaasti tämän olevan
mahdotonta. - "Miksi?" kysyi Sr. Castedo lakonisesti. - "Siksi
että kesä on tullut ja kaikki lähtevät Madridista." Sr. Caste-
do vakuutti kuitenkin, että hän ja kenraali Primo de Rivera tu-
lisivat viettämään koko elokuun Madridissa, ja sen takia olisi
"heti" neuvoteltava meidän kanssamme. - "Tämähän on Presidentin
(konseljipresidentti Primo de Riveran) tahto ja peruuttamaton
päätös." Huomautin, etten henkilökohtaisista syistä olisi ti-
laisuudessa neuvottelemaan elokuussa. Ulkoasiainministeriömme
oli nimittäin myöntänyt minulle yhden kuukauden loman tärkeiden
henkilökohtaisten asioiden hoitamiseksi ja tulisin luultavas-
ti jo elokuussa lähtemään lomalleni. Tähän vastasi Sr. Castedo
sanasta sanaan seuraavasti: "Sehän on tietysti aivan toinen
asia. Jos henkilökohtaisista syistä Teille ei sovi neuvotella
elo- taikka syyskuun kuluessa, olemme tietenkin valmiit lykkää-
mään neuvottelut. Tulen tästä ilmoittamaan Presidentille, joka
varmasti suostuu siihen. Lähtekää siis lomallenne, hankkikaa
hallitukseltanne tarpeelliset ohjeet, ja sitten - joskus loka-
kuussa - Teidän palattuanne Madridiin puhumme uudestaan tästä
asiasta." Heinäkuun loppupäivinä lähti kenraali Primo de Ri-
vera viikoksi Escorialiin ja elokuun 7.p:nä pitkälle kierto-
matkalle Espanjassa. Sr. Castedo lähti itse Madridista t.k. 7.
päivänä . . .

Kaikki ne ulkomaalaiset diplomaatit, joi-
den kanssa olen tästä asiasta keskustellut, ovatkin minulle
lausuneet käsityksensä, ettei se vielä pitkään aikaan tule

LEGATION DE FINLANDE

vireille. Ja kaikki koettavat voimiensa mukaan viivyttää neuvotteluihin ryhtymistä.

Viitaten siihen, mitä yllä olen kunnioittavimmin esittänyt, roukenen siis ehdottaa, että hra Romero tässä asiassa kerta kaikkiaan syrjäytettäisiin. Tämä tapahtuisi ehkä parhaiten ilmoittamalla hänelle Espanjan asianomaisten viranomaisten huomauttaneen minulle voivansa vasta lokakuussa minun kanssani keskustella sopimuksemme tarkastamisesta, jonka jondosta lienee kätymännöllisintä, että minä - eikä Espanjan Helsingin edustaja - saatan meidän toivomuksemme ja muutosehdotuksemme Valtioministeriön tietoon. Onhan Kansantaloudellisen Neuvoston varapresidentti itse pyytänyt minua hankkimaan tietoja hallitukseni suhtautumisesta asiaan. (Kuitenkaan ei liene syytä liian jyrkästi painostaa sitä, että olen keskustellut suoraan Sr. Castedo kanssa, Valtioministeriö ja varsinkin Kaupallisen Osaston päällikkö Sr. Lopez^{Raao} kun eivät liene erikoisen ystävällisissä väleissä Kansantaloudellisen Neuvoston varapresidentin kanssa).

Onhan sanomattakin selvää, etten toistaiseksi tule tekemään mitään, vaan ainoastaan odottamaan kunnes Valtioministeriö taikka Sr. Castedo ilmoittaa minulle olevansa valmiit ryhtymään sopimukseen tarkastamiseen. Ja minun vakaumukseni mukaan saamme vielä kauan odottaa sitä hetkeä.

Lopuksi vielä sananen. Helmikuun alussa saapui Tanskan Parisin ministeri kamariherra Bernhoft Madridiin, koska espanjalaiset olivat ilmoittaneet Tanskan lähetystölle tahtovansa "heti" ryhtyä neuvottelemaan uuden tanskalais-espanjalaisen sopimuksen solmimisesta. Tähän mennessä on tanskalais-espanjalainen neuvottelukunta - ^{tanskalaisten/}kaikista/ponnistuksista huolimatta - kokoontunut kaksi kertaa, ja t.k.6.p:nä keskeytettiin neuvottelut toistaiseksi. Tanskalaisilla on nyt heikko toive, että neuvotteluihin ryhdytään uudelleen lokakuussa. Hollanti-

LEGATION DE FINLANDE

laiset kauppasopimusneuvottelut, joita on käyty n. kuusi kuukautta, ovat nekin toistaiseksi keskeytetyt. Eivät tanskalaiset eivätkä hollantilaisetkaan liene vielä saavuttaneet pienintäkään tulosta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Knipenberg*. -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid

12/10 1927

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 26 / 365 Sal D. 10 27		
20/10-27	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C9	

Herra Ministeri,

Espanjan sisäpoliittinen tilanne.

T.k. 10.p:nä tapahtuivat Madridissa Primo de Riveran hallituksen kokoonkutsuman Kansalliskokouksen (Asamblea Nacional) juhlalliset avajaiset. Siten on - kuten hallituksen päämies on itse huomauttanut - uusi vaihe Espanjan uusimassa, ja ennen kaikkea nykyisen diktatuurin, historiassa alkanut - vaihe, jonka tunnusmerkkinä tulee olemaan positiivinen, rakentava yhteiskunnallinen työ. Nykyisen hallituksen tähänastinen toiminta on nimittäin - taas käyttäkseni kenraalin omia sanoja - pikemminkin tarkoittanut "vanhan suunnan" lopullista kukistamista ja Marokon kysymyksen ratkaisemista.

Primo de Rivera ei hyväksy sitä diktaattori-nimitystä, joka hänelle annetaan sekä Espanjassa että ulkomailla, ja on monta kertaa julkisuudessaan teroittanut sitä, että Espanjan kansan suuri enemmistö epäilemättä kannattaa hänen esitustamaansa uutta valtiollista suuntaa, ja että hän sitä paitsi

Herra Professori V.Voionmaa,
Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i .

LEGATION DE FINLANDE

aina on pyrkinyt ylläpitämään läheistä kosketusta suuren yleisön kanssa. Onhan hän siinä suhteessa tavallaan oikeassa. Joskaan ei tietenkään voida matemaattisella varmuudella väittää Espanjan kansan suuren enemmistön kannattavan häntä ja hänen sisäpoliittista toimintaansa, niin on kuitenkin aivan varmaa, ettei se häntä vastusta. Bismarck lienee kerran puhuessaan saksalais-ranskalaisesta sodasta 1870 huomauttanut, että "l'Europe dans cette lutte fut introuvable". Aivan samalla tavoin voitane väittää, että Espanjan kansa, sanan varsinaisessa merkityksessä, Primo de Riveran ja entisen poliittisen suunnan edustajien välisessä taistelussa on ollut "introuvable". Huomauttaessaan aina pyrki-neensä toimimaan läheisessä yhteisymmärryksessä Espanjan suuren yleisön kanssa onkin Primo de Rivera tavallaan ollut oikeassa, hän kun useissa kysymyksissä on koettanut, ennenkuin hallituksensa on lopullisesti määrännyt kantansa niihin nähdessä, tiedustella kansan mielipidettä. Toinen asia on sitten se, että hän usein ei ole saanut mitään vastausta "tiedusteluihinsa" eikä aina ole koettanutkaan seurata niitä neuvoja, jotka mahdollisesti on hänelle annettu. Toiselta puolen en tietenkään halua väittää, ettei Primo de Rivera vallassa ollessaan olisi saanut kokea mitä suurimpia vaikeuksia ja mitä kiivainta vastustusta. Mutta hänen varsinaiset ja tarmokkaimmat vastustajansa eivät ole olleet löydettävissä Espanjan suuren yleisön keskuudesta, vaan entisten poliitikkojen ja politikoitsevien upseerien leiristä, joiden suoraan sanoen hämmästyttävän ahtaihin ja itsekkäihin pyrkimyksiin tämä yleisö aina on suhtautunut hyvin kylmäkiskoisesti. Ja siten on kenraali aina kaikista vaikeuksista suoriutunut voittajana. (Myönnän tietysti, että Primo de Riveraan kohdistunut vastustus myöskin on perustunut puhtaasti idealistiseen pohjaan: ei ole kiellettävissä, että tällä hetkellä Espanjassa löytyy hyvin vähän todellista vapautta, ja että yksityinen kansalainen huomattavassa määrin on riippuvainen viranomaisten mielivallasta. Tämän Primo

LEGATION DE FINLANDE

de Riverakin myöntää, mutta hän kysyy: Onko espanjalainen koskaan ennen nauttinut todellista vapautta? Ja hän lisää: Eikö ole myönnettävä, että Espanjaa nyttemmin on paremmin hallittu? Mieli-
piteensä tueksi hän viittaa seuraaviin seikkoihin: valtion raha-
asiain nykyinen tila, pesetan nousu, Marokon rauhoittaminen j.n.e)

Jo muutamia kuukausia syyskuun 13.p:nä 1923 tekemänsä vallankaappauksen jälkeen ilmoitti Primo de Rivera aikovansa kutsua kokoon edustajakokouksen, joka saisi tehtäväkseen neuvoa-antavana elimenä avustaa direktoriota. Sen vastustuksen edessä, joka kohdistui näihin suunnitelmiin ei ainoastaan entisten poliitikkojen, vaan myöskin hänen omien työkuopaniensa keskuudesta, mutta etupäässä Kuninkaan taholta, päätti kenraali kuitenkin toistaiseksi luopua aikomuksensa toteuttamisesta. Se, että vanhan suunnan johtajat koettivat kaikin keinoin tehdä nämä suunnitelmat tyhjiksi, on aivan luonnollista; Kuninkaan vastustus taas lienee - kuten jo aikaisemmin olen kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, huomauttanut - johtunut perustuslakien aiheuttamasta epäroinnistä. Viime vuosien kuluessa on Primo de Rivera monasti ennustanut Kansalliskokouksen pikaista kokoonkutsumista - onhan kokouksen kokoontumispäiväkin jo pari kertaa ollut määrätty - mutta se on aina syystä, jota ei ole saatettu julkisuuteen, lykkäytynyt. Viime toukokuussa ilmoitti Primo de Rivera kuitenkin, että Kansalliskokous varmasti kokoonkutsuttaisiin syksyllä, ja samalla annettiin virallisia tietoja käynnissä olevista valmistavista töistä. Tämä ilmoitus otettiin kuitenkin vastaan suurella epäilevällisyydellä vieläpä Primo de Riveran ilmoitettua tulewansa elokuun keskivaiheilla esittämään Kuninkaan hyväksyttäväksi Kansalliskokouksen kokoonpanoa ja toimintamuotoja koskevan asetusehdotuksen. Elokuun 15.p:nä piti hallitus istunnon Santanderissa Kuninkaan puheenjohtolla, ja Primo de Rivera oli etukäteen sanomalehdistölle huomauttanut hallituksen tulevan sinä päivänä Kuninkaan edessä keskustelemaan tästä ehdotuksesta. Istunnon

jälkeen julkaistussa tavanmukaisessa tiedonannossa ei kuitenkaan mainittu sanaakaan kansalliskokouksesta, jonka takia monet arvelivatkin asian uudestaan lykkäytyneen. Samana päivänä kreivi de la Mortera (vanhoillisten entisen johtajan Gabriel Mauran verraten mitätön poika, jonka Kuningas kaikesta päättäen oli ajatellut hetken tullessa määrätä uuden hallituksen päämieheksi ja jota Primo de Rivera juuri tästä syystä oli koettanut lähennellä; mentyään naimisiin kreivitär de la Morteran kanssa käyttää hän espanjalaisen tapaan vaimonsa arvonimeä) huomautti Santanderiin kokoontuneille sanomalehtimiehille asiasta keskustelleensa Kuninkaan kanssa ja voivansa vakuuttaa, että koko Kansalliskokous ei ollut muuta kuin tyhjä sana, että hallituksen vaihto oli välttämätön sekä että hän ja muutamat hänen ystävänsä olivat valmiit uhrautumaan isänmaan ja monarkian puolustamisen puolesta. Elokuun 19.pnä lähti kenraali Primo de Rivera Santanderista, ja pari päivää myöhemmin kreivi de la Mortera. Kerrotaan, ettei kreivi enää lähtiessään takaisin Madridiin ollut niin varma tulevaisuudestaan kuin pari päivää aikaisemmin. Mitä oli siis tapahtunut? Viittailun siihen saamme ehkä - mitä varovaisimmassa muodossa kyllä - siitä puheesta, jonka Primo de Rivera piti syyskuun 4.pnä San Sebastianissa "Union Patriotican" jäsenille. "Tämän maakunnan," suunnilleen noin lausui kenraali, "tämän maakunnan mielilause oli aikaisemmin "Jumala, Isänmaa, Kuningas"; minun mielilauseeni taas on "Isänmaa, Uskonto, Monarkia (siis ei "Kuningas"). - Onhan Madridissa kuiskattu Primo de Riveran sanoneen olevansa valmiin julistamaan Asturian prinssin kuninkaaksi. Olkoon tässä suhteessa kuinka tahansa: Kuningas päätti siis vihdoin (taktillisista syistäkö?) antaa perään. On huomautettu, että hänen päätöksensä kenties olisi ollut päinvastainen, jos kreivi de la Mortera olisi ollut kenraali Nyt ovat kuitenkin kaikki kenraalit Primo de Riveran puolella. Olen maininnut nämä päivämäärät osoittaakseni kuinka epävarma tilanne oli viimeiseen asti.

Kuitenkin kaikitenkin Kuningas allekirjoitti syyskuun 13.pnä "asetus-lain" (decreto ley) Kansalliskokouksen kokoonkutsumisesta, joka määrättiin tapahtuvaksi t.k.10.pnä. Asetuslain perustelussa huomautetaan nimenomaan, ettei kokous missään suhteessa tule toimimaan eduskuntana, jonka tähden siis ei voitane väittää valtiomuotoa kumotuksi, vaan se on toistaiseksi ainoastaan tehty tehottomaksi. Vaikkei Primo de Rivera koskaan liene tarkoittanut sitä, että kansalliskokous olisi tullut varsinaisen parlamentin sijaan, on kuitenkin otaksuttavissa Kuninkaan itse vaatineen, että kansalliskokouksen tilapäistä poikkeusluonetta tällä tavoin jyrkässä muodossa alleviivattaisiin. Kenraali on monasti, vieläpä asetuslain perustelussa, huomauttanut, että hän seuraamalla aikaisempien hallitusten asettamia esimerkkejä olisi voinut kutsuttaa kokoon eduskunnan, jossa nykyisellä hallituksella olisi ollut ehdoton enemmistö ja jonka hän olisi voinut käskää antamaan hänelle ja työkumppaneilleen ylistävän luottamuseuseen. Puolestani en epäile, etteikö hän olisi voinut onnistua tässä, jos hän niin olisi tahtonut. Mutta - on kenraali huomauttanut - semmoinen toimenpide olisi ollut ristiriidassa sen kanssa mitä hänen omatuntonsa käskää häntä tekemään, ja sen takia on hän pitänyt rehellisempänä ja Espanjan todellisia etuja vastaavana luoda kansalliskokous, jossa maan "elävät voimat" (fuerzas vivas) ovat mitä laajimmassa määrin edustettuina. Kenraali on aina myöntänyt nykyisen tilanteen olevan ainoastaan väliasteen, mutta voidakseen luoda uuden ja paremman Espanjan tarvitsee hän kansan parhaimmiston apua ja neuvoa. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että hän olisi valmis luopumaan niistä yleisistä aatteista, joita hän rakentaessaan tätä uutta Espanjaa aikoo toteuttaa, eikä hän siis salli muiden lopullisesti määrätä mihin uusiin muotoihin yhteiskunnallisen elämän on pukeuduttava. Kansalliskokouksen tehtävän tulee siis olla ainoastaan neuvoa-antavaa laatua. Aina vallankaappauksestaan saakka on Primo de Rivera toistamiseen toistanut

LEGATION DE FINLANDE

hänen kaikkein tärkeimmän tehtävänsä olevan n.s. vanhojen poliitikkojen täydellisen tukahduttamisen. Selvää on, että mitä parhain keino siihen on uuden Kansalliskokouksen kokoonkutsuminen. Vanha parlamentti, joka neljään vuoteen ei ole kokoontunut, on tällä hetkellä faktillisesti kuollut, ja koko Espanjan yleinen, yhteiskunnallinen elämä tulee siis keskittymään Kansalliskokouseen. Siten tulee Primo de Rivera ajamaan kiilan kansan ja sen aikaisempien edustajien (= entisten poliitikkojen) välille. Viimemainitut ovatkin ymmärtäneet tämän vaaran, mutta tähän asti lienee ainoastaan yksi, n.s. vapaamielis-vanhoillisten johtaja Sanchez-Guerra, julkisesti reagoinut. Samana päivänä kuin Kansalliskokousta koskeva asetus-laki julkaistiin lähti hän aikaisemmin antamansa lupauksen mukaan vapaaehtoiseen maanpakoon Ranskaan osoitettuaan kaksi manifestia, toisen Kuninkaalle ja toisen Espanjan kansalle, joita hallitus kuitenkin on kieltänyt julkaisemasta sanomalehdistössä... Muut Espanjan poliittisen elämän johtohenkilöt eivät kuitenkaan ainakaan tähän mennessä liene seuranneet hänen esimerkkiään. (H.S:n t.k.6.pnä julkaisema tieto, jonka mukaan kreivi Romanoneskin olisi lähtenyt Espanjasta, ei siis pidä paikkaansa). Yleisenä huomautuksena voitane sanoa, että Espanjan suuri yleisö on suhtautunut hyvin passiivisesti Kansalliskokouksen kokoonkutsumiseen, jonka johdosta m.m. El Debate, joka on hallitukselle uskollisimpia lehtiä, onkin valittanut (12/10) ulkomaan sanomalehdistön yleensä kiinnittävän kokoukseen paljon suurempaa huomiota kuin useitten madridilaisten lehtien. Toiselta puolen ei ole havaittavissa mitään vilkkaampaa oppositiota. Totta on, että Espanjan tärkein työväenpuolue "Union General de los Trabajadores", joka aikaisemmin (katso raporttiani No 245/67/27) oli ilmoittanut kannattavansa Primo de Riveran pyrkimyksiä tässä suhteessa, nyttemmin on kieltäytynyt ottamasta osaa kokouksen töihin, koska se ei saisi itse määrätä edustajiaan. Espanjan työväestöä on kuitenkin jossain määrin edustettu kokouksessa n.s.

vapaan työväenliiton (Union libre de los Trabajadores) sekä katolisten työväenliittojen kautta. Espanjan sanomalehtiliitto on niinkään kieltäytynyt lähettämästä edustajiaan kokoukseen. Sitä salaaliittoa, jonka hallitus tämän kuun alkupäivinä ilmoitti paljastaneensa, lienee myöskin pidettävä tähdättynä kansalliskokousta vastaan, vaikkei tämä oppositioliike liene vakavampaa laatua. Asian nykyisellä vaiheella on kuitenkin mahdotonta muodostaa siitä mitään seikkaperäisempää käsitystä, koska hallitus on tähän mennessä antanut siitä hyvin niukkoja tietoja. En erehtyne jos sanon, että suuri yleisö on asettunut "wait and see"-kannalle, joka muuten parhaiten vastannee espanjalaisten mentaliteettia.

Kansalliskokoukseen, jonka lasketaan olevan koolla korkeintaan kolme vuotta (Kuningas voi kuitenkin hallituksen ehdotuksesta pidentää sen toiminta-ajan), kuuluu 400 jäsentä, joista 14 naista (Espanjan vanhassa parlamentissa ei ollut yhtäkään naisedustajaa). Nämä jäsenet jakautuvat 5. suureen ryhmään:

1. Itseoikeutetut jäsenet (arkkipiispat ja piispat, armeijan kenraalikapteenit, laivaston amiraalit, Valtioneuvoston ja Korkeimpien oikeuksien presidentit, suurpankkien johtajat j.n.e.)

2. Lääninkäräjien ja kaupunkien valtuustojen valitsemat edustajat;

3. "Union Patriotican" eri haaraosastojen määräämät edustajat;

4. Hallituksen määräämät korkeat virkamiehet (eri virastojen pääjohtajat, pääsihteerit j.n.e.);

5. Hallituksen määräämät eri tieteellisten seurojen, koululaitoksen, yksityisten hyväntekeväisyysseurojen, maanviljelijöiden, kauppa- ja teollisuusmaailman (sekä työnantajien että työtätekevien) edustajat.

Koska hallitus on määrännyt lääninkäräjien ja kaupunkien valtuustojen jäsenet, seuraa, että ainoastaan

LEGATION DE FINLANDE

viimemainitussa ryhmässä voi löytyä edustajia, jotka mahdollisesti voisivat asettua hallitusta vastustavalle kannalle. Vaara lie-nee kuitenkin mitätön katsoen siihen, että hallitus on määrännyt tähänkin ryhmään kuuluvat. Primo de Rivera on kuitenkin ainakin teoreettisesti pitänyt huolta siitä, että hallituksen vastustajia-kin edustetaan kansalliskokouksessa. Niinpä kuuluu siihen 65 jä-sentä, jotka "vanhan suunnan" aikana toimivat ministereinä taikka kansanedustajina.

Kokous kokoontuu kokonaisuudessaan aino-astaan neljä kertaa kuukauden viimeisen viikon kuluessa, ja on sen ohjesäännössä määrätty, että joka istunto saa kestää korkein-taan kuusi tuntia. Varsinaista työtä tehdään kokouksen 18. jaoston-sa, jotka käsittelevät seuraavia asioita:

1. uusia perustuslakeja;
2. kansainvälisiä sopimuksia;
3. isänmaan puolustusta;
4. tullitariffia;
5. siviili-, rikos- ja kauppalainsäädäntöä;
6. poliittisia lakeja;
7. omaisuutta;
8. verokysymyksiä;
9. tuotantoa ja kauppaa;
10. kasvatusta;
11. ennen syyskuun 13.päivää 1923(jolloin Primo de Riveran vallankaappaus tapahtui) tehtyä valtiovelkaa;
12. vakinaista ja ylimääräistä tulo- ja menoarviota;
13. yleisiä töitä;
14. yleistä terveydenhoitoa;
15. valtion kirjanpitoon tehtäviä uudistuksia ja sitä koskevaa lainsäädäntöä;
16. kulkulaitosta;
17. ylimääräisiä palkintoja;
18. kysymyksiä "poliittisesta vastuunalaisuudesta".

Joka jaosto jakautuu kolmeen komiteaan, jotka valmistavasti käsittelevät niiden käsiteltäviksi alistettuja kysymyksiä, jonka jälkeen koko jaosto määrää kantansa. Jaostosta asia tulee kokoukselle, jossa keskustelu ei saa kestää enempää kuin kolme tuntia. Kokouksen jäsenet saavat samasta kysymyksestä puhua korkeintaan 20 minuuttia, mutta ministerit ovat oikeutetut puhumaan 35 minuuttia. Kokous lähettää päätöksensä hallitukselle, joka noudattaa sitä tai ei "comme bon lui semble".

Kokouksen jäsenille on taattu sananvapaus, mutta he eivät nauti mitään erikoisoikeuksia taikka minikäänlaista koskemattomuutta. Jos joku kokouksen jäsen pidätetään on siitä kuitenkin heti tehtävä ilmoitus kokouksen presidentille, joka toimii mielensä mukaan.

Ylläesitetty antanee kuvan kansalliskokouksen luonteesta ja toimintamuodoista pääpiirteissään.

Presidentin tehtävä on erinomaisen tärkeä m.m. sen takia, että hän yhdessä neuvoin hallituksen kanssa määrää kokouksen työohjelman. Presidentiksi on nimitetty entinen valtio(= ulkoasiain)ministeri Sr. de Yanguas Messia.

Kokous voi kahdella eri tavalla jossain määrin tarkastaa nykyisen ja entisten hallitusten toimintaa. Ensiksi voi kokous saattaa heinäkuun 1.pn. 1909 jälkeen toimineet hallitukset syytteenalaisiksi (enjuiciar). Täten on Primo de Rivera taannut itselleen mahdollisuuden tähdätä surmaniskun pahimpiin vastustajiinsa - entisiin poliitikkoihin -, koska ei liene epäiltävissä, etteikö kokous, saatettuaan syytteenalaiseksi jonkun edellisen hallituksen jäsenen, tulisi häntä tuomitsemaan. Toiseksi voi kokous ehdottaa säästävyysoimenpiteitä hallinnossa ja seuraavassa määrin kontrolloida hallituksen toimintaa: jokainen kokouksen jäsen on oikeutettu kehoittamaan hallituksen jäseniä kokouksessa taikka jaostossa antamaan selityksiä hallituksen valtiovarain hoidosta. Hallituksen täytyy kahdeksan päivän kulu-

LEGATION DE FINLANDE

essa vastata, mutta ministerit ovat oikeutetut kieltäytymään esiintymästä kokouksen taikka jaoston istunnossa.

Entinen "maurilainen" ministeri

Goicoechea on kokouksesta sanonut, että se tulee olemaan joko suuri menestys tai suuri pettymys, ja siten on hän epäilemättä lausunut useimpien espanjalaisten käsityksen. Sen toiminnan tulos ja faktillinen merkitys tulevat riippumaan etupäässä siitä hengestä, joka vallitsee jäsenten keskuudessa. Olisi liian optimistista väittää tätä henkeä erikoisen lupaavaksi, mutta toiselta puolen onkin liian aikaista vielä ennustaa mitään. Sitä paitsi on aina muistettava, että espanjalaisen suhtautuminen valtion asioihin on ollut jo pitkän aikaa passiivista laatua, ja että Espanjassa kärsivällisyys on suurempi hyve kuin missään muussa maassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Sipenberg* -

LEGATION DE FINLANDE

essa vastata, mutta ministerit ovat oikeutetut kieltäytymään esiintymästä kokouksen taikka jaoston istunnossa.

Entinen "maurilainen" ministeri

Goicoechea on kokouksesta sanonut, että se tulee olemaan joko suuri menestys tai suuri pettymys, ja siten on hän epäilemättä lausunut useimpien espanjalaisten käsityksen. Sen toiminnan tulos ja faktillinen merkitys tulevat riippumaan etupäässä siitä hengestä, joka vallitsee jäsenten keskuudessa. Olisi liian optimistista väittää tätä henkeä erikoisen lupaavaksi, mutta toiselta puolen onkin liian aikaista vielä ennustaa mitään. Sitä paitsi on aina muistettava, että espanjalaisen suhtautuminen valtion asioihin on ollut jo pitkän aikaa passiivista laatua, ja että Espanjassa kärsivällisyys on suurempi hyve kuin missään muussa maassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Knippenberg* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cg.

ASIA:

Ministeri Grippenbergin raportti.
Madrid

14/10 1927

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 27/365 h.v. D. 10/27		
21/10-27	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
58 5	29	27

Herra Ministeri,

Suomalais-espanjalaisen kauppasopimuksen tarkastaminen.

T.k.7.päivänä oli minulla kunnia vastaanottaa Ulkoasiainministeriön näin kuuluva sähkösanoma:

"M 27 Romero pyytänyt tietoja sopimuksesta Huomautimme tulette siellä keskustelemaan olevanne siihen valmis"

Vastaukseksi tähän sähkösanomaan sähköstin t.k.11.päivänä seuraavasti:

"34 Taas tiedustellut Asia ei luultavasti pitkään aikaan vireille M 27"

Kuten minulla je pari kertaa on ollut tilaisuus kunnioittavimmin huomauttaa Teille, Herra Ministeri, eivät lähetystösihteeri Romeron väitteet siitä, että sopimuksemme tarkastaminen olisi kiireellinen asia, pidä paikkaansa. Päinvastoin on otaksuttavissa, ettei tämä asia vielä pitkään aikaan tule vireille.

Herra Professori V.Voionmaa,

Suomen Tasavallian Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Kuten lienee Teille, Herra Ministeri, tunnettua neuvottelee Espanja tämän vuoden alusta saakka uusien kauppasopimuksien solmimisesta Hollannin, Ranskan ja Tanskan kanssa. Nämä neuvottelut keskeytettiin kuitenkin viime elokuussa eikä vielä ole ryhdytty uusiin neuvotteluihin. Milloinkaan neuvottelut Hollannin ja Ranskan kanssa uudestaan alkavat, ei ole tunnettua, mutta neuvotteluihin Tanskan kanssa ryhdytään Valtiomministeriön t.k.12.pnä julkaiseman virallisen tiedonannon mukaan "piakkoin". Koska tämä ilmoitus oli Tanskan tšekkiläiselle Lähetystölle täydellinen yllätys kävi Tanskan asiainhoitaja t.k.13.pnä Valtiomministeriössä asiaa tiedustelemassa, jolloin hänelle ilmoitettiin neuvottelujen voivan alkaa aikaisintaan t.k.24.pnä. Tanskan toinen neuvottelija ministeri Bernhoft Pariisista ei vielä olekaan saapunut Madridiin. Tanskan neuvottelujen mahdollisesti johdettua tulokseen ryhdyttäne neuvottelemaan Hollannin kanssa. Lienee nimittäin otaksuttavissa, että Ranskan neuvottelut toistaiseksi jäävät entiselleen. Vasta uuden espanjalais-hollantilaisen kauppasopimuksen solmimisen jälkeen alkavat neuvottelut muiden sopimusten tarkastamisesta. Milloinkaan ryhdytään neuvottelemaan Hollannin kanssa lienee kuitenkin vielä aivan mahdotonta ennustaa. Sekä Kansantaloudellisen Neuvoston varapresidentti Don Sebastian Castedo että Valtiomministeriön Kaupallisen Osaston päällikkö Sr.Lopez Lago kuuluvat nimittäin uuteen Kansalliskokoukseen, ja kuten viimemainittu on itse huomauttanut saanevat nämä herrat myöhemmin syksyllä niin paljon työtä Kansalliskokouksessa ettei heille riittäne aikaa kauppasopimusneuvotteluihin. Joskaan ei meidän kauppasopimuksemme tarkastamista voitane sanoa lykätynksi ad calendas grecas, niin lienee siis kuitenkin varmaa, ettei se vielä pitkään aikaan tule viereille.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Asiainhoitaja,
Ministeri *Knippenberg*.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Ministeri Gipsenbergin raportti.
Madiid

20/10 1927.

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 28 / 365 h. D. 10 27		
28/10-27	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Tangerin kysymys.

Espanjan politiikkaa seurannut ja sen oloihin jonkun verran perehtynyt ei voi olla hämmästyttä ulkomaan (ja siis Suomenkin) sanomalehdistöön leviämistä. Espanjan tapahtumia koskevista tiedoista. Vaikka Espanjakin tavallaan on ^{vallio} sui generis, jonka probleemit vain vähissä määrin muistuttavat niitä kysymyksiä, jotka muissa maissa kiinnittävät yleisön huomiota, on kuitenkin ihmeteltävää, että Euroopan ja Pohjois-Amerikankin sanomalehdet suhtautuvat niin arvostelukyvyyttömästi kaikenlaisten tietotoimistojen ja mielikuvituksellisten kirjeenvaihtajien Madridista (taikka - Berliinistä!) lähettämiin "tietoihin". Ainoastaan harvoin olen ulkomaan lehdistä lukenut Espanjan sisä- taikka ulkopoliittikkaa koskevia täydellisen puolueettomia ja kaikenpuolisia kirjoituksia. Että ulkomaan sanomalehdistö Espanjan poliittisia ilmiöitä käsitellessään yleensä antaa niistä niin harhaanjohtavia käsityksiä johtune ei ainoastaan tietämättömyydestä, vaan myöskin siitä, että ulkomailla oleskelevien espanjalaisten poliittisten pakolaisten levittämät tiedot isänmaansa oloista ovat luonnollisista syistä sangen väritellyt

Herra Professori V.Voionmaa,

Suomen Tasavallian Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

ja totuudesta poikkeavat. Ulkomaan tietämättömyyteen Espanjan tapahtumista on kuitenkin Primo de Rivera epäilemättä itse syyppä, hän kun Espanjassa vielä yliäpitää mitä ankarinta sensuuria, josta seuraakin, että Espanjan sanomalehdistön merkitys uutisvälittäjänä on plus minus nolla ja että Madridissa sekä Espanjan muissa suurkaupungeissa liikkuu mitä eriskummallisimpia huhuja. Onhan asiain näin ollen luonnollista, että ulkomaan sanomalehdistön on niin vaikeata muodostaa mitään oikeata mielipidettä Espanjan oloista. Toiselta puolen lienee myönnettävä, että ulkomaalaisiin tähystelijöihin on a priori juurtunut ennakkoluulo Primo de Riveraan nähden, hän kun on tukahduttanut parlamentaarisen elämän ja vastaansanomatta huomattavassa määrin rajoittanut yksityisen espanjalaisen vapauden. Toinen kysymys on sitten, onko Espanjan kansa kokonaisuudessaan onnellisempi taikka onnettomampi nykyisen suunnan vallitessa. Puolestani olisin pikemmin taipuvainen vastaamaan sen olevan onnellisemman: Espanjan taloudellinen asema on parempi, hallinto rehellisempi, yleinen järjestys parempi kuin aikaisemmin ja - mikä tässä suhteessa on kaikkein tärkeintä - Marokon sota on päättynyt. Ei liene kiellettävissä, että Espanjan yleinen ilmapiiri on kirkkaampi kuin ennen Primo de Riveran vallankaappausta, että yritteliäisyys on suurempi, että kansan fyysillinen ja henkinen hyvinvointi on ainakin jossain määrin parempi. Ennakkoluuloton tähystelijä ei voi olla hymyilemättä lukiessaan virallisten julhapuheiden ylistysvirsiä Primo de Riveran kunniaksi, joissa häntä kuvataan Espanjan suurimmaksi valtiomieheksi, mutta toiselta puolen hän ei voi suinkaan yhtyä niihin kenraalille vihamielisiin väitteisiin, joiden mukaan kenraali olisi ainoastaan kansansa vapauden sortaja eikä mitään muuta. Että esim. kreivi de Romanones, joka muka on "vapaamielinen" ja käyttää edistysmielistä etikettiä, olisi siveellisessä suhteessa Primo de Riveraa etevämpi, on käsitys, jota Espanjan uusimpaan historiaan perehtynyt ei voi hyväksyä.

Näinä päivinä olemme ulkomaan sanomalehdistä taas nähneet ylläkosketellun tietämättömyyden ilmaisuja. Tarkoitetaan sitä kannunvalamista, jonka Primo de Riveran ja Sir Austen Chamberlainin viime syyskuun 30.p:nä tapahtunut kohtaaminen Palma de Mallorca-nimisessä kaupungissa on aiheuttanut. Ulkomaan sanomalehdistössä on nimittäin väitetty, että molemmat valtiomiehet olisivat 1. suunnitelleet mahdollista Suur-Britannian ja Espanjan välistä liittoa, 2. päässeet yhteisymmärrykseen Tangerin kysymyksessä, 3. keskustelleet Espanjan uudesta liittymisestä Kansainliittoon. Vossische Zeitung onkin kuullut eri Lontoon poliittisten piirien huolestuvan odotettavissa olevasta englantilais-espanjalaisesta poliittisesta yhteistoiminnasta! Jos Vossische Zeitungin tieto mahdollisesti pitäisi paikkansa - joka ei tietenkään ole luultavissa - niin täytyy sanoa näitä lehtien tarkoittamia poliittisia piirejä hyvin arkamieliseksi. Totta on, että Primo de Rivera itse on huomauttanut tulevassa ehkä lähtemään Lontooseen siellä jatkaakseen Delphin-laivassa aloitettua keskustelua, mutta siitä huolimatta on varmasti aivan hullunkurista ennustaa mitään englantilais-espanjalaisesta liittoa. Mistä syystä solmittaisiin semmoinen liitto, missä suhteessa voisi Suur-Britannia ja varsinkin Espanja siitä hyötyä, ketä vastaan olisi se tarkoitettu? Puolestani en tahtoisi kieltää, ettei semmoinen suunnitelma voisi houkutella hyväntahtoista ja verraten turhamaista Primo de Riveraa, joka mielellään koettaisi näytellä suurpoliittista osaa. Onhan Espanja kauniiden ja suurten eleiden maa, ja siinä suhteessa on diktaattori isänmaansa oikea poika. Uskon kyllä Primo de Riveran paljon nauttineen kohtauksestaan Suur-Britannian ulkoasiainministerin kanssa - kuuluuhan se asiaan, että valtiomiehet tapavat toinen toisensa - mutta toiselta puolen ei liene kiellettävissä, että Espanjan erottua Kansainliitosta, on sen ulkopoliittinen merkitys suhteellisesti vähentynyt - ainakin Euroopassa. Primo de Rivera, joka hyvin mielellään tahtoisi ajaa suurpolitiikkaa, on

/- kuten minulle on väitetty -

erikoisesti yritellyt edistää Espanjan ja Etelä-Amerikan sivistyksellisiä ja taloudellisia suhteita, vaikka uuden maailman espanjalaisen tasavaltojen tekniset diplomaattiset edustajat yleensä arvelevat hänen pyrkimyksensä käytännössä supistuvan päivällisten antamiseen ja kauniiden puheiden pitämiseen. Joka tapauksessa lie-nee hän riittävän realistinen käsittäkseen, ettei englantilais-espanjalaisella "liitolla" olisi mitään raison d'être.

Espanjan ulkopolitiikan suurin tehtävä Euroopassa on (paitsi kaupallisten suhteiden kehittämistä) koettaa saada suurvallat suostumaan Tangerin sopimukseen tehtävään muutokseen, joka paremmin takaisi Espanjan Marokon vyöhykkeen turvallisuuden. Tämän päämäärän toteuttamiseksi on Espanjan diplomatia työskennellyt vuoden, mutta toistaiseksi tuloksetta, joka seikka ainakin osittain johtunee siitä, että Espanjan diplomatian lähtöasento tässä kysymyksessä on - sisäpoliittisista prestige-syistä - ollut vähemmän onnistunut. Kuten aikaisemmin olen kunnioittaen Ulkoasiainministerille tiedoittanut esitti Primo de Rivera viime vuonna elokuussa yhteisiä vaatimuksen, että koko Tangerin alue olisi liitettävä Espanjan Marokon vyöhykkeeseen. Tämä hyvin radikaalinen ohjelma aiheutui etupäässä sisäpoliittisista syistä: armeijan keskuudessa siihen aikaan vallinneen rauhattomuuden joudosta tahtoi kenraali coûte que coûte saavuttaa ulkopoliittisen menestyksen. Toive siitä, että Espanja saisi vakinaisen paikan Kansainliiton Neuvostossa oli haihtunut, jonka takia Primo de Rivera - otaksuttavasti Italian aloitteesta - esitti tämän uuden vaatimuksen arvellen saavuttavansa joko Neuvostopaikan taikka yliherruden Tangerin vyöhykkeessä. Espanjan hallitus oli tietenkin oikeassa väittäessään Tangerin alueen muodostaneen Espanjan Marokossa toimiville viranomaisille vihamielisten aineiden keskuksen, mutta siitä ei tietenkään seurannut, että koko alue olisi luovutettava Espanjalalle. Millä perusteella Primo de Rivera luuli tämän ohjelman toteuttamista mahdolliseksi ei tiedetä;

LEGATION DE FINLANDE

Ranskan tšekkiläisen suurlähetystän taholta olen kuullut mainittavan Kuningas Alfonson käydessään Lontoossa heinäkuussa 1926 saaneen semmoisen (ja väärän) käsityksen keskustelustaan Sir Austen Chamberlainin kanssa - Victorian asemalla! Tuntuu kuitenkin siltä, että Espanjan hallitus jostakin syystä todellaakin luuli Suur-Britannian tulevan tukemaan sen vaatimuksia, jonka takia Ranskan hallitus Primo de Riveran sille ehdotettua uusiin neuvotteluihin ryhtymisen kiirehtikin ilmoittamaan olevansa valmiin keskustelemaan Tangerin hallintoon mahdollisesti tehtävistä muutoksista ainoastaan sillä edellytyksellä, etteivät tulisi ristiriitaan voimassa olevien Marokon jakamista koskevien kansainvälisten määräysten kanssa. Neuvottelut alkoivat viime helmikuun keskivaiheilla ja keskeytettiin viime elokuun alussa. Ei oltu päästy mihinkään tulokseen, jonka takia päätettiin ryhtyä uusiin neuvotteluihin lokakuun kuluessa. Primo de Rivera osoitti kuitenkin vielä pitävänsä kiinni toiveestaan Suur-Britannian olevan puolestaan valmiin hyväksymään Espanjan vaatimukset ja tulevan harjoittamaan jonkinlaista painostusta Ranskan hallitukseen. Käydessään viime elokuun 9.p:n. Saragossassa huomautti hän nimittäin Yliopiston Rehtorille(!): "On odotettavissa, että Suur-Britannia kesän kuluessa tulee vakuutetuksi välttämättömyydestä, että Tanger kuuluu Espanjaan." Foreign Office ei ollut hidas huomauttamaan - Daily Telegraphin diplomaattisen toimittajan kautta - "ettei tiennyt mihin syihin Primo de Rivera perustaa selityksensä, että Suur-Britannia piakkoin tulisi kannattamaan Tangerin luovuttamista Espanjan kontrolliin" sekä huomautti Suur-Britannian hallituksen jatkuvasti pitävän kiinni kaupungin kansainvälisestä luonteesta.

Näin oli siis asiantila Sir Austen Chamberlainin saapuessa Balearien saarille. Eräs Madridissa akkreditoitu Espanjan politiikan ilmiöihin yleensä hyvin perehtynyt diplomaatti on minulle väittänyt, ettei Suur-Britannian ulkoasiainministeri olisi ollenkaan suunnitellut mitään kohtausta Primo de Riveran

LEGATION DE FINLANDE

kanssa, vaikkei tietenkään voinut kieltäytyä tapaamasta häntä kenraalin lausuttua toivomuksensa siitä. Sir Austen lienee jyrkästi huomauttanut Primo de Riveralle, ettei Tangerin alueen liittyminen Espanjan vyöhykkeeseen voisi tulla kysymykseenkään ja että Suur-Britannia siis täydellisesti yhtyi Ranskan hallituksen periaatteelliseen kantaan. Toiselta puolen olisi Suur-Britannia kyllä valmis suostumaan pienempiin, kaupungin hallintoon tehtäviin muutoksiin, sillä ehdolla kuitenkin, että kaupungin kansainvälinen luonne täydellisesti säilyisi. Sitä paitsi lienee Sir Austen käyttänyt tilaisuutta huomauttaakseen kenraalille Suur-Britannian hallituksen hartaasti toivovan Espanjan uudestaan liittyvän Kansainliittoon, johon Primo de Rivera lienee antanut kiertelevän vastauksen. Siinä kaikki.

Noin viikkoa myöhemmin julkaisi Sunday Times "haastattelun" Primo de Riveran kanssa, jonka tämä heti - eli lokakuun 10.p:nä - väitti aivan perättömäksi. Hänen dementiansa on mielenkiintoinen ei ainoastaan sen takia, että sen mukaan molemmat valtiomiehet eivät sanallakaan kosketelleet kysymystä englantilais-espanjalaisen liiton solmimisesta taikka ^{luovuttamisesta} ~~Tangerin~~ luovuttamisesta (!) mutta myöskin ja etupäässä sen takia, että siitä ilmenee Primo de Riveran nyt lopullisesti luopuvan alkuperäisen Tangerinohjelmansa toteuttamisesta. Dementiassa huomautetaan nimittäin m.m.: "Presidentti tunnustaa oikeaksi hra Chamberlainin ilmoituksen, että Espanjan hallitus ainoastaan vaati - - - - - välttämättömiä takeita siitä, ettei kaupunki eikä sen hinterland saata muodostaa Espanjan vyöhykkeen protektoraattiin kohdistuvien salaliittojen keskustaa taikka hyökkäävän toiminnan pohjaa. - - - -. Tämä vastaa sopimuksen (Tangerin hallinnosta) henkeä sekä kaupungin kansainvälistyttämistä ja sulttaanin yliherruutta määrääviä periaatteita ollen se minimum, jota kaikki oikeamieliset ihmiset pitävät Espanjalle välttämättömänä."

Jos verrataan näitä sanoja Espanjan aikaisemmin esittämiin vaatimuksiin saada yksin harjoittaa poliisivalvontaa

LEGATION DE FINLANDE

Tangerin kaupungissa sekä koko kansainvälisessä vyöhykkeessä, näyttää siis niistä ilmenevän Primo de Riveran lopullisen ohjelman tarkoittavan vain sitä, että Espanjan Tangeriin sijoitetusta taborigista (sotilaspoliisiosasto) tulisi alueen santarmisto.

Espanjan Tangerin politiikka ei siis ole ollut muuta kuin yhtämittainen sarja diplomaattisia tappioita. Se on harvinaisen kuvaava esimerkki siitä kuinka ulkopoliittikkaa ei pidä ajaa. Valmistava tiedustelutyö oli laiminlyöty, argumentit huonosti valittu^{x)} eikä Espanjan diplomatiolla ollut mitään muita keinoja pakottaakseen suurvallat suostumaan sen vaatimuksiin. Tangerin kysymys on Primo de Riveralle merkinnyt katkeraa pettymystä ei ainoastaan sen takia, ettei hänen asettamaansa päämäärää ole saavutettu, vaan myöskin sen johdosta, että sen päättymisen on ollut omiaan valaisemaan hänen käyttämiensä poliittisten metodien vaarallisuutta, jopa tehottomuutta. Kenraali, joka tukanduttamalla vapaan sanan ja vapaan yhteiskunnallisen toiminnan on ainakin myötävaikuttanut sen kansalaishengen (esprit civique) häviämiseen, jonka puutetta hän on itse niin usein valittanut, on kuitenkin Tangerin kysymyksessä koettanut luoda leimahtavan kansallisen mielipiteen, johon hän neuvottellessaan muiden valtojen kanssa olisi voinut viitata. Tuon tuostakin ovat Madridin lehdet niinkuin taikatempusta täydyttäneet kirjoituksilla, joissa Tangerissa asuvien espanjalaisten sorrettua asemaa taikka Espanjan Marokon vyöhykettä sieltä käsin uhkaavia vaaroja on vilkkain värein kuvailtu, mutta nämä mielenosoitukset eivät ole saaneet ketään Espanjassa ~~eivätkä~~ ulkomailla vakuutetuksi siitä, että Tangerin kysymyksen ratkaiseminen Primo de Riveran virallisen politiikan hengessä olisi Espanjan kansalle mikään sydämen asia, se kun

x) Tiesiväthän kaikki, että esim. Primo de Riveran uhkaus tyhjentyi Marokko (josta aikaisemmin olen tiedoittanut) ei ollut mitään muuta kuin pelkkää bluffia.

LEGATION DE FINLANDE

on suhtautunut tähänkin asiaan yhtä passiivisesti kuin kaikkiin muihinkin poliittisiin kysymyksiin. Kenraali ei kuitenkaan yleensä ole taipuvainen filosofisiin mietiskelyihin ja lienee sitä paitsi - kuten hän itse on huomauttanut - parantumaton optimisti.

Kun Tangerin kysymys kerran on poistettu päiväjärjestyksestä on Espanjan viimeinen suuri ulkopoliittinen kysymys sanan varsinaisessa merkityksessä likvidoitu.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,

Ministeri *Sipenlees* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid.

8/11 1927

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 29/365 (D. 13) 27		
21/11-27	No	LM.
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Suomalais-espanjalaisen kauppasopimuksen tarkastaminen.

Kuten jo useamman kerran kunnioittavimmin olen Teille, Herra Ministeri, tiedoittanut, ei Espanjan hallituksen päättämä sen ja muiden valtojen välisten kauppasopimusten tarkastaminen vielä ole edistynyt hitustakaan. Aikaisemmin ilmoitettiin tämä toimenpide mitä kiireellisimmäksi, mutta asia lepää jatkuvasti mitä syvimmässä rauhassa. Olenkin eräältä taholta (Ruotsin tšekäläinen kauppaneuvos) kuullut lausuttavan sen olettamuksen, ettei loppujen lopuksi koko tarkastamisesta tulisi mitään, ja vaikken puolestani olisi taipuvainen liittymään siihen käsitykseen luulen kuitenkin meidän vielä saavan odottaa pitkät ajat ennenkuin tämä kysymys todellakin tulee vireille. Näyttää siltä, etteivät Espanjan asianomaiset vielä olekaan selvillä siitä mitenkä tähän asiaan oikeastaan on käytävä käsiksi ja että he ovat tulleet käsittäneeksi kysymyksen paljon mutkikkaammaksi kuin itse alussa ajattelivat. Näyttää selvältä, ettei tätäkään asiaa ole Valtioministeriön eikä Kansantaloudellisen Neuvoston taholta riittävästi valmistettu, ja kun sen lisäksi otetaan huomioon, että - kuten aikaisemmin olen ilmoittanut

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri

y.m.

y.m.

y.m.

H e l s i n k i .

LEGATION DE FINLANDE

- sekä hra Castedolla että hra Lopez Lagolia tällä netkellä on yllin kyllin työtä ei ole ihmeteltävää, etteivät asianomaiset vielä ole ryhtyneet mihinkään toimenpiteisiin.

Espanjan ehdotus kauppasopimuksien tarkastamiseksi on kaikkien valtojen puolelta kokenut passiivista vastarintaa. Yleensä ovat muut vallat ilmoittautuneet periaatteessa valmiiksi neuvotteluihin pyytään kuitenkin samalla seikkaperäisempiä tietoja Espanjan hallituksen ohjelman ja uuden kauppapolitiikan suunta- viivoista. Kuten oli otaksuttavissa ei Espanjan Valtiominiisteriö ole näihin tiedusteluihin vastannut mitään. Toiselta puolen ovat vallat olleet varuillaan etteivät asiasta ryntyisi mininkään varsinaiseen keskusteluun, josta keskustelusta Espanjan hallitus mahdollisesti olisi voinut saada käsityksen, etteivät ne itse asiassa suostuisi tarkastamiseen. Ainoa poikkeus tästä säännöstä on ollut Sveitsin hallitus. Vastaanotettuaan Espanjan ehdotuksen kauppasopimuksen tarkastamiseksi ilmoitti Sveitsin liittoneuvosto Espanjan Bernin ministerille otaksuvansa Espanjan hallituksen puolestaan suostuvan siihen, että Sveitsin myöntämät sidotut tullimaksutkin kumottaisiin sekä tiedusteli Espanjan hallituksen kantaa seuraaviin kysymyksiin nähden:

a. olisiko Espanjan hallitus valmis myöntämään Sveitsille suosituimmuuden niille tavaroille, joihin nähden Sveitsi tähän asti on nauttinut sidottuja tullimaksuja;

b. mitä takeita voisi Espanjan hallitus antaa Sveitsille siitä, ettei sen Espanjan-kauppa tulisi kärsimään kauppasopimuksen tarkastamisesta?

Viimeinen kysymys tarkoitti tietojen saamista Espanjan uuden tullitariffin yleisestä luonteesta, jonka sanotaan tulevan tällä hetkellä voimassaolevaa tariffiakin paljon protektionistisemmaksi ja jonka ensi vuonna suunnitellun voimaanastumisen johdosta juuri on tahdottu ryhtyä sopimusten tarkastamiseen.

Tähän Liittoneuvoston noottiin on Espanjan Bernin ministeri markiisi de Torrehermosa vastannut:

a. Espanja tulee myöntämään suositumuuden yllämainituille Sveitsin tavaroille ainoastaan siinä tapauksessa, että se katsoo Sveitsin sille mahdollisesti antamat helpoitukset "riittäviksi".

b. Espanja ei voi antaa Sveitsille muita takeita kuin että sen kauppa saatetaan samaan asemaan ("yhtä huonoon asemaan," huomautti Sveitsin ministeri minulle tästä asiasta eilen keskustellessamme) kuin muidenkin valtojen.

Liittoneuvoston otaksumaa Espanjan hallituksen suostumista siihen, että Sveitsin Espanjalle myöntämät sidotut tullimaksut kumottaisiin, ei markiisi de Torrehermosa kosketellut sanallakaan.

Viime lokakuun 6.p:nä päivämässään, Espanjan Bernin ministerille jättämässään nootissa on liittoneuvoston poliittisen departementin päällikkö mitä kohteliaimmassa muodossa huomauttanut Espanjan vastauksen olevan hyvin kyynillisen. Espanja tietää - esitetään nootissa - Italian ja Ranskan suositumuuden perusteella nauttivan Sveitsin Espanjalle myöntämiä sidottuja tullialennuksia, joihin Espanja siis tulevaisuudessakin pääsisi osalliseksi, koska Sveitsi ei voi yksipuolisesti niitä kumota. Kuitenkaan Espanja ei katso voivansa etukäteen taata Sveitsille suositumuutta eikä sitä, ettei Sveitsin Espanjan kauppa tulisi uuden tullitariffin voimaantumisen kautta kärsimään. Tämä Espanjan kanta on itse asiassa mitä jyrkimmässä ristiriidassa do-ut-des-periaatteen kanssa. Liittoneuvosto odottaa sen takia - niin päättyy nootti - Espanjan hallituksen tulevan radikaalisesti modifioimaan periaatteellista kauppansa.

Tähän noottiin Espanja ei vielä ole antanut mitään vastausta.

Lukiessaan eilen minulle ylläselostamani nootin huomautti-hra de Stoutz hallituksensa tietenkä olevan valmiin ryhtymään tullisotaan Espanjan kanssa. Toiselta puolen hän ei tahtonut kiirehtiä tšekkiläisen Valtioministeriön vastausta, koska Sveitsi tahtoi mahdollisimman pitkäksi ajaksi lykätä uusiin neuvotteluihin ryhtymisen. Ranskan ja Saksan välisen uuden kauppasopimuksen johdosta on nimittäin Sveitsi ryhtynyt neuvotteluihin Ranskan kanssa, jotka neuvottelut liittoneuvosto tahtoi saattaa tulokseen ennenkuin neuvottelut Espanjan kanssa aloitetaan.

Minun tietääkseni on Sveitsi ainoa valta, joka tähän mennessä on tästä asiasta seikkaperäisemmin keskustellut Madridin hallituksen kanssa. On kuitenkin otettava huomioon Sveitsin aseman olevan lujemman kuin kenties kaikkien muiden valtojen, se kun kaikista Europan valtioista on Espanjan viinien suurin ostaja. Vaikkakin Sveitsin vienti Espanjaan on viime vuosina huomattavasti lisääntynyt on kuitenkin Espanjan vienti sinne kasvanut suhteellisesti vielä suuremmassa määrin, ja - kuten ministeri de Stoutz huomautti - tullisotaan ryhtyminen merkitsisi varmasti pahaa iskua Espanjan hedelmän- ja viininviljelijöille.

Sveitsi on siis suoraan sanonut Espanjalle, ettei se mitenkään ole valmis hyväksymään mitä Espanjan tullimaksujen koroituksia tahansa, ja on siis epäilemättä tehnyt muillekin valloille (ehkäpä Espanjan kansallekin) suuren palveluksen. Onhan nimittäin joka tapauksessa mahdollista Sveitsin päättäväisen esiintymisen tulevan ainakin jossain määrin vaikuttamaan uuden tariffin lopulliseen luonteeseen.

Muut vallat eivät kuitenkaan liene - kuten yllä huomautettu - ilmaisseet mitään periaatteellista kantaa Espanjan ehdotukseen nähden. Mikäli Italian tšekkiläinen kauppa-attasea Mariani pari päivää sitten selitti, ei espanjalais-italialaisen kauppasopimuksen tarkastamis-asiassa "vielä ole tapahtunut mitään"

LEGATION DE FINLANDE

eikä hän "koko asiasta tiedä mitään" (totta on, että hra Mariani yleensä ainakin näyttää verraten tietämättömältä). Norjan ja Ruotsin tšekäläiset lähetystöt vakuutavat olevansa yhtä tietämättömät. Kun otetaan huomioon, että espanjalais-tanskalainen neuvottelukomissioni pitkän ajan keskeytyksen jälkeen tänään lienee uudestaan kokoontunut (näistä neuvotteluista olen aikaisemmin tehnyt selkoa), että nämä neuvottelut aivan varmasti tulevat kestämään viikkokausia, että hra Castedon ja hra Lopez Lagon - Espanjan ainoain varsinaisten neuvottelijain - päälle on kasattu ylenmäärin työtä, että kenraali Primo de Rivera ainakin pari kertaa viikossa sanomalehtimiehille puhuu omasta raskaasta työtaakastaan, että näinä päivinä uudestaan ryhdyttäneet neuvotteluihin Tangerin kysymyksestä ja että Kansalliskokous nyt toimii täyttä vauhtia, niin on otaksuttavissa meidän saavan vielä kauan odottaa kauppasopimuksemme tarkastamista tarkoitaviin toimenpiteisiin ryhtymistä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Asiainhoitaja,

Ministeri *Wippenberg*.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cg

ASIA:

Ministeri Gripenbergin raportti
Madrid

9/u 1927

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
E. 30 / 1865 hae. D. 13 27		
21/11-27	112	Litt.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C9	

Herra Ministeri,

Espanja ja Kansainliitto.

Viime aikoina on Espanjan julkisessa elämässä ollut havaittavissa eri ilmiöitä, jotka näyttävät viittaavan siihen, että täkäläinen hallitus kenties vielä tulee muuttamaan negatiivista kantaansa Kansainliittoon nähden. Kuten raportissani N:o 271/74/27 viime elokuun 11. p:ltä kunnioittavimmin Teille, Herra Ministeri, tiedoitin, on sanomalehdissä julkaistu kirjoituksia, joissa varovaisessa muodossa on huomautettu Espanjan erotesaan Kansainliitosta ehkä kuitenkin tehneen vaiitettavan erehdyksen. Jo se seikka, että nykyinen ankara sensuuri on sallinut näiden mielipiteiden esittämisen, on ollut merkillepantava ilmiö. Paljon mielenkiintoisempi on kuitenkin ollut se esitelmä koskien m.m. Espanjan suhtautumista Kansainliittoon, jonka entinen valtioministeri, Kansalliskokouksen presidentti Sr. de Yanguas Messia t.k. 6. p:nä piti Armeijan ja Laivaston klubissa Primo de Riveran läsnäollessa. Totta on, ettei esitelmään - jossa käsiteltiin kysymystä "Kuinka Espanja saattaisi uudestaan ottaa osaa Kansainliittoon" -

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri

y.m.

y.m.

y.m.

6

H e l s i n k i .

LEGATION DE FINLANDE

sisältynyt mitään uusia, Espanjan aikaisemmasta politiikasta poikkeavia näkökohtia, mutta jo se seikka, että kysymys näin, sanoisinko puolivirallisesta aloitteesta, on uudestaan saatettu päiväjärjestykseen, lienee riittävästi syynä lyhyeen selostukseen Sr.de Yanguas Messian julkilausumista mielipiteistä.

Huomautettuaan Kansainliiton Neuvoston organisoinnin pitävän vastata joko kaikkien valtioiden juriidisen tasa-arvoisuuden periaatetta taikka niiden faktillista "epätasa-arvoisuutta" (desigualdad) jatkoi Sr.de Yanguas Messia: "Espanja tantoo epäilemättä noudattaa niitä kehoituksia (liittyä uudestaan Kansainliittoon), jotka sille on annettu, mutta on välttämätöntä tarkemmin määrätä (puntualizar) kuinka niihin kehoituksiin on suhtauduttava. Hyväksytäänkö valtioiden juriidisen tasa-arvoisuuden periaate? siinä tapauksessa tulee Espanja olemaan ensimmäinen maa, joka antaa äänensä (que acudirá a emitir su voto) vaatimatta enempää kuin yhden äänen kuten mitä vaatimattomin valtio; mutta jos hyväksytään periaate valtioiden epätasa-arvoisuudesta, niin Espanjan täytyy - "siempre dentro los términos de la mayor conciliación y concordia" - vaatia itselleen tässä edustuksessa (i.e. Kansainliiton Neuvostossa) sitä paikkaa, joka sille kuuluu ei ainoastaan sen historian, vaan myöskin sen nykyisen arvon ja sen tulevaisuuden perusteella."

Näistä sanoista ilmenee siis Sr.de Yanguas Messian jatkuvasti pitävän kiinni siitä periaatteellisesta kannasta, jolle hän toimiessaan Valtiomministeriön päällikkönä oli asettunut (katso esim. raporttiani No 24/26 huhtikuun 12.päiltä 1926). Hänen lausumansa näkökohdat ovat epäilemättä tarkoitetut vastaukseksi Sir Austen Chamberlainin ja muidenkin Espanjan hallitukselle... antamiin kehoituksiin uudestaan liittyä Liittoon. Mutta siitä huolimatta tuntuu minusta varsin merkilliseltä, että tästä asiasta taasen on Espanjassa ryhdytty keskustelemaan.

Tämän yhteydessä on toinen seikka otettava

huomioon, joka mahdollisesti myöhemmin saattaa vaikuttaa Espanjan hallituksen Kansainliitto-politiikkaan. Argentinan näinä päivinä Madridissa käynyt ulkoasiainministeri Sr. Angel Gallardo on t.k.6. p:nä antanut El Sol-nimiselle sanomalehdelle haastattelun, jossa hän m.m. on huomauttanut seuraavaa:

Argentinan Tasavalta kuuluu jatkuvasti Kansainliittoon ja sen eduskunta onkin myöntänyt riittävät määrärahat sen jäsenmaksun suorittamiseksi. Periaatteellisista ja puoluepoliittisista syistä oli kuitenkin aikaisemmin sen delegationi kutsuttu takaisin, mutta nyttemmin on tilanne muuttunut eikä Kansainliittoa saata enää pitää voittajien liittona. Parlamentaarisen systeemin hitauden takia Argentiina ei kuitenkaan vielä ole ollut tilaisuudessa aktiivisesti ottamaan osaa Kansainliiton toimintaan. Lopuksi on Sr.Gallardo huomauttanut olevan hyvinkin ikävää että "Espanja on vetäytynyt syrjään Genevestä".

Jos Argentina - Uuden Maailman suurin espanjankielinen valtio - todellakin lähitulevaisuudessa uudestaan tulee lähettämään edustajansa Geneveen, niin on ainakin luultavaa sen päätöksen positiivisessa suhteessa vaikuttavan Espanjan suhtautumiseen Kansainliittoon. On nimittäin muistettava Espanjan ulkopoliittikan pyrkivän jonkinlaiseen espanjankielisen maailman johtajan asemaan - onhan tämä eräs Kuninkaan ja Primo de Riveran lempiajatuksia - mutta selvää on, että jos Argentina, vaan ei Espanja, ottaisi uudestaan osaa Kansainliiton ensi kokoukseen, tämä valta, eikä Espanja, tulisi olemaan "primus inter pares" espanjalaisten valtioiden joukossa. Siten olisi Espanja menettänyt sen aseman, jonka saavuttaminen kaikkien sen johtohenkilöiden julkisten lausumien mukaan nyttemmin on sen ulkopoliittikan kenties kaikkein tärkein tehtävä.

Ylläesittämäni johdosta lienee siis syytä otaksua, ettei kysymys Espanjan suhtautumisesta Kansainliittoon

LEGATION DE FINLANDE

suinkaan vielä ole lopullisesti ratkaistu, vaan että se kenties jo lähitulevaisuudessa tavalla tai toisella tulee koko laajuudessaan päiväjärjestykseen. Semmoiset, sanoisinko täyskännökset, eivät ole Espanjan politiikalle vieraita, sen tunnusmerkkinä kun ovat nopeat päätökset, joiden seurauksiin asianomaiset eivät ole ajoissa syvenyneet.

Tulen tarkoin seuraamaan tämän asian kehitystä sekä aikanaan siihen palaamaan.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Chargé d'Affaires,
Ministeri *Lipensberg* -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Ministeri Gripenbergin raportti

Madrid

5/12 1927

Rosman

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 31/366 Lp. 1027		
15/12-27	2	L.M.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Espanjan sisäpoliittinen tilanne.

Aikaisemmassa Espanjan uuden Kansalliskokouksen kokoonpanoa ja työohjelmaa koskevassa raportissani (viime lokakuun 12. p:ltä) huomautin sen toiminnan tuloksen tulevan riippumattomasti kokouksen jäsenten keskuudessa vallitsevasta hengestä, joka minun käsitykseni mukaan ei ainakaan siihen aikaan ollut erikoisen lupaava. Kokouksen toimittua n. kuuden viikon ajan olisin kuitenkin taipuvainen pitämään mainittua käsitystäni liian pessimistisenä. On nimittäin todettava Kansalliskokouksen jäsenten faktillisesti osoittaneen harrastavansa tehtäviensä suorittamista paljoa suuremmassa määrin kuin aikaisemmin oli syytä odottaa, jano tiedot kokouksen eri jaostojen (joihin sen varsinainen työ on keskittynyt) toiminnasta, jotka minä olen saanut, näyttävät viittavan siihen, että työ on vilkas ja vilpiten. Suuren yleisen taholta suhtaudutaan kuitenkin - kuten oli otaksuttavaa - Kansalliskokoukseen verraten passiivisesti, vaikkakin kuulijainlehterit säännöllisesti Kokouksen istunnoissa ovat olleet läsnä myöten täynnä intresseerattua, kunnioitettavaa yleisöä. Minusta tuntuukin siltä, että Kansalliskokouksen kokoonkutsumista on pidettävä

Herra V. Voionmaa,

Suomen Tasavallan Ulkoasiainministeri

y.m.

y.m.

y.m.

H e l s i n k i .

LEGATION DE FINLANDE

uutena Primo de Riveran menestyksenä, vaikkakin vielä lienee mahdotonta ennustaa hänen voivan saavuttaa sen päämäärän, jonka hän kokoukselle on asettanut. Tämä päämäärä lienee oikeastaan kanta laattua, kenraali kun pyrkii sekä perin pohjin uudistamaan Espanjan poliittisen elämän että luomaan sen voimakkaan kansalaishengen, jonka puutetta hän itse on niin usein valittanut. Varsinkin viimeksimainitun päämäärän saavuttamiseksi näyttävät hänen valitsemansa metodit vähemmän onnistuneilta. Sen sijaan, että hän koettaisi mahdollisimman suuressa määrin vetää kansalaisia julkiseen elämään ja saada nämä harrastamaan valtion asioita, ylläpitää hän jatkuvasti mitä ankara rinta sensuuria, joka tekee ei ainoastaan kaiken varsinaisen poliittisen keskustelun mahdottomaksi, vaan sitä paitsi kieltää sanomalehtiä julkaisemasta seikkaperäisempiä, valaisevia selostuksia Kansalliskokouksen keskusteluista. Jos hänen - kuten Mussolinin - käytettävissään olisi huomattava, hyvin järjestetty ja innostunut puolue, niin ei mainitsemani seikka näyttäisi niin arveluttavalta, mutta ei liene epäilystäkään siitä, että Primo de Riveran muodostama "Union Patriotica" -niminen puolue - jota usein sanotaan fascistipuolueen espanjalaiseksi vastineeksi - ei ole hengeltään eikä rakenteeltaan niin luja, että sille voitaisiin uskoa maan hallitseminen. Puhtaasti poliittisessa suhteessa on Primo de Rivera jatkuvasti kenraali ilman armeijaa, vaikkakin tällä hetkellä koko hänen olemassaolonsa nojautuu upseeriston enemmistön hänelle antamaan tukeen ja - kansan passiivisuuteen. Eräs hallituksen uskollisimpia kannattajia, El Debate-niminen lehti onkin hiljattain (24.11.) täydellä syyllä katkerasti huomauttanut, että "kansalaisten enemmistö ainoastaan katselijana ottaa osaa julkiseen elämään. He seuraavat tarkoin valtiomuodon kehitystä, mutta on mahdotonta havaita mitään varsinaista intressiä tulevaisuuden edessä, joka varmasti tulee tuottamaan radikaalisia muutoksia."

Espanjan kansan välinpitämättömyys on siis Primo de Riveran vakavin tuki, josta seuraakin, että oppositio on aivan mitätön. Tähän mennessä ei kukaan entisistä poliitikoista ole seurannut entisen ministerin Sr. Sanchez-Guerran antamaa esimerkkiä (katso raporttiani 331/87/27 lokakuun 12.p:ltä) hänen lähtiessään vapaaehtoiseen maanpakoon, ja vaikkakin n.s. Katalonian kysymys (josta enemmän alempana) taasen näkyy kärjistyneen, niin on kuitenkin todettava, ettei ainakaan tällä hetkellä mitään varsinaista ja aktiivisempaa oppositiota ole olemassa. El Debate huomautti jonkun aikaa sitten, "että joka päivä joku opposition jäsen siirtyy hallituspuolueeseen ja liittyy Primo de Riveraan", ja kenraali itse on hiljattain sanomalehdistölle väittänyt "kaikkien espanjalaisten olevan hallituksen puolella - lukuunottamatta vapaamuurareita(!), kommunisteja, poliittisen elämän parasitteja, yhteiskunnan hylkyväkeä ja pientä joukkoa lahjakkaita ja kunnollisia henkilöitä." Semmoiset ilmiöt kuten Espanjan Sanomalehtiliiton päätös lähettää edustajansa Kansalliskokoukseen (aikaisemmin oli liitto kieltäytynyt siitä tekemästä) sekä tieto siitä, että Espanjan suurin työväenpuolue, "Union General de los Trabajadores" suunnittelee seurata sanomalehtimiesten esimerkkiä, näyttävätkin vahvistavan kenraalin väitettä.

Kansalliskokouksen tehtävä on, kuten tunnettua, neuvoa-antavana elimenä avustaa ministereitä, jotka koettavat sen kautta tiedustella suuren yleisön käsitystä heidän valmistelmistaan eri lakiuudistuksista. Hallitus onkin kokouksen käsiteltäväksi alistanut useat tärkeät reformiehdotukset, joista etupäässä kokouksen jaostoissa, mutta myöskin sen kunkin kuukauden lopussa neljä kertaa tapahtuneissa täyistunnoissa, on aiheutunut vilkas keskustelu. Sitä paitsi on kokouksen jäsenillä välilyksymyksiä tekemällä ollut tilaisuus lausua mielipiteitään teoreettisista, periaatteellisista laatuja olevista kysymyksistäkin, - kuten hallituksen

LEGATION DE FINLANDE

yleisen toiminnan suuntaviivoista, Espanjassa viime aikoina noudatetusta kaupallisesta ja taloudellisesta politiikasta, opetuksen alalla tehdyistä tai suunnitelluista uudistuksista j.n.e. Pintapuolisesti katsoen saattaisi kyllä näyttää siltä kuin nämä keskustelut eivät voisi johtaa mihinkään käytännölliseen tulokseen. Onhan Primo de Rivera hiljattain kokouksessa huomauttanut hallituksen - tehdessään lopulliset päätöksensä oman harkintansa mukaan ottavan huomioon tahi jättävän huomioonottamatta kokouksessa ilmituodut mielipiteet sekä selittänyt kokouksen saavan ryntyä äänestykseen ainoastaan siinä tapauksessa, että hallitus jostakin syystä tahtoisi saada seikkaperäisemmän käsityksen kokouksen suhtautumisesta johonkin hallituksen esittämään reformiendotukseen. Mutta kokouksen toiminnan varsinainen ja tärkein merkitys on siinä ilmakehässä, jonka se välillisesti ja melkein tuntemattomasti luo Espanjan julkiseen elämään. Niinpä on eräs Kokouksen hallituksen protektionistismielistä tullipolitiikkaa vastustava jäsen minulle lausunut mielipiteensä, ettei Espanjan uusi tullitariffi kuitenkaan voi tulla niin protektionistiseksi kuin tähän asti yleensä on odotettu, koska hallituksen on pakko ottaa huomioon kokouksen keskuudessa ilmituodut vapaamielisemmät käsitykset. Täydellä syyllä on niinkään oppositioon kuuluva kreivi de la Mortera näinä päivinä (3/12) huomauttanut Kansalliskokouksen kokoonkutsumisen merkitsevän diktatuurisuunnan lieventämisestä, joka on paljon suurempi ja merkityksellisempi kuin kaksi vuotta sitten tapahtunut muutos, jolloin sotilasdirektorion sijaan tuli nykyinen siviilihallitus. Vaikkakin siis oppositio näyttää lopullisesti päättäneen luopua aikaisemmasta negatiivisesta kannastaan sekä - käyttäksemme kreivi de la Morteran sanoja - voimiensa mukaan ottaa osaa hallituksen lakiasäätävään toimintaan, niin on kuitenkin toiselta puolen pantava merkille, ettei se ole valmis avustamaan hallitusta valtiovallan varsinaisessa harjoittamisessa, josta siis seuraakin, että

LEGATION DE FINLANDE

se nyttemmin on täysin passiivista laatua eikä enää suunnittele koetta ottaa hallituksen ohjia käsiinsä ennenkuin Primo de Rivera vapaaehtoisesti niistä luopuu. Ja siten on siis Kansalliskokouksen kokoonkutsuminen faktillisesti ainoastaan lujittanut kenraalin asemaa: hän on osoittanut ymmärtävänsä Espanjan kansan psykologian paremmin kuin hänen vastustajansa odottivat ja toivoivat. T.k.3.pnä oli kaksi vuotta kulunut nykyisen siviilihallituksen toimeenastumisesta, ja hallituksen tämän päivän merkityksen johdosta antamassa tiedonnannossa, jossa se "tervehtii Espanjan kansaa, iberiläistä rotua ja koko ihmiskuntaa," huomautetaan hallituksen päämiehen luulevan "espanjalaisten enemmistön antavan hänelle oikean arvonsa."

Siinä valoisassa kuvassa, jonka Espanjan nykyinen sisäpoliittinen tilanne siis muodostaa, on ainoastaan yksi pimeä kohta: Katalonian vanha kysymys näyttää taas nostavan päätään. Useissa aikaisemmin Ulkoasiainministeriölle lähettämässäni raporteissa olen laajasti tehnyt selkoa tämän kysymyksen todellisesta luonteesta, sen alkuvaiheista sekä Primo de Riveran toimenpiteistä Katalonian separatistiliikkeen tukahduttamiseksi. Tästä liikkeestä, jonka varsinaisena johtajana viime aikoina on toiminut n.s. Accio Catala-niminen ryhmä, ei kylläkään pitkään aikaan ole mitään kuultu, koska diktaattorin sensuuri, poliisi ja saattarmisto on pitänyt sitä ankarassa kurissa. On kuitenkin hyvinkin kysymyksenalaista onko nykyisen hallituksen noudattama politiikka ollut omiaan saamaan aikaan sen Katalonian separatistiaainesten ja muun Espanjan välisen détente'n, joka epäilemättä parhaiten vastaisi kansallisen eheyden etuja (minun mielestäni on nimittäin ohjelma "Katalonia itsenäiseksi valtioksi"kuolemaan tuomittu, mahdoton unelma). Minusta näyttää päinvastoin, että kenraali kieltämällä kataloniankielen käyttämisen, katalonialaisia tansseja, lauluja y.m. ainoastaan on ärsyttänyt yleistä mielipidettä Katalonian maakunnissa sekä itsestään loiton-
tanut ne maltilliset ainekset, joiden avustuksesta hänen toimintansa

LEGATION DE FINLANDE

Espanjan hyväksi olisi voinut mitä suurimmassa määrin hyöttyä. Näiden maltillisten johtajana toimi aikaisemmin entinen valtiovarainministeri, tunnettu finanssimies Don Francisco Cambo kunnes hän v.1922 kokonaan vetäytyi takaisin politiikasta antautuakseen liiketoimintaan. Sr. Cambo on kuitenkin ehkä etevin kaikista Espanjassa viime vuosikymmenen kuluessa esiintyneistä valtiomiehistä - Primo de Riveraa itseään lukuunottamatta - ja hänen vaikutusvaltansa Kataloniassa jatkuvasti tavattoman suuri. Totta on, että Primo de Rivera nykyisellä kauppapolitiikallaan, joka koettaa edistää suurteollisuuden etuja, on onnistunut voittamaan puolelleen huomattavan tarmokasta tukea Barcelonan liikemaailmasta. Mutta silti hän ei kuitenkaan ole onnistunut saamaan kansallisia pyrkimyksiä tukahdutetuksi.

Primo de Riveran alusta alkaen jyrkästä kannanotosta Katalonian kansalliseen liikkeeseen näiden onkin seurannut se, että hän on suhtautunut hyvin epäilevästi Sr.Camboonkin ja hänen ystäviinsä, jonka tähden nämä ovat pysyneet loitolla poliittisesta elämästä.

Yleisen poliittisen tilanteen tynnyttyä ja Kansalliskokouksen ryhdyttyä toimimaan ovat nämä piirit kuitenkin nähtävästi katsoneet hetken tulleeksi lähestykseen hallitusta, ja viime kuun loppupäivinä lienee Sr.Cambo ajatellut sanomalehdistössä julkaista manifestin suhtautumisestaan Primo de Riveran politiikkaan, jota hän olisi ilmoittanut kannattavansa. Hallitus, joka asianomaiselta sensuuritoimistolta sai tiedon tästä, kielsi jyrkästi sanomalehtiä julkaisemasta manifestia taikka missä muodossa tahansa keskustelemasta n.s. Katalonian kysymyksestä. Tavanmukaisessa tiedonannossaan viittasi hallitus nimenomaan siihen, että se on diktatuurihallitus - nimitys, jota Primo de Rivera aikaisemmin on ilmoittanut ei hyväksyvänsä.

LEGATION DE FINLANDE

Mikäli Madridissa tiedetään lienee tämä hallituksen toimenpide Barcelonassa herättänyt tavattoman suurta suuttumusta. Siellä huomautetaan Primo de Riveran täydellisesti väärin käsittäneen Sr. Cambon ja hänen ystäviensä aikomukset, ja myöhemmin salaa julkaisemassaan manifestissa syyttää katalonialaisten johtaja Primo de Riveraa siitä, että hän koettaa perin pohjin tukahduttaa Katalonian kansallisen luonteen.

Toiselta puolen on huomautettu -esim. tšekäläisessä A.B.C.-nimisessä lehdessä - Sr. Cambon itse asiassa tar koittaneen lähestyä hallitusta ainoastaan siitä syystä, että hän Espanjan uutta tullitariffia laadittaessa tahtoo olla mukana valvoakseen taloudellisia etujaan ja koettaakseen saada mahdollisimman protektionistismielistä politiikkaa noudatetuksi. Olkoon tässä suhteessa kuinka tahansa, niin on kuitenkin otaksuttavaa, ettei tämökään oppositioliike voi aiheuttaa Primo de Riveralle mitään vakavampia vaikeuksia, jonka tähden kenraali yhä edelleenkin pysyy tilanteen herrana.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

Suomen Asiamiehittäjä,

Ministeri *Leipenberg*.